

มหกรรมแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง

สู่ความอยู่เย็นเป็นสุข ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

ครั้งที่ 2 วันที่ 8-9 ธันวาคม 2552

เครือข่ายแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง 4 ภาค

มหกรรมแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง สู่ความอยู่เย็นเป็นสุข
ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ครั้งที่ 2
8-9 ธันวาคม 2552
ณ อาคารวิทยทัศน์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

IT700
751ม
2553

มหกรรมแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง คู่ความอยู่เย็นเป็นสุข ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ครั้งที่ 2

พิมพ์ มีนาคม 2553

จำนวนพิมพ์ 1,000 เล่ม

ผู้เขียน/สรุป เครือข่ายแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง 4 ภาค

บรรณาธิการและกองบรรณาธิการ เครือข่ายแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง 4 ภาค

จัดพิมพ์โดย - เครือข่ายแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง 4 ภาค
912 ถนนนวมินทร์ แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240
โทร 0-2378-8300 ต่อ 8910

Homepage : www.plan4Thai.com

E-mail : planthai@gmail.com

- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
912 ถนนนวมินทร์ แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240
โทรศัพท์ 0-2378-8300 ถึง 20

Homepage : <http://www.codi.or.th>

E-mail : codi@codi.or.th

HT 700 ค751ม 2553

* R R 0 0 0 0 0 0 0 3 6 2 *

มหกรรมแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง คู่...
สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

เลขหมู่.....

เลขทะเบียน 90000989.....

วันที่

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
ส่วนที่ 1	1
ความสำคัญของการจัดงานมหกรรม ฯ	
- ความเป็นมา	
- วัตถุประสงค์ที่สำคัญของการจัดงาน	
- รูปแบบการจัดงาน	
- สถานที่จัดงาน	
- ผลที่คาดว่าจะได้รับ	
ส่วนที่ 2	5
การเตรียมงานมหกรรม ฯ	
- เครือข่ายแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง 4 ภาค เข้าพบผู้บริหารหน่วยงาน	
- การประชุมหารือคณะจัดงานมหกรรมแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง	
- การประชุมตรวจสอบเนื้อหาและกระบวนการบริหารจัดการงานมหกรรมแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง	
ส่วนที่ 3	16
กำหนดการและพิธีเปิดงานมหกรรมฯ	
ส่วนที่ 4	18
เนื้อหางานมหกรรม ฯ	
- ปาฐกถาพิเศษ “แผนชีวิตชุมชนกับการแก้วิกฤติสังคมไทย” โดย ศ.นพ.ประเวศ วะสี	
- ทิศทางนโยบายในการสนับสนุนให้องค์กรชุมชนเข้มแข็ง โดย คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์	
- แผนชีวิตชุมชนกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการพัฒนาท้องถิ่น โดย คุณสมสุข บุญญะบัญชา	
- เสวนา “แผนชีวิตชุมชน ทางรอดทางออกของชุมชนท้องถิ่นและสังคม”	25
- แบ่งกลุ่มย่อย	
- ห้องที่ 1 “การส่งเสริมกิจกรรมสภาเด็กและเยาวชนโดยชุมชน”	28
- ห้องที่ 2 “แผนชีวิตชุมชน สมัชชาสุขภาพ สู่การพัฒนานโยบาย สาธารณะท้องถิ่น”	32
- ห้องที่ 3 “แผนพัฒนาหมู่บ้าน....กรรมการหมู่บ้าน”	36

	- ห้องที่ 4 “การพัฒนาชุมชนด้วยแผนชีวิตชุมชน”	38
	- ห้องที่ 5 “การบูรณาการแผนชุมชนกับท้องถิ่น”	42
	- ห้องที่ 6 “สื่อกับการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ด้วยกระบวนการแผนชีวิตชุมชน”	45
	- เสวนาเรื่อง “ยกระดับความร่วมมือ สู่ชุมชนเข้มแข็ง”	48
ส่วนที่ 5	สรุปสาระสำคัญ	54
ส่วนที่ 6	ความภาคภูมิใจในการจัดงานมหกรรม และผลที่เกิด	55 -
ส่วนที่ 7	ภาคผนวก	58
	- สรุปการประเมินผล	
	- รายชื่อเจ้าภาพร่วมการจัดงานมหกรรม ฯ ครั้งที่ 2	

#####

คำนำ

งานมหกรรมแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง คู่ความอยู่เย็นเป็นสุข ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงครั้งที่ 2 เป็นงานที่จัดขึ้นในวันที่ 8-9 ธันวาคม 2552 ในช่วงวันมหามงคล ด้วยความมุ่งมั่นที่จะสรุปบทเรียนการขับเคลื่อนกระบวนการแผนชีวิตชุมชนในระยะที่ผ่านมา และแสวงหาแนวทางการขับเคลื่อนแผนชีวิตชุมชน"ตำบลยุทธศาสตร์"ในระยะต่อไป ที่ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางในการปฏิบัติและการขับเคลื่อนโครงการ โดยได้มีการออกแบบการจัดงานที่เน้นหนัก ให้มีการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ "การสร้างพลังชุมชนท้องถิ่นด้วยแผนชีวิตชุมชน" การจัดงานจึงมีทั้งการจัดนิทรรศการแสดงผลงานของพี่น้องเครือข่ายแผนชีวิตชุมชนจากพื้นที่ และภาคีการพัฒนา การปาฐกถา การนำเสนอแนวคิด/ผลงานรูปธรรมพื้นที่ในเวทีเสวนา การประชุมกลุ่มย่อยเพื่อเสนองานการขับเคลื่อนและระดมความคิดเห็นเพื่อแสวงหาแนวทางการทำงานร่วมกันระหว่างพี่น้องเครือข่ายแผนฯทั่วประเทศกับภาคีการพัฒนา และการเสวนาเชิงทิศทางนโยบายและแนวทางการประสานความร่วมมือเพื่อขับเคลื่อนงานแผนชีวิตชุมชนในระยะต่อไป ระหว่างเครือข่ายแผนฯ กับภาคีพัฒนาระดับนโยบาย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติในพื้นที่ และหน่วยงานที่พร้อมจะขับเคลื่อนกระบวนการแผนชีวิตชุมชนที่มีชุมชนเป็นแกนหลัก

เพื่อสะท้อนให้เห็นการประสานความร่วมมือ การมีพื้นที่ทางความคิดร่วมกัน สรุปผลการจัดงานมหกรรมจึงมีทั้งสาระสำคัญที่เป็นกระบวนการทำงาน การร่วมแรง ร่วมใจของพี่น้องเครือข่ายแผนชีวิตชุมชนฯ และภาคีพัฒนาที่ร่วมคิด ร่วมออกแบบการจัดงาน และเป็นเจ้าภาพร่วมการขับเคลื่อนงานอย่างเข้มแข็ง และมีสาระสำคัญของการปาฐกถา การเสวนาของคนทำงานชุมชน และการประชุมกลุ่มย่อยที่มีการนำเสนอให้เห็นภาพของการทำงานในพื้นที่ และการเสวนาเชิงทิศทางนโยบายและการประสานความร่วมมือการขับเคลื่อนกระบวนการแผนชีวิตชุมชนในอนาคต

เครือข่ายแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเองใคร่ขอขอบพระคุณ และมีความยินดีและภูมิใจที่ได้ร่วมกับหน่วยงานภาคีจัดงานให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เป็นจังหวะก้าวของการทำงานที่สำคัญในการที่จะร่วมมือกันขับเคลื่อนโครงการแผนชุมชนเชิงคุณภาพ "ตำบลยุทธศาสตร์" ในปี 2553-2555 ที่เครือข่ายแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง 4 ภาค จะดำเนินการในพื้นที่เป้าหมาย 435 ตำบลทั่วประเทศ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและเพิ่มพลังการพัฒนาพื้นที่ด้วยแผนชีวิตชุมชนต่อไป

เครือข่ายแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง 4 ภาค

ส่วนที่ 1 ความสำคัญของการจัดงานมหกรรมฯ

ความสำคัญของการจัดงานมหกรรมฯ

วิสัยทัศน์กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

ความเป็นมา

เครือข่ายแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง 4 ภาค เกิดจากการรวมตัวกันของแกนนำท้องถิ่นที่มีจิตสำนึกสาธารณะ มารวมพลังสร้างการเรียนรู้ของขบวนการองค์กรชุมชนฐานราก ในการกำหนดทิศทางการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นที่คนในชุมชนมาร่วมกันค้นหาตัวตนที่ใช้การสำรวจข้อมูลเป็นเครื่องมือทำให้ค้นพบ ปัญหา ความต้องการและศักยภาพของตนเอง เพื่อนำไปสู่การร่วมกันหาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเน้นการพึ่งตนเองและการประสานองค์กรภายนอกทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามาสนับสนุนชุมชนอย่างบูรณาการ นอกจากนี้ยังมีความพยายามในการสร้างรูปธรรมของการทำงานร่วมกันกับหน่วยงานภาคีภายในแบบของหุ้นส่วนของการพัฒนา เน้นการเกิดความสัมพันธ์เชิงแนวราบที่ทุกฝ่ายในชุมชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง โดยแบ่งตามช่วงพัฒนาการเป็นช่วง ดังนี้

จุดเริ่มต้น ต้นกล้าทางความคิดก่อเกิดกระบวนการเรียนรู้แผนชีวิตชุมชน (2542 – 2545) แผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง เกิดขึ้นในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ประมาณปี พ.ศ. 2542 มีเป้าหมายที่สำคัญคือ การกระตุ้นให้เกษตรกรมีการจัดทำแผนงานเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาตนเอง โดยการสนับสนุนจากมูลนิธิหมู่บ้านและเครือข่ายภูมิปัญญาไท จัดทำแผนแม่บทชุมชนเพื่อการพัฒนาชีวิตและพัฒนาชุมชน ชุมชนไม้เรียง อ.ฉวาง จ.นครศรีธรรมราช เป็นชุมชนหนึ่งที่มีกระบวนการทำแผนชีวิตชุมชนและมีกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมทั้งทางด้านวิสาหกิจชุมชน การพัฒนาการเรียนรู้ ภายหลังมีสำนักงานกองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม (SIF.) เข้ามาจัดกระบวนการถอดบทเรียนเพื่อขยาย ให้เกิดการเรียนรู้สู่ชุมชนต่างๆ ทั่วประเทศ

เติบโต.....ก่อเกิดเครือข่ายแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง 4 ภาค (2546) ในช่วงปี พ.ศ. 2546 สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ได้สนับสนุนกระบวนการระดับคุณภาพแผนชุมชน โดยการคัดเลือกพื้นที่ปฏิบัติการระดับตำบลทั่วประเทศเพื่อพัฒนาเป็นศูนย์เรียนรู้ของชุมชนท้องถิ่น ที่ใช้กระบวนการจัดทำแผนชุมชน 10 ขั้นที่ถือว่าเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้กับแกนนำที่มีประสบการณ์การทำแผนแม่บทชุมชนในตำบลต่างๆ ทั่วประเทศ โดยมีเวทีสังเคราะห์บทเรียนการจัดทำแผนชีวิตชุมชนโดยภาคประชาชน ที่ได้รับการสนับสนุนจาก UNDP, SIF, สภาพัฒนาฯ, ธกส. ได้มีการสรุปบทเรียน และการค้นหาพื้นที่ต้นแบบ ซึ่งนำไปสู่การกำหนดทิศทาง ยุทธศาสตร์การสนับสนุนพื้นที่ตำบลต่างๆ ในการจัดทำแผนชีวิตชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน

ประกาศจุดยืนการพัฒนาชุมชนแนวใหม่โดยใช้กระบวนการแผนชุมชนเป็นเครื่องมือ (2547)
สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ได้สนับสนุนงบประมาณจำนวน 20.45 ล้านบาท เพื่อดำเนินการจัดทำแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเองระดับตำบลที่มีการปฏิบัติตามแผนงาน ในปี 2547 เพื่อให้แผนชุมชนเป็นเครื่องมือนำไปสู่การลดปัญหาความยากจนของชาวบ้านได้จริงในพื้นที่ 222 ตำบล แบ่งเป็นตำบลต้นแบบ 49 ตำบล ตำบลนำร่อง 173 ตำบล โดยมีวิธีการที่สำคัญ ได้แก่

- การเชื่อมโยงเครือข่ายแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเองระดับจังหวัด ระดับภาค ระดับชาติ
- การค้นหาและการฝึกอบรมวิทยากรกระบวนการเพื่อการเผยแพร่ และสร้างความเข้าใจการทำแผนแม่บทชุมชนพึ่งตนเอง
- การถอดองค์ความรู้ สนับสนุนให้เกิดศูนย์เรียนรู้ด้านแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง

ระหว่างวันที่ 7 – 8 ธันวาคม 2547 ได้จัดงานมหกรรมแผนชีวิตชุมชนแก้ไขปัญหาคความยากจน ครั้งที่ 1 ณ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เป้าหมายคือการสรุปบทเรียนของเครือข่ายแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง 4 ภาค และนำเสนอรูปธรรมของแผนชีวิตชุมชน ตัวอย่างของการบริหารจัดการงบประมาณโดยภาคประชาชน ที่เน้นชุมชนเป็นแกนหลักในการพัฒนา และการเชื่อมโยงแผนชีวิตชุมชนในระดับนโยบาย

การขยายผลแผนชุมชนเชิงคุณภาพและการจัดการความรู้ (2548-2549) จากแนวคิด “กระบวนการแผนชุมชนพึ่งตนเอง เป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดแนวทางการพัฒนาประเทศ ที่มีชุมชนเป็นแกนหลักในการพัฒนา กำหนดอนาคตแนวทางการพัฒนาตนเองและชุมชนได้อย่างมีส่วนร่วมของชุมชน รวมไปถึงการประสานความร่วมมือหน่วยงานภาคีพัฒนาที่เกี่ยวข้องทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการร่วมกัน” ในปี 2548 -2549 เครือข่ายแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง 4 ภาค ได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำโครงการขยายผลแผนชุมชนเอาชนะปัญหาคความยากจน จากศูนย์ประสานงานสนับสนุนการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนภาคประชาชน (ศตจ. ปชช.) จำนวนงบประมาณ 123 ล้านบาท เพื่อดำเนินงานในพื้นที่เป้าหมายขยายผลแผนชุมชนจำนวน 2,000 ตำบล ให้ความสำคัญของการพัฒนาศูนย์เรียนรู้แผนชุมชน และการกำหนดยุทธศาสตร์การขยายผลแผนชุมชนเชิงคุณภาพในพื้นที่ตำบลขยายผล อีกทั้งยังมีการเชื่อมโยงหน่วยงานระดับนโยบาย 8 หน่วยงาน สรุปบทเรียนเพื่อระดมความคิดเห็นจากภาคีทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และผลักดัน หลักคิด ทิศทาง เป้าหมายสำคัญของกระบวนการแผนชุมชนสู่นโยบายรัฐ

การขยายผลสู่สาธารณะและหน่วยงานระดับนโยบาย (2550) การดำเนินงานของเครือข่ายแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง 4 ภาค เป็นที่สนใจของหน่วยงานภาคีพัฒนาต่างๆ เพิ่มเติมจากเดิม 8 หน่วยงาน ได้แก่ มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ (มสช.) ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม) ศูนย์อำนวยการบริหารยุทธศาสตร์เมืองไทยแข็งแรง (ศอม.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สำนักส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ ผู้สูงอายุ (สท.) สำนักพัฒนาชุมชน (กทม.) ที่เห็นว่าแผนชุมชนเป็นยุทธศาสตร์สำคัญที่ทำให้ชุมชน

ท้องถิ่นค้นพบตัวเอง สร้างจิตสำนึกใหม่ เปลี่ยนวิธีคิด เกิดความสมานฉันท์ ร่วมกันแก้ไขปัญหาสังคม และลดปัญหาความยากจนของชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงได้เชื่อมโยงแนวทางการทำงานร่วมกัน โดยใช้พื้นที่ทำแผนชุมชนและแกนนำที่ผ่านกระบวนการทำแผนชุมชน เป็นพื้นที่ปฏิบัติการ ทั้งนี้ใน ส่วนโครงการพัฒนาหมู่บ้านตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (คพพ.) โครงการอยู่ดีมีสุข ของรัฐบาล ยังได้ให้คัดเลือกชุมชนที่ผ่านการทำแผนชุมชนเป็นฐานการรับงบประมาณเพื่อดำเนินการตามโครงการ

มุ่งเน้นการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (2551-2552) เป็นการขับเคลื่อนภายใต้โครงการจัดทำแผนชุมชนเชิงคุณภาพ เพื่อขยายผลการเรียนรู้สู่การปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง มีจุดมุ่งหมายที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ การปรับตัวและการดำเนินงานเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของชุมชน สร้างพื้นที่รูปธรรมของการจัดทำแผนชุมชนระดับหมู่บ้านและระดับตำบลเชิงคุณภาพที่สะท้อนวิถีชีวิตชุมชนและการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น เน้นการพัฒนาศักยภาพแกนนำแผนชุมชนทุกระดับ และการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้เพื่อขยายผลจากชุมชนสู่ชุมชน มีการจัดการความรู้ และการสื่อสารสาธารณะเพื่อขยายผลในวงกว้าง สร้างความเชื่อมโยงการพัฒนาที่ยืดชุมชนเป็นหลัก กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการพัฒนาพื้นที่ระดับอำเภอ จังหวัด และยึดหลักการบริหารจัดการที่ดีในการขับเคลื่อนกระบวนการจัดทำแผนชุมชนของภาคประชาชน เพื่อประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและการพัฒนาที่ยั่งยืน

แผนชุมชน โดยชุมชน เพื่อชุมชน เป็นปรัชญาสำคัญ ที่ได้รับการยอมรับจากทุกภาคส่วน นำสู่การขยายผลโดยการสร้างกระบวนการเรียนรู้ และการจัดการตนเองเพื่อความเข้มแข็งของชุมชน ที่มีพื้นที่เป็นตัวตั้ง ชุมชนเป็นแกนหลัก สร้างการเรียนรู้เพื่อรู้จักตนเอง รู้จักชุมชน รู้จักโลกภายนอก จัดความสัมพันธ์ภายในชุมชน กับสังคมภายนอก และจัดการชุมชนของตน โดยเริ่มจากภายใน ยึดการพึ่งตนเองก่อน เพื่อพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

เพื่อสรุปบทเรียน ข้อค้นพบการดำเนินงานโครงการที่ผ่านมา และออกแบบการดำเนินโครงการใหม่ที่จะเป็นการประสานความร่วมมือภาคีพัฒนาที่เกี่ยวข้องและมีใจให้ในการสร้างชุมชนเข้มแข็งที่มีชุมชนเป็นแกนหลัก เครือข่ายแผนจึงจัดงานมหกรรม"แผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเองตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง สู่ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน"โดยมีแกนนำชุมชน คณะอนุกรรมการแผนชุมชนจังหวัดทั่วประเทศ และผู้แทนภาคีการพัฒนาเข้าร่วมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ออกแบบการขับเคลื่อนในระยะต่อไป

วัตถุประสงค์ที่สำคัญของการจัดงานฯ

1. เพื่อนำเสนอผลการดำเนินงานและแนวทางดำเนินงานที่ผ่านมา รวมถึงการได้มาซึ่งแนวทางใหม่ ๆ จากการระดมความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของทุกภาคส่วนของสังคมที่เกี่ยวข้อง

2. เพื่อสร้างความตระหนักให้สังคม ผู้เกี่ยวข้องในระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติการ ได้เห็นความสำคัญของการส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้การจัดทำแผนชีวิตชุมชน ทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน และสังคม
3. เพื่อสร้างกลไกการขับเคลื่อนงานแบบบูรณาการความร่วมมือที่เป็นรูปธรรมและการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ของทุกภาคส่วนทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค
4. ผลักดันข้อเสนอแนะ หลักคิด ทิศทาง เป้าหมายของกระบวนการขับเคลื่อนงานพัฒนาแนวใหม่ที่ใช้แผนชุมชนเป็นเครื่องมือสำคัญ สู่นโยบายรัฐ

ประเด็น / เนื้อหา

1. ทบทวนสถานการณ์แผนชุมชน ผลกระทบที่เกิดขึ้น และเสนอทางรอด ทางออกต่อสังคม
2. นำเสนอรูปแบบการทำงานแผนชุมชนเพื่อการเรียนรู้ของทุกฝ่ายในประเด็นสำคัญ
 - ตัวแบบหมู่บ้าน/ชุมชนแห่งการเรียนรู้
 - การยกระดับเป็นตำบล/พื้นที่ยุทธศาสตร์การพัฒนา *ระดับพื้นที่ / ตำบล Best Practice
 ตัวอย่างการทำงานของเครือข่ายแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง 4 ภาค และภาคีร่วมพัฒนา [show case]
3. เวทีระดมความคิดเห็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และปฏิบัติการในการสนับสนุนการทำงานแผนชุมชนเพื่อการเรียนรู้ของทุกภาคส่วน

รูปแบบการจัดงาน

- การประชุมสัมมนา/ห้องย่อยตามประเด็น
- การจัดแสดงผลงาน/นิทรรศการ/การนำเสนอทางเลือกของเครือข่ายฯ

สถานที่จัดงาน

- อาคารวิทยาศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ข้อเสนอ
 - ข้อเสนอต่อเครือข่ายแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง 4 ภาค
 - ข้อเสนอต่อภาคี/หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง
 - ข้อเสนอเชิงนโยบาย ในเรื่องสำคัญอย่างน้อย 5 เรื่องหลัก คือ การสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้การจัดทำแผนชุมชนที่ให้ชุมชนท้องถิ่นเป็นแกนหลักภาคีหนุนเสริม , กรอบแนวทางการร่วมมือของภาคีร่วมดำเนินการที่เป็นรูปธรรม , กระบวนการสื่อสารสาธารณะ , กระบวนการพัฒนาศักยภาพแกนนำทุกระดับ , และแนวทางการบริหารจัดการที่ดี
2. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และข้อเสนอเชิงนโยบายในเชิงรูปธรรม
3. คณะทำงานและกลไกการขับเคลื่อนงานร่วม ที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

ส่วนที่ 2 การเตรียมงานมหกรรมฯ

1. เครือข่ายแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง 4 ภาค เข้าพบผู้บริหารหน่วยงานต่าง ๆ

- เครือข่ายแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง 4 ภาค เข้าพบ คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ ที่ปรึกษา นายกรัฐมนตรี เพื่อนำเรียนความเป็นมาของเครือข่ายแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง 4 ภาค ผลการดำเนินงานขับเคลื่อนงานของเครือข่ายแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง/หมู่บ้านแห่งการเรียนรู้ และได้นำเสนอ ทิศทางจังหวัดก้าวของเครือข่ายแผนฯ 4 ภาค หลังจากนั้นได้เรียนเชิญคุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ ให้กล่าวนโยบายของรัฐ/ทิศทางในการสนับสนุนให้องค์กรชุมชนเข้มแข็ง และเป็นประธานกล่าวปิดงาน มหกรรมแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง ครั้งที่ 2 เครือข่ายแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง 4 ภาค ได้ขอความ อนุเคราะห์ ให้คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ ช่วยประสานงานการแถลงข่าวประชาสัมพันธ์ งาน มหกรรมแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง สู่ความอยู่เย็นเป็นสุข ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ครั้งที่ 2 ร่วมกับ หน่วยงานภาคีพัฒนา และประชาสัมพันธ์งานมหกรรมฯ ข้อความวิงในโทรทัศน์ ช่อง 9 และ ช่อง 11

- เครือข่ายแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง 4 ภาค ได้เข้าพบท่านรองอธิบดีกรมการปกครอง นายนิรันดร์ กัลยาณมิตร เพื่อนำเรียนนำเสนอผลการดำเนินงานของเครือข่ายแผนชุมชน 4 ภาค ในปี พ.ศ. 2551-2552 และการบูรณาการทำงานที่ได้ดำเนินงานร่วมกับกระบวนการพัฒนา คณะกรรมการหมู่บ้าน ของกรมการปกครอง (700 หมู่บ้าน/ชุมชนแห่งการเรียนรู้) หลังจากนั้นได้หารือทิศทางการขับเคลื่อนงานของเครือข่ายแผนฯ ในปี 2553 จะดำเนินงานพื้นที่ 435 ตำบล/เขต ให้ เป็นตำบลยุทธศาสตร์การพัฒนา และได้เสนอแนวทางปฏิบัติการขับเคลื่อนการดำเนินงานของ คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.)

เครือข่ายแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง 4 ภาค ได้นำเรียนเรื่องการจัดงานมหกรรมแผนชีวิตชุมชน พึ่งตนเองครั้งที่ 2 เสนอให้เป็นเจ้าภาพร่วมการจัดงานมหกรรมฯ รวมทั้งการจัดตั้งคณะเตรียมงาน มหกรรมฯ ร่วมกับกรมการปกครอง และได้เรียนเชิญ ท่านรองอธิบดีขึ้นเสวนา ในวันที่ 9 ธันวาคม 2552

- เครือข่ายแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง 4 ภาค ได้เข้าพบท่านรองอธิบดีกรมส่งเสริมการปกครอง ท้องถิ่น นายจิรินทร์ จักกะพาก เพื่อนำเรียนนำเสนอผลการดำเนินงานของเครือข่ายแผนชุมชน 4 ภาค ในปี พ.ศ. 2551-2552 (700 หมู่บ้าน/ชุมชนแห่งการเรียนรู้) และทิศทางการขับเคลื่อนงานของ เครือข่ายแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง 4 ภาค ในปี พ.ศ. 2553 ที่จะดำเนินงานพื้นที่ 435 ตำบล ให้เป็น ตำบลยุทธศาสตร์การพัฒนา ได้เสนอแนวทางปฏิบัติการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ร่วมกัน และได้ ขอรับคำแนะนำ ข้อปรึกษาหารือ การประสานพลังความร่วมมือและการทำงานร่วมกัน ระหว่างกรม ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกับเครือข่ายแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง 4 ภาค

เครือข่ายแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง 4 ภาค ได้นำเรียนเรื่องการจัดงานมหกรรมแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเองครั้งที่ 2 เสนอให้เป็นเจ้าภาพร่วมจัดงานมหกรรมฯ รวมทั้งการจัดตั้งคณะทำงานเตรียมงานมหกรรมฯ ร่วมกับกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

- เครือข่ายแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง 4 ภาค เข้าพบท่านผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็กเยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ นายกิตติ สมานไทย เพื่อนำเรียนนำเสนอผลการดำเนินงานร่วมกันในฐานะภาคีร่วมพัฒนาในปี พ.ศ. 2551-2552 (700 หมู่บ้าน/ชุมชนแห่งการเรียนรู้) และเสนอทิศทางการขับเคลื่อนงานของเครือข่ายแผนฯ ในปี พ.ศ. 2553-2554 ซึ่งจะดำเนินงานพื้นที่ 435 ตำบล โดยมีเป้าหมายที่จะยกระดับเป็นตำบลยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ครอบคลุมในทุกมิติ โดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส และได้ขอรับแนวทางปฏิบัติงานร่วมกัน รวมทั้งการปรึกษาหารือและขอรับคำแนะนำ และกลไกสำคัญที่เสริมพลังการทำงานในพื้นที่เป้าหมายร่วมกัน โดยการใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง ให้คนในพื้นที่เป็นแกนหลัก โดยให้คำแนะนำว่าพื้นที่ต้องมีความพร้อม มีคนทำงาน ชักชวนเครือข่ายอื่น ๆ มาทำงานร่วมกัน เน้นการพัฒนาศักยภาพคนและพัฒนากิจกรรมรูปธรรมอย่างต่อเนื่อง ใช้กฎหมายที่มีอยู่ เช่น พรบ.เด็ก เยาวชน กฎหมายผู้สูงอายุ และกฎหมายขอตานที่จะออกในอนาคตนี้ เป็นเครื่องมือสำคัญ

เครือข่ายแผนชีวิตชุมชนฯ ได้นำเรียนเรื่องการจัดงานมหกรรมแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเองครั้งที่ 2 เสนอให้มีการจัดตั้งคณะเตรียมงานมหกรรมฯ ร่วมกับสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ และเป็นเจ้าภาพร่วมการจัดงานมหกรรมฯ รวมทั้งได้เรียนเชิญท่านผู้อำนวยการขึ้นเสวนา ในวันที่ 9 ธันวาคม 2552

- เครือข่ายแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง 4 ภาค ได้เข้าพบผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) นางทิพย์รัตน์ นพดลารมย์ เพื่อนำเรียนนำเสนอผลการดำเนินงานของเครือข่ายแผนชุมชน 4 ภาค ในปี พ.ศ. 2551-2552 และเรียนสัมภาษณ์ เพื่อใช้จัดทำสื่อวิทัศน์ที่ใช้ในงานมหกรรมฯ หลังจากนั้นได้นำเรียนเรื่องการจัดงานมหกรรมแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเองครั้งที่ 2 เสนอให้มีการจัดตั้งคณะทำงานเตรียมงานมหกรรมฯ ร่วมกับ พอช. และเป็นเจ้าภาพการจัดงานมหกรรมฯ รวมทั้งได้เรียนเชิญท่านผู้อำนวยการขึ้นเสวนา ในวันที่ 9 ธันวาคม 2552

- เครือข่ายแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง 4 ภาค ได้เข้าพบผู้อำนวยการทีวีไทย/ทีวีสาธารณะ (Thai PBS) นายสมเกียรติ จันทร์สิมา เพื่อนำเรียนนำเสนอผลการดำเนินงานของเครือข่ายแผนชุมชน 4 ภาค ในปี พ.ศ. 2551-2552 หลังจากนั้นได้นำเรียนเรื่องการจัดงานมหกรรมแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเองครั้งที่ 2 เสนอให้มีการจัดตั้งคณะเตรียมงานมหกรรมฯ ร่วมกับทีวีไทย เชิญเป็นเจ้าภาพการจัดงานมหกรรมฯ และขอความอนุเคราะห์การประชาสัมพันธ์การจัดงานมหกรรมฯ โดยได้ขอให้ประชาสัมพันธ์ ข้อความตัววิ่งการจัดงานมหกรรมฯ

2. การประชุม หรือ คณะทำงานจัดงานมหกรรมแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง ครั้งที่ 2

1) วัตถุประสงค์ / เนื้อหา / รูปแบบการจัดงานมหกรรมฯ

วัตถุประสงค์และเป้าหมายการจัดงานมหกรรมฯ

- เพื่อนำเสนอผลการดำเนินงานและแนวทางดำเนินงานที่ผ่านมา รวมถึงการได้มาซึ่งแนวทางใหม่ ๆ จากการระดมความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของทุกภาคส่วนของสังคมที่เกี่ยวข้อง
- เพื่อสร้างความตระหนักให้สังคม ผู้เกี่ยวข้องในระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติการ ได้เล็งเห็นความสำคัญของการส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้การจัดทำแผนชีวิตชุมชน ทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน และสังคม
- เพื่อสร้างกลไกการขับเคลื่อนงานแบบบูรณาการความร่วมมือที่เป็นรูปธรรม และการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ของทุกภาคส่วนทั้งในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค

กลุ่มเป้าหมาย รวมจำนวน 900 คน ประกอบด้วย

- นักวิชาการ สถาบันการศึกษา
- กลุ่ม องค์กร หน่วยงานต่าง ๆ ที่ทำงานเรื่องแผนชีวิตชุมชน ทั้งภาครัฐและเอกชน
- ผู้ที่สนใจงานแผนชีวิตชุมชนเพื่อการพัฒนา
- กลไกพัฒนาองค์กรชุมชนจากภูมิภาคต่าง ๆ
- ผู้ผลิตสื่อ, สื่อมวลชน, สื่อชุมชน
- แกนนำเครือข่ายแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง 4 ภาค

ประเด็น / เนื้อหา

1. ทบทวนสถานการณ์แผนชุมชน ผลกระทบที่เกิดขึ้น และเสนอทางรอด ทางออกต่อสังคม
2. นำเสนอรูปแบบการทำงานแผนชุมชนเพื่อการเรียนรู้ของทุกฝ่ายในประเด็นสำคัญ
 - ตัวแบบหมู่บ้าน/ชุมชนแห่งการเรียนรู้
 - การยกระดับเป็นตำบล/พื้นที่ยุทธศาสตร์การพัฒนา *ระดับพื้นที่ / ตำบล Best Practice ตัวอย่างการทำงานของเครือข่ายแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง 4 ภาค และภาคีร่วมพัฒนา [show case]
3. เวทีระดมความคิดเห็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และปฏิบัติการในการสนับสนุนการทำงานแผนชุมชนเพื่อการเรียนรู้ของทุกภาคส่วน

คณะผู้จัดงาน

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)
- กรมการปกครอง (ปก.)
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สถ.)
- กรมการพัฒนาชุมชน (พช.)

- สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ (สท.)
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส./สำนัก 3)
- สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.)
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) (พอช.)
- เครือข่ายแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง 4 ภาค

ร่วมกับองค์กรร่วมจัดงาน

- มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ (มสช.)
- มูลนิธิหัวใจอาสา
- ทีวีไทย

รูปแบบการจัดงาน

- การประชุมสัมมนาพร้อม/ห้องย่อยตามประเด็น
- การจัดแสดงผลงาน/นิทรรศการ/การแสดงสื่อทางเลือกของเครือข่ายฯ สถานที่จัดงาน
- อาคารวิทยุทัศน์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ปากเกร็ด กรุงเทพฯ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ข้อเสนอ
 - ข้อเสนอต่อเครือข่ายแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง 4 ภาค
 - ข้อเสนอต่อภาคี / หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง
 - ข้อเสนอเชิงนโยบาย ในเรื่องสำคัญอย่างน้อย 5 เรื่องหลัก คือ การสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้การจัดทำแผนชุมชนที่ให้ชุมชนท้องถิ่นเป็นแกนหลักภาคีหนุนเสริม ,กรอบแนวทางการร่วมมือของภาคีร่วมดำเนินการที่เป็นรูปธรรม ,กระบวนการสื่อสารสาธารณะ , กระบวนการการพัฒนาศักยภาพแกนนำทุกระดับ , และแนวทางการบริหารจัดการที่ดี
 2. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และข้อเสนอเชิงนโยบายในเชิงรูปธรรม
 3. คณะทำงานและกลไกการขับเคลื่อนงานร่วม ที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง
- กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กลุ่มย่อย 6 กลุ่ม ตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน
1. “แผนพัฒนาหมู่บ้าน..กรรมการหมู่บ้าน”
 2. “การบูรณาการแผนชุมชนกับแผนพัฒนาท้องถิ่น”
 3. “การพัฒนาคุณภาพแผนพัฒนาหมู่บ้าน”
 4. “การส่งเสริมกิจกรรมสภาเด็กและเยาวชนโดยชุมชน”
 5. “แผนชีวิตชุมชน:สมัชชาสุขภาพสู่นโยบายสาธารณะท้องถิ่น”
 6. “นักร่วมพลเมือง”

2) การเตรียมการจัดงานมหกรรมฯ

การร่วมจัดนิทรรศการด้านหน้าอาคารวิทยทัศน์ วันที่ 8 – 9 ธันวาคม 2552

- สภาพัฒน์ฯ ร่วมเป็นเจ้าภาพ นิทรรศการเศรษฐกิจพอเพียง ขอครึ่งเดิน
- กรมการปกครอง ร่วมเป็นเจ้าภาพ และจัดบูธนิตรรศการจัด นิทรรศการนำเสนอโครงสร้างการทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.)
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ร่วมเป็นเจ้าภาพ นิทรรศการไม่มี
- กรมการพัฒนาชุมชน ร่วมเป็นเจ้าภาพ นิทรรศการ ขอบอร์ดไม้อัด3 แผ่น บูธ 1/2 เดิน
- สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ ร่วมเป็นเจ้าภาพ และจัดบูธนิตรรศการจัด บูธ 1 เดิน ไฟฟ้าในเดิน โต๊ะ/เก้าอี้
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สำนัก 3) ร่วมเป็นเจ้าภาพ และจัดบูธนิตรรศการจัด บูธนิทรรศการ 1 เดิน
- สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ร่วมเป็นเจ้าภาพ จัดบูธนิตรรศการจัด บูธนิทรรศการ 1 เดิน ขอโต๊ะ/เก้าอี้
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน นิทรรศการกลาง
- เครือข่ายแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง 4 ภาค นิทรรศการ 4 ภาค (4 บูธใหญ่)

การร่วมจัดห้องย่อย (เวทีห้องย่อย 6 กลุ่ม เวที บ่ายวันที่ 8 ธ.ค. 52)

- สภาพัฒน์ฯ ไม่มี เพราะทีมสภาพัฒน์ต้องลงพื้นที่ต่างๆ
- กรมการปกครอง 1 ห้อง ขอให้ช่วยเตรียมชาตั้ง อุปกรณ์ในห้องย่อย
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น 1 ห้อง ขอให้ช่วยเตรียมชาตั้ง อุปกรณ์ห้องย่อย เช่น กระดาษฟลิปชาร์ต ปากกาเคมี อื่นๆ
- กรมการพัฒนาชุมชน 1 ห้อง มีวิทยากรรับผิดชอบ
- สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ มีวิทยากรประจำห้อง จะนำเสนอกลุ่มเป้าหมายและด้านเด็กเยาวชน
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ไม่ขอจัดห้องย่อย
- สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ขอห้องใหญ่ มีจอ/เครื่องโปรเจค
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ไม่ขอจัดห้องย่อย
- ทีวีไทย ห้องย่อย 1 ห้อง (นักข่าวพลเมือง)
- เครือข่ายแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง 4 ภาค ไม่ขอจัดห้องย่อย

การขึ้นเวทีเสวนาของผู้แทนหน่วยงาน ในวันที่ 9 ธ.ค. 2552

- สภาพัฒน์ฯ เตรียมผู้แทนเสวนาแล้ว (รองสุวรรณี คำมั่น)
- กรมการปกครอง ทำนรองอธิบดีกรมการปกครอง
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ผู้ช่วยการสำนักฯ (นายธนา ยันตรโกวิท)

- กรมการพัฒนาชุมชน ผู้อำนวยการสำนักฯ ชื่นเสวนา
- สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ กำลังประสานผู้บริหารระดับนโยบาย ท่านรองอธิบดี หรือผู้อำนวยการของกรม
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (น.ส.ดวงพร เสงบุญพันธ์)
- สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ นายแพทย์อำพล จินดาวัฒนะ
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ผู้อำนวยการฯ (นางทิพย์รัตน์ นพลดารมย์)
- เครือข่ายแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง 4 ภาค (นายแก้ว สังข์ชู)

เอกสารที่จะร่วมแจกในงานมหกรรม / อื่นๆ

- สภาพัฒนาฯ หนังสือหลักการทรงงาน 1,000 เล่ม เศรษฐกิจพอเพียงกำลังจัดพิมพ์เพิ่มเติม
- กรมการปกครอง
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
- กรมการพัฒนาชุมชน เอกสารมีเล็กน้อย แจกในห้องย่อยหรือในบูธนิทรรศการ
- สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ เอกสารมีเล็กน้อย แจกในห้องย่อยหรือในบูธนิทรรศการ
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ มีแจกเอกสารประมาณ 3 ชุด
- สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ วารสาร/ธรรมนูญสุขภาพ/หลักสุขภาพ อย่างละ 1,000 เล่ม
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน สวัสดิการชุมชน 1,000 เล่ม
- เครือข่ายแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง 4 ภาค สร้างพลังชุมชนด้วยกระบวนการแผนชีวิตชุมชน 1,000 เล่ม, 80 กรณีศึกษา 1,000 เล่ม, ฤกษ์ยาม 1,000 ใบ, วี ดี ที ทัศน์พื้นที่รูปธรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ 4 กรณี, แผ่นพับเครือข่ายแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง 4 ภาค

กลุ่มเป้าหมาย / เจ้าหน้าที่ ที่จะเชิญเข้าร่วมงานมหกรรมฯ

- สภาพัฒนาฯ ประมาณ 5 คน
- กรมการปกครอง ประมาณ 10 คน
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ประมาณ 5 คน
- กรมการพัฒนาชุมชน ประมาณ 15 คน
- สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชนผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ 31 คน
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ประมาณ 3-5 คน
- สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ประมาณ 20 คน
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ประมาณ 20 คน

3. การประชุมหารือคณะเตรียมงานมหกรรมแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเองครั้งที่ 2

1) ความคาดหวัง/เนื้อหา/รูปแบบ ของงานมหกรรมฯ

เป้าหมาย / ความคาดหวังของการจัดงานมหกรรมแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง 4 ภาค ครั้งที่ 2

- การประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ในลักษณะภาคีร่วมพัฒนา
- กระบวนการแผนชีวิตชุมชน เป็นนโยบาย/ทิศทาง ของกระทรวง ทบวง กรม และนำไปสู่การ

ปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

- เวทีแห่งการเรียนรู้ร่วมกันทั้งหน่วยงานภาคีพัฒนาและองค์กรชุมชน และนำไปประยุกต์ใช้
- มีการแลกเปลี่ยนเชิงปฏิบัติการ นำไปสู่ทิศทางการพัฒนาที่เกิดประโยชน์กับทุกฝ่าย

ร่างแนวเนื้อหางานมหกรรมแผนชีวิตชุมชน 4 ภาค

ก) รูปแบบการจัดนิทรรศการ 4 ภาคและภาคี ควรเป็นอย่างไร (ด้านนอก)

- แสดงเอกลักษณ์ของแต่ละภาค มีไวเนล นำรูปเล่ม/องค์ความรู้/เอกสารต่างๆ และเตรียมคนให้ความรู้

- เป็นนิทรรศการมีชีวิต เกิดประโยชน์ทำได้จริง
- ความสำเร็จที่เกิดขึ้นจากกระบวนการแผนชีวิตชุมชน เช่น ปัจเจกบุคคล ครอบครัว

ชุมชน/หมู่บ้าน/ตำบล/จังหวัด/กลุ่มจังหวัด/ภูมิภาค

- การเชื่อมโยงภาคีเข้าร่วมทุกหน่วยงาน

ข) คาดหวังอะไร / อยากรู้อะไร จากการปาฐกถา “แผนชีวิตชุมชนกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น (โดยคุณสมสุข บุญญะบัญชา)

- ความสำคัญของกระบวนการแผนชีวิตชุมชนที่ไปสอดคล้องกับหน่วยงานภาคี
- แผนชีวิตชุมชนนำไปสู่การพัฒนาประเทศได้จริง หมู่บ้านอยู่เย็นเป็นสุข
- รู้แก่นแท้เศรษฐกิจพอเพียง
- การประสานงานภาคีที่มีประสิทธิภาพ
- ทำอย่างไรให้หน่วยงานยอมรับ และบูรณาการทำงานร่วมกันอย่างแท้จริง

ค) ต้องการให้แกนนำแต่ละภาคพูดคุยอะไรบนเวทีเสวนา “แผนชีวิตชุมชนกับทางออกของชุมชนท้องถิ่นและสังคม” โดย แกนนำแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง 4 ภาค (ผู้แทนแต่ละภาค)

- เรื่องกระบวนการจัดทำแผนชีวิตชุมชน/จุดเริ่มการทำแผนฯ/หลักคิดที่ชุมชนทำแผนฯด้วยตนเอง

- ผลสำเร็จที่เกิดเป็นรูปธรรม
- เชื่อมโยงกระบวนการทำงานของพื้นที่/จังหวัด และร่วมกับภาคีพัฒนาต่างๆ
- เครื่องมือของการขับเคลื่อนกระบวนการแผนชีวิตชุมชน
- ชุมชนมีวิธีการอย่างไรทำให้ภาคีมีส่วนร่วมโดยไม่ติดกรอบ
- ในมิติหมู่บ้านแห่งการเรียนรู้ความสำเร็จเป็นอย่างไร

- การทำแผนชีวิตชุมชนเป็นเจ้าของการแก้ไขปัญหาที่ยั่งยืน

ง) กระบวนการกลุ่มย่อยที่มีประสิทธิภาพควรจัดอย่างไร และมีสาระเรื่องอะไรบ้าง

- พูดถึงเรื่องที่ทำจริง ๆ นำเสนอให้เห็นความเป็นไปได้ ถึงระดับนโยบาย
- เนื้อหาในห้องย่อยเป็นเรื่องที่สัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาของภาคีกับแผนชุมชน
- วิทยากรประจำกลุ่มย่อย ได้แก่ผู้แทนเครือข่ายแผนฯ และหน่วยงานภาคี
- ผู้เข้าร่วมต้องมีความสนใจและพร้อมที่จะเรียนรู้

จ) ภาคีเ็น/กลางคืน ควรมิกิจกรรมอะไร/อย่างไร ที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้องและภาคี

- นำเสนอ/แสดง ศิลปะ วัฒนธรรมแต่ละภาค
- นำเสนอสารคดี/พื้นที่ประสบผลสำเร็จแต่ละจังหวัด

จ) ท่านอยากฟังอะไรจากเวทีเสวนา รูปแบบการเสวนาควรเป็นแบบใด และหัวข้อการเสวนาควรชื่ออะไร “.....” ที่ผู้ร่วมเสวนาเป็นผู้แทนจาก ปกครอง/ท้องถิ่น/สภาพัฒนา/พอช. /สท./สข./สสส./พช. และเครือข่ายแผนฯ ดำเนินการเสวนา โดยนายกิตติศักดิ์ สินธุวนิช

- โยนให้ในเวทีเป็นผู้กำหนดประเด็นก่อน และขอให้เสนอประเด็นในเชิงบวก
- เห็นรูปธรรมการทำงานร่วมกันของเครือข่ายแผนฯและหน่วยงานภาคีต่างๆ
- กระบวนแผนชีวิตชุมชน อยู่ในนโยบาย/ทิศทาง ของกระทรวง ทบวง กรม และนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม
- การเชื่อมโยง และประสานพลังการทำงานร่วมกันของเครือข่ายแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง 4 ภาค และหน่วยงานภาคีพัฒนา
- การเรียนรู้ร่วมกัน หน่วยงานภาคีพัฒนา องค์กรชุมชน และนำไปประยุกต์ใช้

รูปแบบในการปิดเวทีสัมมนาที่มีพลัง ควรจัดอย่างไร

- ผู้แทนเครือข่ายแผนฯภาคละ 10 คน แต่งกายประจำภาค และผู้แทนหน่วยงาน ขึ้นเวทีพร้อมกัน

- พิธีรับมอบนโยบาย
- ประกาศเจตนารมณ์ร่วมกัน
- มีธงเป็นตราสัญลักษณ์ ทุกคนช่วยกันโบก
- เดินเป็นริ้วขบวน บอกวิถีของเรา
- การประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ในลักษณะภาคีร่วมพัฒนา
- กระบวนการแผนชีวิตชุมชน เป็นนโยบาย/ทิศทาง ของกระทรวง ทบวง กรม และนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

ปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

- เวทีแห่งการเรียนรู้ร่วมกันทั้งหน่วยงานภาคีพัฒนาและองค์กรชุมชน และนำไปประยุกต์ใช้
- มีการแลกเปลี่ยนเชิงปฏิบัติการ นำไปสู่ทิศทางการพัฒนาที่เกิดประโยชน์กับทุกฝ่าย

2) เอกสารประกอบในงานมหกรรมแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเองครั้งที่ 2

- กรณีศึกษา (ผลผลิตจาก 700 หมู่บ้านแห่งการเรียนรู้/ได้ทั้งตำบล/จังหวัด เกี่ยวกับอะไรให้เขียนมาด้วย) ส่งมาเป็นไฟล์พร้อมด้วยรูปภาพ
- ภาคใต้ จะส่งมาให้ครบ ภายในวันที่ 17 พ.ย.
- ภาคเหนือ จะส่งมาให้ครบ ภายในวันที่ 17 พ.ย.
- ภาคกลาง จะส่งมาให้ครบ ภายในวันที่ 17 พ.ย.
- ภาคอีสาน จะส่งมาให้ครบ ภายในวันที่ 19 พ.ย.
- ส่งข้อมูลเป็นไฟล์พร้อมรูปภาพด้วย ใส่แผ่นดิส หรือ/เมลล์ Sukhodee@hotmail.com / tomtota@Gmail.com / paichumpol.n@codi.or.th / paichumpol.n@Gmail.com

3) รายชื่อกลุ่มเป้าหมายในงานมหกรรมแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเองครั้งที่ 2 จังหวัดละ 10 คน จะต้องคัดคนให้เหมาะสมกับห้องย่อย ให้จับคู่กันเข้าห้องพักมาจากจังหวัด และให้บอกขนาดของเสื้อด้วย ต้องส่งก่อนวันที่ 7 ธันวาคม 2552

4) การกำหนดบทบาทหน้าที่ และภารกิจร่วม ในการจัดงานมหกรรมฯ

1. กลุ่มงานอาคารและสถานที่ ผู้รับผิดชอบ คุณคำ วิชาพูล / คุณพิรุณ จันท์ธรรม / คุณสุนทร ผอมทอง / คุณสมภาร ทัพภาค / คุณประวิทย์ เบือนยิ้ม และคุณณัชพล เกิดเกษม
2. กลุ่มงานบริการ ผู้รับผิดชอบ คุณมนตรี พูลสวัสดิ์ / คุณอมรรัตน์ มิ่งรอด / คุณยาลี ดือราแม และคุณพรทิพย์ ศิลิบาล
3. กลุ่มงานอำนวยการ ผู้รับผิดชอบ “ทีมยุทธศาสตร์” พระอมรชัยคุณ / คุณแก้ว สังข์ชู กำนันสนอง เนียมเหลี่ยม / กำนันสุรินทร์ นิลเลิศ / กำนันสมคิด สิริวัฒนากุล / กำนันเกษตร ยศบุญเรือง คุณสุนทร ตูจดา / คุณเจษฎา มิ่งสมร และภาควิชาการ
4. กลุ่มงานบริหารจัดการ (ลงทะเบียน/การเงิน) ผู้รับผิดชอบ คุณแสวท เกษิต / คุณพัชรินทร์ ไคจรสว่างกุล / คุณกำจอย พันธุ์งาม และคุณเยาวนิต ดิถีเพ็ง
5. กลุ่มรับผิดชอบอาหาร ผู้รับผิดชอบ คุณศรียรรณ ปวงงาม / คุณบุญโชค สุขบำเพ็ญ / คุณพรรณณี หมานหมัด และพงศ์ศักดิ์ นวนาซ
6. กลุ่มงานสื่อ/ประชาสัมพันธ์ ผู้รับผิดชอบ คุณวรรณชัย แสงทอง / คุณประสิทธิ์ ช่างแก้ว / คุณสุชีพ พัฒน์ทอง และคุณม้วน ถิ่นวิลัย
7. กลุ่มงานโฆษณา/เวที/พิธีกร ผู้รับผิดชอบ คุณสมาน มั่นคง / คุณวิเชียร อุดสาหะวงศ์ / คุณวิเชียร มณีรัตน์โชติ / คุณเบญจวรรณ สาลีคำ และสุนเดรา ภาคเจริญ
8. กลุ่มงานวิชาการ ผู้รับผิดชอบ คุณไพฑูมพล นิ้มเฉลิม / คุณพัฒนา จันท์เต็ม / คุณอมอร พรหมดี / คุณยุพิน เยาวนิตย์ และคุณสุวรรณา อยู่โต
9. กลุ่มดูแลนิทรรศการ (ด้านนอก) และกิจกรรมกลางคืน ผู้รับผิดชอบ คุณเอกลักษณ์ จันท์อุดม / คุณอำนาจ โพธิ์แก้ว / คุณสมคิด สีเขียว และเฉลิมพงศ์ แผงพนม

10. กลุ่มเตรียมงาน/ประสาน ผู้รับผิดชอบ คุณศิษย์พร กองสอน / คุณอลิษา ไบระหมาน/ คุณสุนตรา ภาคเจริญ / คุณไชยวัฒน์ เจริญผล และคุณวนิดา ณ ปัตตานี

5) การบริหารจัดการงานมหกรรม

เกณฑ์ค่าใช้จ่ายสำหรับพื้นที่ในงานมหกรรม ฯ วันที่ 7-9 พฤศจิกายน 2552

- 1) กลุ่มเป้าหมายผู้เข้าร่วม จังหวัดละ 10 คน การลงทะเบียนบนรถตู้ แล้วกองเลขาจังหวัดนำมาส่งกองเลขาส่วนกลาง
- 2) ค่าพาหนะเดินทาง รถตู้ ค่าเช่าวันละไม่เกิน 2,000 บาท ระยะเวลา ของแต่ละจังหวัด

ลำดับ	จำนวน 2 วัน	จำนวน 3 วัน	จำนวน 4 วัน	จำนวน 5 วัน
1	จ. ชัยนาท	จ.ประจวบคีรีขันธ์	จ.อุตรดิตถ์	จ.แม่ฮ่องสอน
2	จ. ลพบุรี	จ.พิษณุโลก	จ.แพร่	จ.ยะลา
3	จ. สิงห์บุรี	จ.พิจิตร	จ.น่าน	จ.ปัตตานี
4	จ.อ่างทอง	จ.กำแพงเพชร	จ.ลำปาง	จ.นราธิวาส
5	จ.อุทัยธานี	จ.ตาก	จ.ลำพูน	
6	จ.สุพรรณบุรี	จ.เพชรบูรณ์	จ.เชียงใหม่	
7	จ.สระบุรี	จ.สุโขทัย	จ.พะเยา	
8	จ.ราชบุรี	จ.ศรีสะเกษ	จ.เชียงราย	
9	จ.กาญจนบุรี	จ.กาฬสินธุ์	จ.ระนอง	
10	จ.สมุทรสงคราม	จ.ร้อยเอ็ด	จ.สุราษฎร์ธานี	
11	จ.สมุทรสาคร	จ.มหาสารคาม	จ.นครศรีธรรมราช	
12	จ.นครปฐม	จ.อุดรธานี	จ.พัทลุง	
13	จ.เพชรบุรี	จ.ขอนแก่น	จ.สงขลา	
14	จ.สระแก้ว	จ.ชัยภูมิ	จ.หนองคาย	
15	จ.ฉะเชิงเทรา	จ.นครราชสีมา	จ.เลย	
16	จ.ปราจีนบุรี	จ.สุรินทร์	จ.หนองบัวลำภู	
17	จ.นครนายก	จ.ชุมพร	จ.อุบลราชธานี	
18	จ.ระยอง	จ.บุรีรัมย์	จ.อำนาจเจริญ	
19	จ.จันทบุรี		จ.มุกดาหาร	
20	จ.ชลบุรี		จ.นครพนม	
21	จ.ตราด		จ.สกลนคร / จ.สตูล	
22	กรุงเทพฯ จ.สมุทรปราการ จ. ปทุมธานี วันละ 500บาท (ไป-กลับ) ถ้าไม่พักเบิกจ่ายได้จำนวน 2วัน/ถ้าพักเบิกจ่ายได้จำนวน 1 วัน			
23	จ. นนทบุรีวันละ 400บาท (ไป-กลับ) ถ้าไม่พักเบิกจ่ายได้ จำนวน 2 วัน /ถ้าพักเบิกจ่ายได้ จำนวน 1 วัน			

2.2) ค่าพาหนะระหว่างเดินทาง จากบ้าน –จุดขึ้นรถตู้ คนละ 300 บาท (เหมาจ่ายไป-กลับ)

2.3) ค่าน้ำมันรถตู้เบิกจ่ายตามจริง โดยใช้บิลน้ำมันที่แนบมา + ขากลับ หัวบิลน้ำมันแก๊ส
นามผู้ซื้อ “สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน” (องค์กรการมหาชน)

3) ค่าอาหารระหว่างเดินทาง

3.1 ภาคอีสาน / ภาคเหนือ / ภาคใต้ จำนวน 44 จังหวัด (รวม จ.ประจวบคีรีขันธ์) ไป-กลับ คนละ 200 บาท

3.2 ภาคกลาง จำนวน 21 จังหวัด ไป – กลับ คนละ 100 บาท

4) ภาคอีสาน / ภาคเหนือ / ภาคใต้ จำนวน 44 จังหวัด (รวม จ.ประจวบคีรีขันธ์) ให้เดินทางเข้าพัก ในวันที่ 7 พ.ย. 52 (ถ้าไม่เข้าพักในวันที่ 7 เราต้องเสียค่าที่พักฟรี..จึงควรหักค่ารถตู้ลงด้วย 1 วัน..เพราะถ้ามาถึงเช้าวันที่ 8 นั้นแสดงว่าเดินทางมากลางคืนวันที่ 7 ซึ่งก็จะทำให้ไม่มีแก๊จิดแก๊จจะฟังเพราะเหนื่อย..เราจึงยอมเสียค่าใช้จ่ายที่พักเพิ่ม เพราะไม่ต้องการให้พื้นที่เดินทางมาแบบจุกละหุก)

5) ภาคกลาง 21จังหวัด เดินทางถึง มสช. เช้าวันที่ 8 พ.ย.52 (เข้าที่พัก คืน วันที่ 8 พ.ย. 52)

6) รายชื่อ กองเลขาภาค

6.1) ภาคเหนือ น.ส อุษาวดี สีขาว โทร 083-3311446

6.2) ภาคใต้ น.ส กรรณิกา แพแก้ว โทร 081-5370471

6.3) ภาคกลาง น.ส เพ็ญประภา ชูสุริแสง โทร 083-5835521

6.4) ภาคอีสาน นางประชุม ชอมกระโทก โทร 087-8954196

(กองเลขาภาคต้องประสานนำรายชื่อ-เบอร์โทร-อีเมลล์ กองเลขาจังหวัดในภาคของตนเองมาให้กองเลขากลางด้วย)

7) รายชื่อกองเลขากลาง

7.1) นางชัชฌิมพร กองสอน โทร 081-8841423

7.2) นายไชยวัฒน์ เจริญผล โทร 081-8315845

7.3) นายวรรณชนชัย แสงทอง โทร 085-0490837

7.4) น.ส. อลิษา ไบระหมาน(สา) โทร 089-9819154

7.5) น.ส. วณิดา ณ บัดตานี(สาว) โทร 081-2074288

7.6) นางสุนเดร่า ภาคเจริญ โทร 081-3996258

8) ภัทที่จัดนิทรรศการของแต่ละภาค มีงบประมาณหนุนเสริมภาคละ 10,000 บาท

9) เอกสาร/รูปเล่ม/องค์ความรู้ นำมาในวันจัดงานมหกรรมแผนฯ

ส่วนที่ 3 กำหนดการและพิธีเปิดงานมหกรรมฯ

“งานมหกรรมแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง สู่ความอยู่เย็นเป็นสุข
ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ครั้งที่ 2”

ณ อาคารวิทยทัศน์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี
วันที่ 7 – 9 ธันวาคม 2552

7 ธันวาคม 2552

15.30-18.00 น. ผู้เข้าร่วมสัมมนาเดินทางมาถึงมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช/เข้าที่พัก

8 ธันวาคม 2552

07.00 – 08.30 น. ลงทะเบียนหน่วยงาน

08.30 – 09.00 น. พิธีกล่าวถวายพระพร / กล่าวต้อนรับ

โดยผู้ว่าราชการจังหวัดนนทบุรี

09.00 - 09.20 น. นำเสนอภาพรวมการขับเคลื่อนงานแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง 4 ภาค

09.20 – 09.30 น. ชี้แจงวัตถุประสงค์การจัดงาน

09.30 – 10.30 น. ปาฐกถา “แผนชีวิตชุมชนกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการพัฒนา
ชุมชนท้องถิ่น โดย **คุณสมสุข บุญญะบัญชา**

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

10.30 – 10.45 น. รับประทานอาหารว่าง

10.45 – 11.45 น. เวทีเสวนา “แผนชีวิตชุมชน” ทางรอดทางออกของชุมชนท้องถิ่น
และสังคม

ภาคเหนือ นายสมคิด สีเขียว นายกองกรบริหารส่วนตำบลสัน จ.น่าน

ภาคอีสาน นายพงษ์ศักดิ์ นวานุช แกนนำชุมชนตำบลคำไฮ จ.ร้อยเอ็ด

ภาคใต้ นายวิเชียร มณีรัตน์โชติ แกนนำชุมชนเทศบาลอ่าวพะยูน จ.พัทลุง

ภาคกลาง นางสุนี โพธิ์ผ่อง แกนนำชุมชนตำบลตลุก จ.ชัยนาท

ดำเนินการเสวนา โดย **นายเจษฎา มิ่งสมร**

11.45 – 12.30 น. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

12.30 – 13.30 น. รับประทานอาหารกลางวัน

13.30 – 17.30 น. กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กลุ่มย่อย 6 กลุ่ม

1. “แผนชีวิตชุมชน:สมัชชาสุขภาพส่วนนโยบายสาธารณะท้องถิ่น” (สช.)

2. “แผนพัฒนาหมู่บ้าน..กรรมการหมู่บ้าน” (ปกครอง)

3. “การบูรณาการแผนชุมชนกับแผนพัฒนาท้องถิ่น” (ท้องถิ่น)

4. “การพัฒนาคุณภาพแผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน” (พช.)
5. “การส่งเสริมกิจกรรมสภาเด็กและเยาวชนโดยชุมชน”(สท.)
6. “นักข่าวพลเมือง” (ทีวีไทย)

17.30 – 18.30 น.

รับประทานอาหารเย็น

19.00 – 21.30 น.

การแสดงวัฒนธรรม 4 ภาค

ภาคเหนือกลองยาว, ภาคใต้ลิเกฮูลู, ภาคอีสานหมอรำซิ่ง/รำวงชาวบ้าน ,
ภาคกลางแสดงวัฒนธรรม

9 ธันวาคม 2552

08.00 - 08.30 น.

นำเสนอสรุปผลจากการสัมมนากลุ่มย่อย 6 กลุ่ม

08.30 – 08.50 น.

นำเสนอภาพรวมการขับเคลื่อนงานแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง 4 ภาค

08.50 - 09.30 น.

ปาฐกถาพิเศษ “แผนชีวิตชุมชนกับการแก้วิกฤตสังคมไทย”

โดย ศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี

ประธานมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ

09.30 – 11.30 น.

เวทีเสวนา “ยกระดับความร่วมมือ สู่ชุมชนเข้มแข็ง” โดย

นายจรรวีวัฒน์ เกลี้ยงเกล้า ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น กรมการปกครอง (ปก.)

นายแพทย์อำพล จินดาวัฒนะ เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.)

นายกฤษฎดา สมประสงค์ ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและการมีส่วนร่วม
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สถ.)

นางชุตินาฏ วงศ์สุบรรณ ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนงาน สำนักคณะกรรมการ
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

น.ส.ดวงพร เฮงบุณยพันธ์ ผู้อำนวยการสำนักสนับสนุนการสร้างสุขภาวะในพื้นที่และชุมชน
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

นางทิพย์รัตน์ นพลดารมย์ ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(องค์การมหาชน) พอช.

นางวิไล นันดา นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและ
พิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ (สท.)

ดร.ไพศาล สุขปัญญา นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ กรมการพัฒนาชุมชน (พช.)

นายแก้ว สังข์ชู คณะประสานงานเครือข่ายแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง 4 ภาค

ดำเนินการเสวนา โดย **นายกิตติศักดิ์ สินธุวนิช**

11.30 - 11.40 น.

ประกาศเจตนารมณ์ ของเครือข่ายแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง 4 ภาค

11.40 - 12.10 น.

ทิศทางนโยบายในการสนับสนุนให้องค์กรชุมชนเข้มแข็ง
และกล่าวปิดการสัมมนา

โดย **คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์** ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี

12.10 - 13.00 น.

รับประทานอาหาร / เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

ส่วนที่ 4 เนื้อหางานมหกรรม ฯ

ปาฐกถาพิเศษ “แผนชีวิตชุมชนกับการแก้วิกฤตสังคมไทย”

โดย.....ศ.นพ.ประเวศ วะสี

ประธานมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ

ชุมชน/หมู่บ้านที่เข้มแข็งเป็นฐานรากที่สำคัญของประเทศ การที่ชุมชนลุกขึ้นมาจัดการตนเองโดยใช้แผนชีวิตชุมชน จึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อการแก้ไขวิกฤตสังคมไทย ในประเด็นดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง : ชุมชนเป็นเหมือนฐานของพระเจดีย์ ถ้าชุมชน/หมู่บ้านประมาณเจ็ดหมื่นหกพันหมู่บ้านเข้มแข็งทั้งหมด จะเป็นการดอกเส้าเข็มของประเทศไทยให้มีความแข็งแรงและมีความมั่นคง ซึ่งชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกองค์กร ต้องมาร่วมกันตั้งเป้าหมายที่ชัดเจนในการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน/หมู่บ้าน ร่วมกันสร้างฐานเจดีย์ให้มีความแข็งแรง (เข้มแข็ง) ประเทศไทยพัฒนาการเมืองประชาธิปไตย 76 ปีแต่ไม่ประสบผลสำเร็จ เพราะไม่ได้สร้างฐานที่เข้มแข็ง ดังนั้นประชาธิปไตยจะ

สำเร็จได้ต้องมาจากรากฐาน ต้องเตรียมความเข้าใจ/ความพร้อมเรื่องเส้าเข็มของชีวิตชุมชน การพัฒนาต้องมองลงข้างล่าง เพราะข้างล่างสามารถพัฒนาได้ง่ายเป็นสภาพความจริงของชีวิต ของวัฒนธรรมของสิ่งแวดล้อม และของจิตวิญญาณ ทุกอย่าง เพราะฉะนั้นจะทำอย่างไรให้การพัฒนาเกิดความเข้มแข็ง ต้องพัฒนาจากฐานรากขึ้นมาข้างบน

ประเด็นที่สอง : ชุมชนจะเข้มแข็งได้อย่างไร ชุมชนเข้มแข็งไม่มีใครสามารถสั่งได้ ไม่ว่าจะป็นรัฐบาลหรือหน่วยงานไม่สามารถสั่งได้ ชุมชนเข้มแข็งเกิดจากสัมมาทิษฐิ เป็นธรรมะที่พระพุทธเจ้าสอนไว้ เรื่องการรวมตัวของชุมชนในการร่วมคิด ร่วมทำ ทำให้เกิดพลังห้าประการที่เข้ามาผนวกกัน ซึ่งประกอบด้วย

1) พลังของปัญญาาร่วม หากเป็นปัญญาของคนใดคนหนึ่งไม่เพียงพอ 2) พลังทางสังคม หลายคนต้องรวมกัน ความชั่วร้ายทุกชนิดสามารถยุติได้ด้วยพลังทางสังคม เพราะฉะนั้นพลังในการร่วมคิด ร่วมทำคือพลังทางสังคม เป็นพลังที่ยุติความเลวร้ายทั้งปวง 3) พลังของการจัดการ ในกระบวนการร่วมกันคิด ร่วมกันทำของชาวบ้าน สิ่งที่จะเกิดขึ้น คือ การเกิดของผู้นำทางธรรมชาติ เพราะการทำงานร่วมกันชาวบ้านจะเป็นผู้รู้เองว่าใครเป็นผู้นำ ผู้นำตามธรรมชาติจะมีคุณสมบัติอยู่ 4 ประการด้วยกัน คือ

(1) เป็นผู้เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว (2) เป็นคนสุจริต ไม่คดโกง (3) เป็นคนที่มีปัญญา ผู้รู้ (4) เป็นคนสื่อสารเก่ง พูดจารู้เรื่อง พูดจาดีมีเสน่ห์ ผู้นำต้องเป็นสัมมาสัมพุทธะ เมื่อมีคุณสมบัติครบถ้วนทั้งสี่ประการเป็นที่ยอมรับของคนทั้งหมด เมื่อมีคุณสมบัติครบจะสามารถทำงานได้ง่าย ซึ่งผู้นำทางธรรมชาติจะต่างจากผู้นำที่มาจากการเลือกตั้งหรือแต่งตั้ง โดยผู้นำตามธรรมชาติจะมีเป็นจำนวนมากในแต่ละชุมชน เพราะฉะนั้นหากรวมกันทั้งประเทศจะเป็นพลังที่ไม่มีใครสู้ได้ ท่านต้องรู้พลังของตัวเอง อย่าไปเรียกร้อง เราต้องเอาพลังที่ยิ่งใหญ่ไปทำงาน 4)พลังทางจิตวิญญาณ การลดความเห็นแก่ตัวลง แสดงว่ามีจิตวิญญาณเพิ่มสูงขึ้น และนำมาสู่ 5) พลังแห่งความสุข เมื่อเราร่วมกันคิดร่วมกันทำจะมีความสุข และทำให้มีพลังมาก คืออนาคตของประเทศไทยและอนาคตของโลก เคยมีจิตแพทย์ชาวอเมริกันเขียนหนังสือไว้ว่า โลกแห่งอนาคตคือโลกแห่งความเป็นชุมชน ที่มีการเชื่อมโยงกันทั้งหมด จะไม่ใช่รัฐ แต่จะอยู่ที่ชุมชนมีความเข้มแข็งรวมตัวกันร่วมคิดร่วมทำ

ประเด็นที่สาม : ร่วมคิด เราเรียนรู้มาแต่ละชุมชน ในแต่ละชุมชนมีการมารวมตัวกัน เรียกว่า “สภาผู้นำชุมชน” ในระดับหมู่บ้านหรือตำบล ประกอบด้วยผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งผู้นำเป็นทางการมีหมู่บ้านละ 3 คน (ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต.) นอกนั้นเป็นผู้นำที่ไม่เป็นทางการมาจากกลุ่มองค์กร ต่าง ๆ รวมกันเป็นสภาผู้นำชุมชน ต้องไปสำรวจข้อมูลในชุมชน เช่น ข้อมูลที่ดินทำกิน ใครเป็นหนี้สิน ปัญหาสุขภาพจิต ฯลฯ เป็นข้อมูลชุมชนและนำข้อมูลชุมชนมาทำแผนแม่บทชุมชน

ซึ่งแผนแม่บทชุมชน คือแผนพัฒนาอย่างบูรณาการ ทั้งด้านเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม สุขภาพ การศึกษา เชื่อมโยงการทำงานทั้งหมด จากนั้นนำข้อมูลไปให้ชาวบ้านช่วยกันดูที่เรียกว่า “สภาประชาชน” เพื่อช่วยกันดูแผนทั้งหมด ว่ามีข้อติดขัดอย่างไรบ้าง ช่วยกันดู คนทั้งหมู่บ้านและรับรองแผนแม่บทชุมชน กลายเป็นแผนของคนทั้งหมู่บ้านร่วมกันคิด ร่วมกันทำให้เกิดความเข้าใจสามารถขับเคลื่อนงานได้ หากเป็นแผนสภาพัฒนาฯ ชาวบ้านจะขับเคลื่อนไม่ได้ เนื่องจากไม่ได้เป็นผู้กระทำเอง ชาวบ้านก็จะขับเคลื่อนตามแผนที่เขาทำ ก็จะเกิดแก้ปัญหาต่างต่าง ๆ ทั้งมีเวลาพูดคุยกันมากขึ้น มีสุขภาพที่ดีขึ้น การเรียนรู้ของชุมชนมีมากขึ้นที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต การศึกษาในระบบเป็นการศึกษาที่ไม่ถูกต้อง เนื่องจากแยกการศึกษาออกจากชีวิต ไม่ได้เอาชีวิตเป็นตัวตั้งตั้งนั้นการศึกษาที่ถูกต้องควรเอาชีวิตเป็นตัวตั้ง เช่นเดียวกับเรื่องเศรษฐกิจที่นำเรื่อง GDP มาเป็นตัวตั้ง ไม่ได้เอาชีวิตและการอยู่ร่วมกันเป็นตัวตั้ง เพราะฉะนั้นการพัฒนาต้องสร้างสัมมนาชีพให้เต็มพื้นที่และทำให้เกิดความร่มเย็นเป็นสุข เมื่อขับเคลื่อนแผนแม่บทชุมชนทำให้คุณภาพชีวิตของชุมชนดีขึ้น เราจะเห็นว่ากระบวนการทั้งหมดสามารถดำเนินการไปด้วยดี ทั้งเรื่อง เศรษฐกิจ จิตใจ สังคม (การอยู่ร่วมกัน) วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม สุขภาพ การศึกษา ประชาธิปไตย การพัฒนาชุมชนต้องเป็นการพัฒนาพร้อมกันไปทุกด้าน

ประเด็นที่สี่ : การขยายตัวให้เต็มพื้นที่ทั้งประเทศ ครบทุกหมู่บ้านภายใน 5 ปี ซึ่งการเกิดขึ้นอยู่ที่ผู้นำชุมชน ไม่ได้ขึ้นอยู่กัรัฐบาลขึ้นอยู่กัพวกเราเองไม่ต้องไปขอร้องใคร เพราะผู้นำชุมชนหากเชื่อมโยงกันได้จะมีความยิ่งใหญ่กว่าอะไรทั้งหมด การขยายตัวใช้แนวคิดหมู่บ้านเสริมสุข (หมู่บ้านศูนย์ฝึก) หากหมู่บ้านไหนสามารถทำได้ดีและเก่ง มีความเข้มแข็ง ประสบผลสำเร็จที่นั่นก็จะเป็นหมู่บ้านเสริมสุข

ให้หมู่บ้านอื่นเข้ามาเรียนรู้ และขยายตัวออกไป ดังนั้นทุกจังหวัดต้องรีบดำเนินการเรื่องแผนที่ศักยภาพ (Mapping) โดยทั่วไปนักยุทธศาสตร์ต้องอาศัยแผนที่เพราะแผนที่จะเห็นข้อมูลของทุกจังหวัด เชิญสถาบันการศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาเป็นภาคี เราไม่จำเป็นต้องใช้เงินเพียงใช้กระบวนการเรียนรู้ อาศัยผู้นำชุมชนในการดำเนินการ

ประเด็นสุดท้าย (ห้า) : สร้างเครือข่ายชุมชนเข้มแข็ง ทั้งในระดับพื้นที่และระดับชาติ ในแต่ละหมู่บ้าน หากมีผู้นำชุมชนประมาณห้าสิบคน และเชื่อมโยงทั้งประเทศก็จะมีผู้นำทั้งหมดประมาณสามล้านกว่าคน และเป็นผู้นำที่มีคุณสมบัติครบทั้งสี่ประการ รวมถึงจะเป็นพลังทุกอย่าง ไม่มีพรรคการเมืองใดที่มีผู้คนจำนวนมากขนาดนี้ ดังนั้นเราต้องพึ่งตนเอง อย่าไปขอรับใคร หากเรามุ่งไปสู่การเลือกตั้งเราจะแพ้ภัยตนเองจะนำไปสู่เรื่องไม่ดี ดังนั้นทำอย่างไรเราจะเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายทั่วประเทศทุกหมู่บ้าน ที่สำคัญเครือข่ายต้องพัฒนาองค์ความรู้ การจัดการความรู้ภายในชุมชน สามารถจัดการเรื่องต่าง ๆ ภายในชุมชนได้ เช่น เรื่องการจัดการป่า สถาบันการเงินชุมชน (กองทุน) อาจจะเชื่อมโยงทั้งจังหวัด ระหว่างจังหวัด และเชื่อมโยงเป็นทั้งประเทศ จะมีธนาคารที่ใหญ่กว่าธนาคารพาณิชย์ทั่วไป เป็นธนาคารของประชาชนเป็นเจ้าของ เป็นพรรค “ชุมชนอาชีพไทย”

สิ่งที่ลึกลับที่สุดคือความเป็นเพื่อนมนุษย์ มนุษย์มีศักดิ์ศรี มีคุณค่าความเป็นคน มีศักยภาพ ศักยภาพที่ยิ่งใหญ่คือการมีหัวใจเพื่อเพื่อนมนุษย์ หากเราสามารถทำได้ “คนไทยหัวใจเพื่อเพื่อนมนุษย์” ชุมชนทั้งหมดจะสามารถสร้างประเทศไทยหัวใจมนุษย์ จะเป็นประเทศที่ไม่ต้องมีการยึดมั่นกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จะไม่มีความคดโกง ไม่มุงหวังกำไรสูงสุด การพัฒนาที่ผ่านมาเป็นการพัฒนาที่มุงหวังกำไรสูงสุด อยาได้เอาเยี่ยงอย่าง เราคนไทยหัวใจมนุษย์ เราต้องซื่อสัตย์ ความเป็นมนุษย์ลึกลับที่สุดคือความมีหัวใจ เป็นมนุษย์ เราต้องไปถึงจุดนี้ให้ได้ ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่น่าอยู่ที่สุดในโลกเพราะเป็น “ประเทศไทย หัวใจมนุษย์”

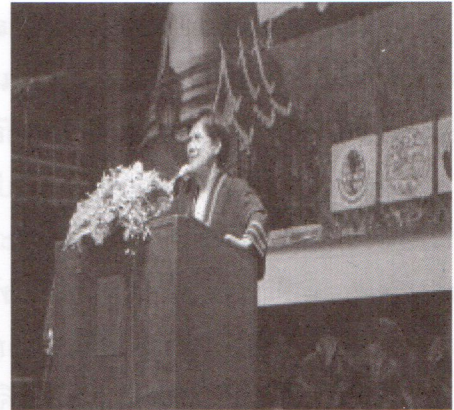
จากผลการสำรวจของนักท่องเที่ยวทั่วโลกพบว่าประเทศที่มีความเป็นมิตรไมตรีมากที่สุด คือ ประเทศไทย ถือเป็นจุดแข็งของประเทศไทย จะเห็นได้ว่ามีหลายบริษัทที่มาซ่อมเครื่องบินที่ประเทศไทย เนื่องจากคนไทยเป็นคนมีน้ำใจ เมื่ออุปกรณ์ไม่อยู่ในสัญญาช่างซ่อมก็จะซ่อมเพิ่มให้ เช่นเดียวกับพยาบาลไทยที่มีความอ่อนโยนในการดูแลรักษาพยาบาลคนไข้ เป็นผู้มีความอ่อนโยน และวัฒนธรรม ดังนั้นเราจงภูมิใจในตัวเอง เรามีจุดแข็ง เราต้องทำประเทศไทยให้เป็นประเทศที่น่าอยู่ให้เป็น “ประเทศไทย หัวใจมนุษย์” และหากชุมชนอาชีพไทยก็ไม่ต้องไปเลือกตั้งเพราะเรามีผู้นำธรรมชาติอยู่แล้วเพียงแต่เราต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เป็นภาคีร่วมกับทุกองค์กร หากเราจับตรงนี้ได้ เราจะเป็นฐานของประเทศไทย และเป็นฐานที่ใหญ่ที่สุด รองรับพระเจดีย์ทั้งหมดของประเทศไทย เราต้องสร้างฐานประเทศไทยให้มีความแข็งแรง เรามีเครื่องมือต่าง ๆ อยู่มากมาย ที่พร้อมจะสนับสนุนท่านทั้งหลาย ห้าปีจากนี้ไปเราจะฉลองชัยชนะของชุมชนอาชีพไทยทั่วประเทศ

“ทิศทางการนโยบายในการสนับสนุนให้องค์กรชุมชนเข้มแข็ง”

โดย...คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์
ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี

การสร้างเสริมความเข้มแข็งให้ชุมชนเป็นนโยบายที่สำคัญของรัฐบาล ที่ต้องการให้ชาวบ้านช่วยกันคิด รู้ข้อมูลพื้นฐานและหาแนวทางแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง โดยรัฐบาลได้

สนับสนุนเรื่องราวดี ๆ ที่ชุมชนร่วมกันขับเคลื่อน และประสานความร่วมมือหน่วยงานและภาคีดำเนินการในรายละเอียด เช่น การจัดสวัสดิการชุมชน การแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและโฉนดชุมชน ธนาคารต้นไม้ใช้หนี้ และใช้คณะกรรมการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแห่งชาติ ทบทวนการ

ทำงานที่ผ่านมา และกำหนดเป้าหมาย/แนวทางการทำงานในระยะต่อไป ส่วนเรื่องการจัดทำแผนชุมชน ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน ต้องมีการประสานความร่วมมือกับภาครัฐ ภาคเอกชน ท้องถิ่น ร่วมหนุนเสริม เรียนรู้และพัฒนาเรื่องราวที่จำเป็นต่อชุมชนในรายละเอียดต่อไป โดยเรื่องสำคัญของชุมชน เช่น การพัฒนาระบบข้อมูล การวิจัยและการจัดการความรู้ชุมชน ควรประสานภาคีวิชาการในพื้นที่สนับสนุนและทำงานร่วมกับชุมชน เพื่อให้ข้อมูลนั้นสามารถนำมาวิเคราะห์และตัดสินใจ กำหนดเป็นวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาแต่ละชุมชนให้เข้มแข็ง ดังนั้น เครือข่ายแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง 4 ภาคที่ขับเคลื่อนเรื่องนี้ จึงต้องร่วมกันกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนเรื่องนี้ต่อไป โดยให้ พอช.สนับสนุนในการสร้างทีมงานภาคี โดยใช้พื้นที่และชุมชนเป็นหลัก กำหนดเป็นวิสัยทัศน์ แนวทางการทำงานระยะเวลา 1 ปี

ปาฐกถาเรื่อง

“แผนชีวิตชุมชนกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น”

คุณสมสุข บุญยะบัญชา

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

เครือข่ายแผนชุมชนเป็นเครือข่ายชาวบ้านเป็นขบวนการที่เชื่อมโยงคนทั่วประเทศ โดยมีมูลนิธิหมู่บ้านทำให้ชุมชนอย่างหมู่บ้านไม่เรียงเป็นที่รู้จัก เป็นต้นแบบให้การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ที่มีระบบการจัดทำแผนชีวิตที่เกี่ยวข้องกับทุกคนในหมู่บ้าน กระทั่งนำไปสู่เปลี่ยนแปลงและถือเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาได้อย่างแท้จริง

จากจุดเริ่มต้นจุดนั้น ขบวนการทำงานของเครือข่ายแผนชุมชนได้ขยายมากขึ้นจนกลายเป็นเครือข่ายแผนแม่บทชุมชนพึ่งตนเอง 4 ภาค ที่ พอช. ให้การสนับสนุน เป็นการปฏิรูปงานพัฒนาด้านชุมชนและสังคมไทยที่สำคัญ ที่ชุมชนตั้งหลัก ตั้งสติ จัดการกับระบบต่างๆ ที่เข้ามาในชุมชน มีแผนการดำเนินงาน และจัดการพัฒนาตนเอง ถือเป็นภารกิจริเริ่มที่เป็นการเปลี่ยนการพัฒนาใหม่ จากระบบเดิมที่หน่วยงานอื่นๆ เข้ามากำหนด กลายเป็นว่า คนในชุมชนเป็นผู้กำหนด เป็นจุดเปลี่ยนของการพัฒนาที่สำคัญ อาจเรียกได้ว่าเป็น “ขบวนการกู้ชาติ” ที่ไม่ใช่แค่เป็นผู้ไปเข้าร่วมประชุม ชุมนุมประท้วง แต่เป็นการริเริ่มกู้ชาติ โดยชุมชน โดยท้องถิ่น โดยเริ่มจากชุมชนร่วมกันพัฒนา มีความต้องการให้ลูกหลานมีอนาคต ไม่ต้องออกจากหมู่บ้านไปเรียนทำงานยังต่างถิ่น ให้ปลอดภัยคำว่าคนหาย ทรัพยากรหาย วิถีชีวิตหาย ทั้งหลายทั้งปวงเราจะฟื้นฟู ซึ่งการทำงานที่ผ่านมาถือว่ามีริเริ่มเปลี่ยนแล้วและมีความพยายามที่จะเชื่อมโยงกันทั้งประเทศ ที่ถือเป็นขบวนการชุมชนกู้ชาติ สิ่งสำคัญคือชุมชนต้องเชื่อว่าชุมชนสามารถ กู้ชาติได้ ต้องบอกกับตัวเองว่าถ้าวันนี้คนในชุมชนไม่ทำหรือทำไม่ได้ แล้วจะให้ใครมาทำหรือมาเปลี่ยนแปลงให้ ชุมชนจึงต้องตั้งหลักในการทำงานจากจุดเล็กๆ กระทั่งมีความเข้มแข็งจนกลายเป็นระบบใหม่ เป็นระบบที่ทำให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเริ่มคลายตัวและเข้ามาสู่จุดที่ชุมชนตั้งหลักไว้ ทำให้ชุมชนท้องถิ่นเป็นหลักในการพัฒนาพื้นฐานให้ได้มากที่สุด

เรื่องสำคัญที่ชุมชนต้องช่วยกันพิจารณาในการจัดการกับโครงสร้างการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นประกอบด้วย

1. การเปลี่ยนแปลงระบบของโลก ปัจจุบันระบบโลกมีการเชื่อมโยงกันหมด เช่น ระบบเศรษฐกิจ ระบบการสื่อสาร ระบบตัดสินใจ หรือรูปแบบการพัฒนาที่ต่างเชื่อมต่อกันหมด แม้ระบบโลกที่เชื่อมโยงกันนี้จะมีข้อดีคือทำให้ทุกประเทศเห็นข้อมูลซึ่งกันและกัน แต่ระบบนี้มีการดูคับแย้งชิงทรัพยากร หรือการถ่ายเททรัพยากรจากประเทศหนึ่งไปยังประเทศหนึ่ง เกิดความไม่เป็นธรรม หรือขาดความเท่าเทียมกันเรียกได้ว่าอาจต้องเจอวิกฤตอีกหลายรอบ ระบบโลกที่เราเป็นส่วนหนึ่งและกำหนดให้เราเป็นส่วนหนึ่งนั้น ทำให้เราไม่สามารถจัดการตัวเองได้ กลายเป็นระบบที่เราต้องพึ่งพาและเป็นภาระที่เกินจากที่เราผลิตได้ตลอดเวลา ซึ่งเราต้องพิจารณาว่าสิ่งที่เราสามารถจัดการได้มีอะไรบ้าง สิ่งใดที่เราจัดการไม่ได้ต้องพึ่งพามีอะไรบ้าง อย่างไรก็ตามมีการพยากรณ์ว่าแกนของโลกจะย้ายมาอยู่ที่เอเชีย นั่นหมายความว่าเราอาจกลายเป็นผู้นำในระบบโลกใหม่ได้ ถ้าตั้งรับและปรับตัวได้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

2. ระบบประเทศ ระบบของประเทศเรา เรียกได้ว่าอำนาจรัฐส่วนกลางเชื่อมโยงลงไปยังชุมชนท้องถิ่นมากเกินไป เมื่อมากเกินไปทำให้การพัฒนาในท้องถิ่นมีการพัฒนาช้ามาก เมื่อเทียบการพัฒนาท้องถิ่นกับประเทศในเอเชียถือว่าช้ามาก เพราะการจะพัฒนาอะไรจะมีตัวกลางเข้ามาเกี่ยวข้องเยอะมาก ทำให้เกิดการเบี่ยงเบนเป็นระบบที่ไม่ได้ทำให้คนไปด้วยกัน

โครงสร้างของประเทศถือได้ว่าแก้ได้ยาก ทั้งระบบการเมือง ระบบราชการ นอกจากนี้ยังมีปรากฏการณ์ ในช่วงสิบปีที่ผ่านมาเกิดการช่วงชิงประชาชน ทำให้เกิดโครงการมากมาย ที่กระจายไปสู่

ประชาชนในหมู่บ้านตำบล เกิดโครงสร้างเกิดระบบต่างๆ มากมาย ประเทศไทยเราถือว่าเป็นประเทศที่มีโครงการจากรัฐบาลลงสู่ชุมชนมากที่สุดประเทศหนึ่งในโลก ซึ่งเป็นเรื่องที่ดี เช่น กองทุนหมู่บ้าน โครงการ SML ฯลฯ การกระจายโครงการลงสู่ชุมชนถือว่าดีดีเนื่องจากระบบรัฐส่วนกลางไม่มีเสถียรภาพ ซึ่งแนวโน้มจะมีการกระจายลงสู่ชุมชนมากขึ้น

มีความน่าสนใจตรงที่ระบบของชุมชนตั้งรับไม่ทัน ปรับตัวไม่ทัน ปัญหาจึงมีตามมาอีกหลายด้าน เราต้องทำให้เกิดการเชื่อมโยงกันให้ได้ ที่ผ่านมามีความพยายามเชื่อมโยงทั้งในระดับตำบล แต่ต้องทำให้มีการเชื่อมโยงทุกระดับ ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน อำเภอ จังหวัด ภูมิภาค เกิดเป็นขบวนการชุมชนยุคใหม่ให้ได้

วันนี้จะเห็นว่ามีผลรวมพลังของการเรียนรู้ในแนวราบของชุมชนยุคใหม่ เริ่มเกิดโครงการที่ชุมชนเป็นผู้เสนอ ผู้บอก ผู้อยากทำ และอยากแก้ปัญหาก็แท้จริงของชาวบ้าน ภาพของชุมชนท้องถิ่นที่เปลี่ยนแปลงไป ไม่ใช่เป็นนิ่งเฉย รอรับการพัฒนาโดยรวมๆ มีการเชื่อมโยงกัน มีเวทีพูดคุย มีสภาองค์กรชุมชน

กระบวนการของแผนชีวิตชุมชน ที่มีการเชื่อมโยงกันทั้ง 4 ภาค มีการทำแผนชุมชนในระดับหมู่บ้าน ตำบล ซึ่งจากจุดนี้จะต้องมีการเดินต่อจากจุดที่เรามีข้อมูล มีแผนอยู่แล้ว ให้นำไปสู่การปฏิบัติ ให้ได้ เช่น เมื่อวางเป้าหมายว่าจะแก้หนี้ อาจเริ่มจากการแก้หนี้ที่อยู่อาศัย ที่ดินทำกิน แก้เรื่องทุนในการประกอบอาชีพ ต้องมองเชิงรุกในการใช้ทุนที่มาจากโครงการเข้ามาแก้หนี้ดังกล่าว รวมถึงการดึงเอาความรู้ ดึงความภูมิใจ ให้คนในชุมชนท้องถิ่นเป็นหลัก ให้มากขึ้น ขบวนการแผนชุมชนต้องมองออกไปจากแนวทางที่ทำออกไปว่ากระบวนการที่ทำมาในหลายปี ควรทำสิ่งต่างๆ ที่ให้มีความมั่นคงในวันข้างหน้า มุ่งเน้นไปยังคนทั่วไปในพื้นที่ให้มีความสำคัญ ลูกหลานไม่ต้องออกจากพื้นที่

ประเด็นที่อยากจะฝากให้แกนนำในพื้นที่จัดทำแผนชีวิตชุมชนเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงและนำไปสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ดังนี้

1. การจัดการที่ดิน ชุมชนท้องถิ่นต้องมีแผนที่ มีแผนผังของการใช้ที่ดินทั้งตำบล ที่ระบุว่า เป็นของใครหน่วยงานไหนครอบครอง ต้องจัดทำข้อมูล มีระบบที่กำหนดการใช้ที่ดินของท้องถิ่น ถ้าทำแต่ขบวนการโดยไม่สนใจเรื่องของที่ดินทำกิน จะแก้ปัญหาในเบื้องต้นไม่ได้

2. การจัดการทุนการพัฒนาในท่ามกลางโลกของทุนนิยม เราต้องรู้จักใช้ทุนนำมาพัฒนาจึงจะกำหนดการพัฒนาได้ ทุนมีทั้งข้อดีและเสีย ถ้าเราจัดการได้ดีและเป็นอิสระจะนำเอาทุนมาใช้เป็นประโยชน์ได้ ไม่ได้หมายถึงการรวมกองทุน แต่เป็นการจัดความสัมพันธ์ของกองทุนที่มีในชุมชน เป็นการเชื่อมโยงกองทุนให้เป็นภาพรวมทั้งหมด ให้จัดการได้ใน นำไปสู่ “แผนชุมชนกับการจัดการทุนชุมชน สู่การเปลี่ยนแปลงชุมชน”

3. การพัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่น ได้แก่การฟื้นฟูระบบการจ้างงาน ดอรองการจัดการผลประโยชน์ระหว่างคนในท้องถิ่นกับกลุ่มผลประโยชน์ข้างนอก มีทุนกลางที่ช่วยประกันความเสี่ยง

จัดการแล้วคนในชุมชนไม่เสียเปรียบ (การจัดการ การแลกเปลี่ยน การต่อรอง) พัฒนาเศรษฐกิจที่เป็นเรื่องของการจัดการทุนทั้งหมดในชุมชน

4. พัฒนาคคนในชุมชน ให้เป็นการผสมผสานการนำเอาความรู้ใหม่เข้ามาใช้ในการพัฒนาคคน โดยต้องนำเอาความรู้ที่คนในชุมชนมีอยู่แล้วมาใช้ในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

5. การทำงานพัฒนาร่วมกัน (Good governance) เป็นการเชื่อมโยงทุกฝ่ายที่จะเข้ามาพัฒนาร่วมกันในพื้นที่ มีสภาองค์กรชุมชนที่เป็นเวทีกลางให้กับการทำงานร่วมกัน กำหนดการทำงานร่วม ให้คุยกันแบบพี่น้อง มีการหารือกันประจำ มีการพูดคุยกันในเรื่องของคนในพื้นที่ นำข้อมูลมาพูดคุย ให้ความสำคัญในอัตราส่วน 60 : 40

6. มีแผนกำหนดการพัฒนา เป็นแผนที่มีผลบรรลุ สามารถกำหนดเป็นปีที่จะบรรลุเป้าหมาย เป็นแผนกำหนดการพัฒนาเป็นชุด เป็นแผนที่ระบุถึงเป้าหมายในการทำงานอย่างชัดเจน ระบุระยะเวลา มีการเชื่อมโยงหน่วยงาน สามารถระบุหรือบอกได้ว่าใครจะทำ เป็นแผนที่กำหนดโดยคนพื้นที่ ไม่ใช่หน่วยงานเป็นผู้กำหนดการพัฒนา ต้องเป็นฝ่ายเสนอแผนต่อหน่วยงาน เช่น แผนการแก้ปัญหาเรื่องที่ดิน เป็นการแก้เป็นชุด เห็นภาพรวม สามารถเสนอได้ทั้งต่อหน่วยงานท้องถิ่น และหน่วยราชการกลาง

7. มีระบบรายงาน ระบบข้อมูล คนทำงานพัฒนาชุมชนต้องมีระบบการรายงาน ระบบข้อมูล และการนำเสนอที่เห็นผลของการพัฒนาอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม มีความเป็นวิทยาศาสตร์และเห็นความเคลื่อนไหวในการทำงานของขบวนชุมชน

ประเด็นสุดท้ายอยากฝากไว้ว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่ร่ำรวย ด้วยธรรมชาติ ด้วยวิถีวัฒนธรรมท้องถิ่น มีความโอบอ้อมอารีย์ มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นการเชื่อมโยงไปสู่การเปลี่ยนแปลงระบบของสังคม สามารถกำหนดการพัฒนาในพื้นที่ ที่มีการฟื้นฟูรองรับการพัฒนาเชิงคุณภาพที่รองรับลูกหลานในวันข้างหน้า เราต้องตั้งสติ เอาความเข้มแข็งกับมา การกำหนดที่สำคัญเราต้องกำหนดเองที่มีคุณภาพ ลองรับภูมิปัญญาให้ลูกหลาน เราต้องเดินไปข้างหน้าเป็นการเดินไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

เสวนา “แผนชีวิตชุมชน ทางรอดทางออกของชุมชนท้องถิ่นและสังคม”

ผู้ร่วมเสวนา	นายสมคิด	สีเขียว	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้าน จ.น่าน
	นายพงษ์ศักดิ์	นวานุช	แกนนำชุมชนตำบลคำไฮ จ.ร้อยเอ็ด
	นายวิเชียร	มณีรัตน์โชติ	แกนนำชุมชนเทศบาลอ่าวพะยูน จ.พัทลุง
	นางสุณี	โพธิ์ผ่อง	แกนนำชุมชนตำบลดลูก จ.ชัยนาท

ดำเนินการเสวนาโดย นายเจษฎา มิ่งสมร
ขณะทำงานเครือข่ายแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง

ผู้ดำเนินรายการได้เกริ่นนำย่อให้เห็น
การจัดงานมหกรรมแผนชีวิตชุมชนครั้งแรก เมื่อ
วันที่ 7- 8 ธันวาคม ปี 2547 ณ ที่ มสช แห่งนี้ ที่
ได้มีการเริ่มต้นเครือข่ายแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง
4 ภาค ตั้งแต่วันนั้นนับเป็นปีที่หก ก้าวสู่ปีที่เจ็ดผล

จากเมล็ดพันธุ์ที่หว่านไว้แล้วจึงมีอยู่มากมายทุกภูมิภาค การเสวนาในช่วงนี้เป็นการนำเสนอรูปธรรม
การทำงานที่เป็นการถ่ายทอดความภาคภูมิใจ ดังนี้

คุณวิเชียร มณีรัตน์โชติ ตัวแทนจากภาคใต้ : วันนี้เมืองไทยมีความพร้อม อุดมสมบูรณ์ในหลาย
เรื่อง กระบวนการแผนชีวิตชุมชน เป็นแนวทางหนึ่งของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กระบวนการ
ขับเคลื่อนช่วงแรกเป็นช่วงที่เราเข้าไปขับเคลื่อน เป็นกระบวนการเรียนรู้ของคน เป็นช่วงแห่งทฤษฎี
(เรียนรู้ ท่ามกลางการปฏิบัติ) มีวิทยากรกระบวนการ คนมีใจอาสาเกิดขึ้นเยอะ สิ่งที่ได้ คือ มีการเชื่อม
กับหน่วยงานมีน้อย แต่มีการเรียนรู้แลกเปลี่ยนระดับจังหวัด ช่วงที่สอง หน่วยงานให้การต้อนรับ
นโยบายรัฐให้การต้อนรับทุกหมู่บ้านต้อนรับแผนชุมชน ในระยะนี้แผนชุมชนอยู่ในกระแส แต่เราขาด
กระบวนการเรียนรู้ของคนในชุมชน สิ่งที่เกิดขึ้น แผนชุมชนไปรองรับเอสเอ็มแอล ทำให้ไม่สามารถ
พัฒนาไปได้ ดังนั้นเราจึงเกิดการทบทวนใหม่ เข้าสู่ช่วงที่สาม เรามีต้นแบบแห่งการเรียนรู้เยอะมาก เรา
จึงคิดบัญชีรับจ่าย ผลปรากฏว่า วันนี้มีคนทำบัญชีรับจ่ายเยอะมา อย่างพัทลุงมีประมาณหมื่นคน
พัฒนาคน พัฒนานักจัดการสังคม พัฒนานักวิเคราะห์สังคม และต้องทำให้ข้อมูลที่มีอยู่ เกิดการ
เปลี่ยนแปลงให้หน่วยงานเข้ามามีส่วนร่วม การนำระบบจีไอเอส เข้ามาช่วย เพื่อต่อราคาสินค้า
ล่วงหน้า และที่สำคัญคือ กลไกสนับสนุน หรือเจ้าภาพในส่วนราชการ มาเป็นตัวเชื่อมในหน่วยงาน
ราชการ ซึ่งเป็นสิ่งสนับสนุนให้กระบวนการขับเคลื่อนเป็นไปได้อย่างดีขึ้น ปัจจุบันการนำเอาวิชาการเข้า
มาสู่งานของชาวบ้านด้วยการมีบทบาทร่วม ส่วนในสามจังหวัดภาคใต้มีการวางโครงไว้แล้ว เหลือ
เพียงแต่ตั้งคนเข้ามา

สมคิด สีเขียว : การขับเคลื่อนงานชุมชนภาคเหนือเป็นการสร้างเครือข่าย ที่มีหลายบริบทของ
พื้นที่ มีหลายภาษา มีหลายชนเผ่า ให้เครือข่ายของน่านเชื่อมโยงกันได้ก่อน ในพื้นที่ของตำบลบ้าน
รูปธรรมการสร้างเครือข่ายเกิดจากวิกฤตเมื่อปี 2540 เป็นตำบลที่ทำเกษตรกรรม แต่หมดทุน จากการ

ใช้ไฟฟ้าจากการสูบน้ำ มีการทำข้าวโพดแต่ขาดทุน ราคาไม่ดีจึงปิดถนนเพื่อให้หลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องรับรู้ปัญหาสำคัญของชุมชนด้วย บทเรียนของการปิดถนนทำให้ชาวบ้านได้เรียนรู้หลายอย่าง รู้ว่าการปิดประตูบ้านมีผลเป็นเช่นไร

การขับเคลื่อนงานพัฒนาและการสร้างเครือข่ายของนาน ใช้แผนชุมชนเป็นแกนกลาง ของงานในทุกประเด็น อย่างเช่นงานสภาองค์กรชุมชนของภาคเหนือ ต้องมีพื้นฐานมาจากงานแผนชุมชน เพราะจะทำให้มีการเติบโตแบบกอไผ่ ประสานพลังเกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

สุณี โพธิ์ม่วง : ในความภูมิใจของตำบลดลูก เราเริ่มจากเห็นวิกฤตเศรษฐกิจเมื่อปี 40 คาดการณ์ว่าพี่น้องในพื้นที่ต้องกลับบ้าน เกิดเป็นประเด็นคำถามว่า “แล้วในพื้นที่ตำบลของเรา ทรัพยากรจะเพียงพอหรือไม่?” คำตอบคือ ดนเป็นที่พึ่งของตน และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แผนชีวิตตนเองที่เรา เรียนรู้ ปฏิบัติ แล้วเมื่อปี 2550 โครงการอยู่ดีมีสุข กำหนดว่าโครงการต้องมาจากแผนชุมชน จึงเป็นการหนุนเสริมให้เห็นมีความสำคัญและสนับสนุนการขับเคลื่อนแผนชุมชนในพื้นที่

พงษ์ศักดิ์ นวนุช : กระบวนการจัดทำแผน คงไม่แตกต่างจากที่อื่น แต่ผลสัมฤทธิ์ที่เป็นรูปธรรม คือ ศูนย์เรียนรู้ มีสถานีวิทย์ชุมชนเป็นตัวอย่าง และเชื่อมโยงหน่วยงานภาคีให้เข้ามาร่วมสนับสนุน กิจกรรมที่ภาคภูมิใจของจังหวัดร้อยเอ็ดคือ มีการจัดตั้งกลุ่ม จัดตั้งสภาทิสสภาสวัสดิการร้อยห้าตำบล และมีเป้าหมายว่าจะครอบคลุมทุกตำบลในอีกไม่กี่ปี การเกิดขึ้นของสภา องค์กรชุมชนควบคู่กับกองทุนสวัสดิการชุมชน ได้นำเอาแผนชุมชนเป็นตัวขับเคลื่อน เป็นทิศทางในการทำงานของสภาองค์กรชุมชน ไม่ให้เกิดความสงบนิ่ง ไม่รู้ทิศทางการทำงานของตนเอง

การลุกขึ้นมาจัดการตนเอง ของเครือข่ายเกษตรกรอินทรีย์ของทั้งเก้าจังหวัดในภาคอีสาน ทำให้เกิดความภูมิใจในศักดิ์ศรีของการเป็นชาวนา ที่ได้มีการพูดถึงการขายข้าวเพียงอย่างเดียว แต่มีการบริหารจัดการอย่างสมบูรณ์

ช่วงที่สอง : ประเด็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้เข้าร่วมเวที

พลเอกสุรินทร์ พิกุลทอง : งานของเราไม่ใช่งานเล็ก แต่เป็นงานพลิกแผ่นดิน งานที่เราคิด งานที่เราฝันเป็นจริงแน่ๆ อย่างงานสภาองค์กรชุมชน กับงานแผนชุมชนต้องไปด้วยกัน เพื่อจะได้เกิดความเข้มแข็ง นั่นคือเป้าหมายในการพลิกแผ่นดินของเรา

เสนอให้ปรับเปลี่ยนในความหมายแผนชีวิตชุมชน: แผนที่ชุมชนได้กำหนดหรือยึดถือ เพื่อให้การดำเนินชีวิตของคนในชุมชนมีความสุขและเจริญก้าวหน้าอย่างมีจุดหมาย มีเป้าหมาย สร้างภาพในอนาคตร่วมกัน

วิสัยทัศน์: อยู่เย็นเป็นสุขและเจริญก้าวหน้า

ยุทธศาสตร์: การบูรณาการทุกภาคส่วนโดยชุมชนเป็นแกนหลัก

กลยุทธ์: ให้เห็นว่าแผนชุมชนสามารถดำรงอยู่ได้ เป็นมาตรฐาน แสดงถึงแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

ความเห็นจากผู้เข้าร่วมเวที : การขับเคลื่อนแผนชุมชนยังไม่เต็มที่ อยากรู้ว่าพื้นที่อื่นที่ยังไม่ได้เรียนรู้เรื่องการจัดทำแผน เนื่องจากเกิดปัญหาการมีข้อมูลแต่ขาดนำไปใช้ ขาดการสังเคราะห์และวิเคราะห์ปัญหา การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ สื่อ ดังนั้น จะทำอย่างไรเพื่อให้เกิดการร่วมดำเนินการกับภาคีที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็น พอช. หรือส่วนอื่นๆ ให้ขยายพื้นที่ไปทั่วประเทศ ท้องถิ่นมีความสำคัญในเรื่องการสนับสนุนงบประมาณ แต่การจัดทำแผนชุมชนขึ้นมาด้วยตนเองนี่แหละที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง แผนของชุมชนเกิดจากกระบวนการเรียนรู้ และงานแผนชุมชนจะเป็นสิ่งที่ช่วยในงานพัฒนาทุกประเด็น แผนชุมชนเป็นประเด็นใหญ่ ที่นำพาสู่กิจกรรมมากมาย เกิดการเชื่อมร้อยกับงานในพื้นที่ ต้องขับเคลื่อนจากในพื้นที่ของตัวเอง สู่อื่น

แผนชุมชนมีความสำคัญ ขึ้นอยู่กับชุมชนเป็นหลัก โดยมีข้อมูลเป็นหัวใจของการพัฒนา การทำบัญชีครัวเรือน ทำให้เราไม่เกิดการสร้างหนี้ต่อ การเชื่อมโยงของศูนย์ข้อมูลท้องถิ่น สภาองค์กรชุมชน แผนชุมชน ท้องถิ่นเอาแผนชุมชนไปสู่การปฏิบัติได้เมื่อไหร่ก็จะเป็นทิศทางที่ดี อยากรู้ให้ตำบลเปลี่ยนจากประชาคม เป็นการจัดทำแผนชุมชนที่แท้จริง กระบวนการแผนชุมชนเป็นส่วนหนึ่ง ต้องไปสร้างวิถีของประชาธิปไตย ทำให้สามารถเป็นประชาธิปไตยที่กินได้ พัฒนาจากฐานวัฒนธรรม ร่วมกันกำหนดกติกา/ระเบียบของสังคมในการอยู่ร่วมกัน

ช่วงที่สาม : ทิศทางข้างหน้า

วิเชียร : กระบวนการของแผนชุมชนต้องไม่ใช่สิ่งที่หยุดนิ่ง แต่เป็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีประเด็นสำคัญ 3 ประการ คือ 1.แผนชุมชนเป็นกระบวนการพัฒนาคน (เรียนรู้ด้วยตนเอง) 2. การพัฒนาศักยภาพข้อมูล ต้องสามารถตอบสนองกับคนในพื้นที่ ก่อนที่จะไปเชื่อมโยงกับบุคคลอื่นภายนอก โดยต้องคิดไปข้างหน้า นำเอาข้อมูลความเดือดร้อน ไปเชื่อมต่อกับอบต. กับจังหวัดได้ 3.มีพื้นที่ต้นแบบที่เป็นผลจากการเรียนรู้และนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้ นอกจากนั้นยังต้องมีกระบวนการเชื่อมโยงกับหน่วยงานราชการ

สมคิด : ในบางพื้นที่งานพัฒนาเดินทางเป็นเส้นขนานระหว่างชุมชน กับท้องถิ่น แต่หากชุมชนมีความเข้มแข็ง มีกติกาสู่ชุมชน การประสานและร่วมมือกับท้องถิ่นจะเป็นไปด้วยดี ชุมชนที่มีแผนชุมชนเป็นเครื่องนำทางสามารถสร้างความร่วมมือและการทำงานร่วมกันของหลายฝ่าย เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนได้

สุณี : แผนชีวิตของชุมชน ต้องมีการเรียนรู้ แล้วปฏิบัติถึงจะเกิดผล ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง สามห่วง สองเงื่อนไข แผนชุมชนเป็นเครื่องมือสำคัญของสภาองค์กรชุมชนที่จะสร้างรูปธรรมของการขับเคลื่อนงาน

พงษ์ศักดิ์ : เวทีวาทกรรม ที่มีแต่พูดแต่ไม่มีการปฏิบัติ ชุมชนเข้มแข็ง แต่ครอบครัวแตกสลาย ชุมชนเราต้องมีจุดยืน กล้าแสดงออก เราควรทำจากตัวเอง สะท้อนไปสู่ชุมชน หากเราทำจริง ทำดี มีเครือข่าย มีความยั่งยืน ไครๆ ก็อยากร่วมด้วย ส่วนสื่อ เราต้องใช้ในทางที่ถูกต้อง ชุมชนภูษาคี จะสำเร็จไม่ได้ หากไม่ได้เกิดขึ้นจากตัวเอง ชุมชนเข้มแข็งจะเข้มแข็งไม่ได้ หากไม่ได้มีกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน และมีการเรียนรู้

แผนชีวิตชุมชน เกิด ก่อ ตั้งอยู่ และก็ได้ดับไป แต่สิ่งที่จะทำให้เกิดประโยชน์กับบ้านได้เช่นไร ไม่มีที่ไหนทำงานพัฒนาได้สำเร็จ แต่เราได้ทำดี แล้วส่งต่อให้ลูกหลานทำงานต่อไป ได้เช่นไร ประเด็นนี้เป็นเรื่องที่น่าคิดมากกว่า ปี 2553-57 จะอยู่รอดได้หรือไม่ อยู่ที่พวกเรา ว่ามีของจริง หรือของปลอม มันขึ้นอยู่กับจัดการของตนเองของเรา ต่อไปนี้เราต้องมีสัจวาจา พูดแล้วต้องทำ

ช่วงแบ่งกลุ่มย่อย 6 กลุ่ม ได้แก่

- กลุ่มที่ 1 “การส่งเสริมกิจกรรมสภาเด็กและเยาวชนโดยชุมชน”
- กลุ่มที่ 2 “แผนชีวิตชุมชน สมัชชาสุขภาพ สู่การพัฒนานโยบายสาธารณะท้องถิ่น”
- กลุ่มที่ 3 “แผนพัฒนาหมู่บ้าน... กรรมการหมู่บ้าน”
- กลุ่มที่ 4 “การพัฒนาชุมชนด้วยแผนชีวิตชุมชน”
- กลุ่มที่ 5 “การบูรณาการแผนชุมชนกับแผนพัฒนาท้องถิ่น”
- กลุ่มที่ 6 “สื่อกับการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นด้วยกระบวนการแผนชีวิตชุมชน”

ห้องย่อยที่ 1

“การส่งเสริมกิจกรรมสภาเด็กและเยาวชนโดยชุมชน”

รูปแบบการจัดเวทีห้องย่อย

- นำเข้าสู่เนื้อหาด้วยวิทยากร ถามตัวเองใน 3 เรื่อง คือ มาเพื่ออะไร มาแล้วได้อะไร และกลับไปแล้วทำอะไร
- แนะนำตัวแทนสภาเด็กและเยาวชน จ.สุราษฎร์ธานี จ.นครศรีธรรมราช และจ.ประจวบคีรีขันธ์
- คุณสุกัญญา เวชศิลป์ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเด็ก แนะนำเรื่องการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชน

พ.ร.บ.ส่งเสริม และพัฒนาเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2550 ได้กำหนดให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดย สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ (สท) เป็นหน่วยงานรับผิดชอบสนับสนุนการดำเนินการตามกฎหมายฉบับนี้ มีสาระสำคัญ ดังนี้

1. ได้บัญญัติให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จัดให้มีการประชุมสมัชชา “คนทำงานเพื่อเด็กและเยาวชน” ขึ้นปีละหนึ่งครั้ง เป็นการประชุมวาระแห่งชาติเพื่อเด็กและเยาวชน เพื่อทราบทั้งสภาพปัญหาที่เด็กไทยประสบอยู่ ทราบถึงภารกิจที่หน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินการขึ้นเพื่อเด็ก และร่วมกันกำหนดนโยบายและแผนงานป้องกัน ช่วยเหลือ พัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับความเป็นจริงให้มากที่สุด

2. ได้บัญญัติให้มี “สภาเด็กและเยาวชน” ขึ้นใน 2 ระดับ คือ สภาเด็กและเยาวชนอำเภอ สภาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ที่ไม่ใช่การแต่งตั้งโดยผู้ใหญ่เหมือนเช่นที่ผ่าน ๆ มา แต่จะมาจากการประชุมของเด็ก ที่จะมาร่วมประชุมคัดเลือกกันเอง โดยเริ่มต้นจากการให้ผู้แทน จากส่วนต่าง ๆ ในอำเภอเลือกกันเองจนได้ผู้แทนจำนวนหนึ่งเป็นสภาเด็กหรือเยาวชนอำเภอ จากนั้นผู้แทนเด็กและ

เยาวชนอำเภอจะมาประชุมกันเพื่อเลือกให้ได้ผู้แทนจำนวนหนึ่งมาเป็นสภาเด็กและเยาวชนจังหวัด จากนั้นผู้แทนเด็กและเยาวชนจากจังหวัดต่าง ๆ จะมาประชุมกันเพื่อเลือกให้ได้ผู้แทนจำนวนหนึ่งมาเป็นสภาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ

3. กฎหมายกำหนดให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จัดให้มีการประชุมสมัชชาสภาเด็กและเยาวชนแห่งชาติขึ้นทุกปี ๆ ละหนึ่งครั้ง โดยมีเป้าหมายสำคัญให้ผู้นำจากสภาเด็กและเยาวชนทั่วประเทศได้มาร่วมกันระดมสมองในการกำหนดนโยบายแผนงาน ตลอดจนมาตรการที่เป็นรูปธรรมในการพัฒนาเด็กและเยาวชน เนื่องจากพวกเขามาจากทุกจังหวัดของประเทศ ย่อมรู้และเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงปัญหาและความต้องการของพวกเขาเอง จากนั้นนำความคิดทั้งหลายไปประมวลเข้ากับความคิดของผู้ใหญ่ กำหนดออกมาเป็นนโยบายและแผนงานที่เป็นประโยชน์ยิ่งขึ้นต่อไป

4. กฎหมายกำหนดให้มีการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนอำเภอ สภาเด็กและเยาวชนจังหวัด สภาเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย โดยให้เด็กและเยาวชนทุกคนในอำเภอเป็นสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนในอำเภอที่ตนเรียนอยู่หรือมีถิ่นที่อยู่

5. ความมุ่งหมายของการจัดให้มีสภาเด็กและเยาวชน ในเชิงปริมาณคือการส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มของเด็กและเยาวชนที่หลากหลาย ทั้งประเด็น ความสามารถ ความสนใจ และพื้นที่ต่างๆ กัน มารวมกัน ตั้งแต่ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด กรุงเทพมหานครและประเทศ ในเชิงคุณภาพ 1) มุ่งส่งเสริมการพัฒนาแก่เด็กและเยาวชน โดยการให้โอกาสแก่เด็กและเยาวชน การยอมรับ 2) การได้รับการพัฒนาได้แสดงศักยภาพ ความสามารถ 3) ให้มีส่วนร่วมรับผิดชอบตนเอง ชุมชน และสังคม

6. กิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชน เป็นเรื่องของการประชุม การจัดทำข้อบังคับ กติกาต่างๆ ให้กลุ่มดำเนินการได้ตามหน้าที่ กระบวนการเรียนรู้ด้านวิชาการ การศึกษา กีฬา วัฒนธรรมของท้องถิ่น และการประสานเชื่อมโยงกันถึงระดับจังหวัด และระดับประเทศ

7. คุณค่าของกิจกรรม (สร้างสรรค์) ต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน เป็นยาที่ออกฤทธิ์เร็ว เป็นเครื่องมือในการพัฒนาเด็กและเยาวชนทั้งร่างกาย จิตใจและอารมณ์

8. เด็กและเยาวชนได้ทำอะไร ได้ค้นพบความสนใจ ความถนัดที่แท้จริงของตนเอง ได้ค้นพบว่าตนเองเหมาะสมกับบทบาทใด ทำให้รัก ผูกพันกับโรงเรียน ชุมชน และฝึกนิสัยการอยู่ร่วมกันในสังคม

9. เมื่อเด็กและเยาวชนได้ทำกิจกรรมแล้วพบว่า เด็กและเยาวชนมีความสุข เป็นการสร้างศักยภาพของตนเอง รู้จักกิจกรรมการให้ และเยาวชนส่วนใหญ่เคยทำกิจกรรมเพื่อคนอื่น เพื่อสังคม ร้อยละ 82.6 กิจกรรมที่ทำตามความถนัด คือ เข้าค่าย อบรมสัมมนา การช่วยเหลือเด็กผู้ด้อยโอกาสและบำเพ็ญประโยชน์ในชุมชน เรื่องสิทธิเด็กและเยาวชน เป็นเรื่องสนใจเป็นลำดับสุดท้าย โดยเด็กและเยาวชนสนใจกิจกรรมที่พัฒนาศักยภาพของตนเองมากที่สุดและสนใจกิจกรรมพัฒนาชุมชนรองลงมา สำหรับเด็กและเยาวชนที่ไม่เคยทำกิจกรรมเพื่อคนอื่นเพื่อสังคมส่วนใหญ่ไม่รู้จะทำอะไร ไม่มีเพื่อนร่วมทำ รองลงมาไม่รู้ว่าจะทำอะไร จะทำกิจกรรมเพื่อใคร

10 หลักของการจัดกิจกรรมเพื่อเด็กและเยาวชน ทำให้แล้วมีความสุข ทำแล้วเกิดการเรียนรู้ ทำด้วยร่างกายและจิตใจ กิจกรรมที่ทำประกอบด้วย การเข้าค่าย แสดงความสามารถ เด็กมีส่วนร่วม คิด การวางแผน อยากมีส่วนร่วมกับผู้ใหญ่ กิจกรรมที่เด็กและเยาวชนสนใจประกอบด้วย การส่งเสริม กิจกรรมการอ่าน การแสดงละคร การพัฒนาจิตใจ การท่องเที่ยว การส่งเสริมอาชีพ

11.การสร้างระบบสนับสนุนกิจกรรม มีหัวระเบิด หรือองค์ประกอบ หรือกลไก 6 อย่าง เพื่อสร้างระบบกิจกรรม

- หัวที่ 1 ข้อมูลข่าวสาร ประกอบด้วย อายุ เพศ กลุ่มเด็กและเยาวชนสถานการณ์ของเด็กและเยาวชน สุขภาพ การศึกษา ปัญหา การว่างงาน การมีส่วนร่วม พฤติกรรมดี /เสี่ยง แหล่งเรียนรู้ ผู้ชำนาญการ คู่มือตำรา
- หัวที่ 2 พี่เลี้ยง /ที่ปรึกษา การจัดกิจกรรมประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญ ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ทั้งภาครัฐ เอกชน ท้องถิ่น ที่เข้าใจเด็ก - เยาวชน และมีความรู้พัฒนาการของเด็ก เยาวชนแกนนำที่มีประสบการณ์
- หัวที่ 3 แผนงาน /กิจกรรม /โครงการ/งานประกอบด้วย โครงการ
- หัวที่ 4 ทุน /งบประมาณ จากท้องถิ่น ภาครัฐและเอกชน
- หัวที่ 5 กลุ่มและการรับรองกลุ่ม กลุ่มที่เกิดจากธรรมชาติ กลุ่มที่ก่อตั้งขึ้นมาเอง
- หัวที่ 6 กิจกรรม/พื้นที่ ประกอบด้วยเวทีประชุม กิจกรรมการแสดงทางความคิดพื้นที่ทางความคิดให้เด็กคุยกันถึงปัญหาในชุมชน

ตัวระเบิด คือ อบต. เทศบาล ชุมชน ที่ต้องสร้างและพัฒนาทีมงานเล็กๆขึ้น ประกอบด้วย เด็ก เยาวชน ผู้ใหญ่ เพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนงานเด็กและเยาวชนในพื้นที่

ประเด็นแลกเปลี่ยนและข้อเสนอแนะ

ต่อสภาเด็กและเยาวชน

- บทบาทหน้าที่ที่สภาเด็กและเยาวชน ควรเน้นด้านการศึกษาวิถีชีวิตวัฒนธรรม เช่น ฮีตสิบสองคองสิบสี่ไม่ให้เลือนหาย และการรักษาและปฏิบัติตัวตามวัฒนธรรมที่ดี
- สภาเด็กและเยาวชน ควรใช้หลัก ป. ไปปรับใช้ ได้แก่ ความปลอดภัยจากโรค สร้างความประทับใจ และมีความความแปลกใหม่ สร้างนิสัย 4 ก. ได้แก่ รู้จักกิน ไม่ยุ่งเกี่ยวเรื่องกาม ปลอดภัย พฤติกรรมการโกง มุ่งไปยัง 3 พ. คือ พอเพียง พออยู่ พอกิน
- พัฒนาเด็กและเยาวชนให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ อาจแยกเป็นในเขตเมืองและชนบท กระจายข้อมูลข่าวสารการทำงานของสภาเด็กและเยาวชน และไม่ละเลยกลุ่มเยาวชนที่เป็นผู้ด้อยโอกาสและผู้พิการ ให้เข้ามามีบทบาทในการรวมตัวเป็นสภาเด็กฯ
- การจัดตั้งสภาเด็กให้เป็นไปตามความพร้อม ไม่ควรบังคับ ต้องมีวัตถุประสงค์ชัดเจน มีเป้าหมาย วางรากฐานให้มั่นคง ก้าวไปช้าๆ และวางระบบข้อมูลที่ดีในการดำเนินงาน ควรมีการ

ทบทวนการทำงาน ระบบการคัดเลือกผู้แทนในระดับพื้นที่ และ และผู้แทนสภาเด็กฯ ในระดับจังหวัดและระดับชาติ ควรเน้นการทำงานในพื้นที่ให้มากขึ้น

- พรบ. สภาเด็กและเยาวชน เป็นเครื่องมือที่ดีแล้ว ควรมุ่งพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีบทบาทชัดเจนในระดับท้องถิ่น ในระดับครอบครัว เชื่อมโยงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถานศึกษา

ต่อคนในชุมชน

- ผู้ใหญ่ในหมู่บ้านและชุมชนควรทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เยาวชน เช่น พฤติกรรมกินเหล้า เล่นการพนัน
- คนในชุมชนต้องเพิ่มบทบาทการทำงานของเด็กและเยาวชนในชุมชน หรือการทำงานร่วมกัน สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุกับเด็กและเยาวชนเยาวชนวัย เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้/หรือซึ่งกันและกัน ช่วยลดจุดอ่อนของสภาเด็กและเยาวชนที่เป็นการรวมตัวกันของเยาวชนที่อายุน้อย ทำให้ประเด็นการหารืออาจไม่ครอบคลุมเรื่องสำคัญ ๆ
- การปลูกฝังเยาวชน เน้นไปยังพฤติกรรมการใช้ชีวิตประจำวัน เช่น การกิน การทิ้งขยะ การประกอบอาชีพ การหุงหาอาหาร
- คนในชุมชนต้องเป็นตัวอย่างที่ดีให้เด็กและเยาวชน พี่เลี้ยงในการทำงานต้องมีจิตสำนึก
- คนในชุมชนต้องปรับความคิดเพิ่มบทบาทและหน้าที่ให้เด็กและเยาวชนเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา ไม่ปิดกั้นการเข้าร่วมทำงานของเด็กและเยาวชน และทำตัวเป็นตัวอย่างที่ดี

ต่อหน่วยงานในระดับท้องถิ่น

- ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนทุกตำบล และสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงาน รวมถึงสนับสนุนด้านอื่นๆ เช่น สถานที่ บุคลากร เป็นต้น
- ให้มีพื้นที่สร้างสรรค์สำหรับการทำกิจกรรม ดึงให้เด็กและเยาวชนมาทำกิจกรรมร่วมกัน มีกิจกรรมระดมสมองนอกเหนือจากการเล่นกีฬา
- เปิดพื้นที่ทางสังคมให้เด็กและเยาวชนเข้ามาทำงานพัฒนาชุมชนร่วมกับผู้ใหญ่และหน่วยงานในพื้นที่ ปลูกจิตสำนึกให้เด็กทำงานเพื่อสังคม
- หน่วยงานทุกองค์กรในพื้นที่ต้องมีความใส่ใจต่อเด็กและเยาวชนอย่างแท้จริง และท้องถิ่น ต้องเป็นที่เสียงที่ดี ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนทุกตำบล และหนุนเสริมกิจกรรมร่วมกันสร้างพื้นที่สร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชน

ต่อหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องและระดับนโยบาย

- ระบบการศึกษาปัจจุบันที่ไม่เอื้อให้เด็กและเยาวชน ดึงเด็กให้ห่างจากวิถีชีวิตของชุมชนตนเอง ต้องสร้างสามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขาใหม่ คือ ให้เด็กอยู่บนยอดบน มีท้องถิ่น (การเมือง) และชุมชน (พ่อแม่) หนุนเสริม และควรมีการจัดตั้งกระทรวงเด็กและเยาวชน

- ระบบการเมืองในปัจจุบันไม่เป็นรูปแบบที่ดี รวมถึงนักการเมืองไม่เป็นแบบอย่างที่ดี และสื่อมวลชนนำเสนอข่าวที่เป็นทางไม่ดีมากกว่าข่าวดี ควรมีสื่อสร้างสรรค์เพื่อเด็กและเยาวชนเพิ่มขึ้น
- ปรับปรุงข้อกำหนดหรือเปิดโอกาสให้มีการจัดตั้งสภาเด็กในระดับตำบลเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนจากฐานราก เนื่องจากตามกฎหมายมีเพียงกลไกในระดับอำเภอหรือจังหวัด ทำให้การมีส่วนร่วมของเยาวชนน้อย และเน้นสาระของการเป็นสภาเด็ก ซึ่งเรียกว่า “สภาผู้น้อย” รวมทั้งการสนับสนุนงบประมาณ ควรมีการเพิ่มเติมทั้งด้านความรู้ และภูมิปัญญา

ห้องย่อยที่ 2

“แผนชีวิตชุมชน สมัชชาสุขภาพ สู่การพัฒนานโยบายสาธารณะท้องถิ่น”

เวทีกลุ่มย่อยแบ่งเป็น 2 ช่วง ดังนี้

1. ช่วงเสวนา

ผู้ร่วมเสวนา

- นางมุกดา อินดิสาร
อดีต สนช.
- นางชนาวรรณ กล่อมจอหอ
จาก อบต.จ.แพร่
- นายเบตา บุญญะกนิต
ผอ.สำนักสุขภาพ ด.ชะแล้

ดำเนินรายการโดย..... นายวิสุทธิ์ บุญญะโสภิต ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

ประสบการณ์การทำงานใน อบต. เหมือนหม้อใช้กระบวนการสมัชชาสุขภาพช่วยในการจัดทำแผนชีวิตชุมชนอย่างไร

ตำบลเหมืองหม้อเป็นสังคมกึ่งเมืองและกึ่งชนบท อยู่อาศัยแบบเครือญาติ ทำอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก เริ่มต้นจาก สำนักงานสุขภาพนครสวรรค์ได้เชิญเข้าร่วมประชุมในการสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพของตนเอง และนำมาพัฒนาภายในตำบล จากนั้นมีคณะทำงานที่มีองค์ประกอบมาจาก 3 ภาคส่วนประกอบด้วย ภาคประชาชน (ผู้นำทางศาสนา, กลุ่ม/เครือข่าย/องค์กร), นักวิชาการ และท้องถิ่น (กำนัน ผอ.อบต.) กระบวนการดำเนินการได้มีการจัดเวทีสมัชชาภายในตำบลทั้ง 12 หมู่บ้าน มีการประชุมร่วมกันทั้งสามภาคส่วนรวมถึงชาวบ้านได้มีการประชุมร่วมกันเพื่อร่วมวิเคราะห์ปัญหาของตนเอง จากนั้นนำปัญหาทั้ง 12 หมู่บ้านมาสังเคราะห์ปัญหาาร่วมกันและเลือกประเด็นหลักเพียงประเด็นเดียวที่สามารถดำเนินการได้จริง ๆ มาจัดทำเป็นนโยบายทางด้านสุขภาพแบบมีส่วนร่วมของตำบลเหมืองหม้อ โดยคัดเลือกประเด็น”ออกกำลังกาย วันละนิด ชีวิตเป็นสุข”

นโยบายสาธารณะของตำบลชะแล้ มีกระบวนการได้มาอย่างไร

ตำบลชะแล้อยู่ในอำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา เป็นเส้นทางผ่านสู่จังหวัดพัทลุง มี 5 หมู่บ้าน ข้อได้เปรียบของตำบลชะแล้เป็นชุมชนขนาดเล็กสามารถดำเนินการได้ง่าย รับรู้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว รายได้ส่วนใหญ่ทำอาชีพเกษตรกรรม และรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม จุดเด่นของตำบลชะแล้ คือ การมีประวัติศาสตร์อันยาวนาน การมีภูมิปัญญาท้องถิ่น และการมีทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงาม นำมาใช้เป็นกระบวนการในการทำงาน จากกระบวนการจัดทำแผนชีวิตชุมชนทำให้ได้ข้อมูลว่าชุมชนมีภาระหนี้สินมาก ตลอดจนภายในตำบลมีผู้ป่วยเป็นจำนวนมาก จึงเป็นข้อมูลเริ่มต้นที่ท้องถิ่นได้เข้ามาดูแลและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จากนั้นได้มีการจัดทำแผนพัฒนาสุขภาพ ท้องถิ่นได้เข้าไปมีส่วนร่วมในระดับตำบลร่วมกับ สปสช. (กองทุนสุขภาพชุมชน) เพื่อนำกองทุนมาดูแลสุขภาพของคนภายในชุมชน และขับเคลื่อนเรื่องสุขภาพอย่างต่อเนื่อง โดยขณะนั้นได้มีการรณรงค์สุขภาพแห่งชาติ ได้เสนอให้ตำบลชะแล้ทดลองดำเนินการ มีการตั้งคณะกรรมการขึ้นมา 4 ฝ่าย และมีหน่วยงานภาคีต่าง ๆ เข้ามาร่วมดำเนินการด้วย ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ทางด้านสุขภาพเข้าร่วม กระบวนการดำเนินการที่ให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมคือการสื่อสารประชาสัมพันธ์ภาคประชาชนรับรู้อย่างทั่วถึง ตลอดจนการรับฟังความคิดเห็นจากทั้ง 5 หมู่บ้าน รวมถึงกลุ่มองค์กร/หน่วยงาน ผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายในชุมชนด้วย ซึ่งมีการดำเนินการไปพร้อมกันระหว่างการประชาสัมพันธ์และการรับฟังความคิดเห็น และมีการจัดเก็บข้อมูลอีกครั้งหนึ่งเพื่อสอบถามจากนั้นจึงนำข้อคิดเห็นมาร่างในธรรมนูญสุขภาพตำบลชะแล้ และได้เกิดองค์กรต่าง ๆ ขึ้นภายในชุมชนตามธรรมนูญตำบลชะแล้ จากที่ได้มีการจัดทำธรรมนูญสุขภาพได้มีการพูดคุยภายในชุมชนถึงประเด็นการขับเคลื่อนให้ธรรมนูญสุขภาพสู่การปฏิบัติได้อย่างเต็มรูปแบบและเป็นรูปธรรม

ประสบการณ์ในการจัดทำแผนชีวิตชุมชน สิ่งสำคัญในการดำเนินการมีอะไรบ้าง

พบปัญหาของพี่น้อง คือ พี่น้องไม่มีโอกาสได้เรียนหนังสือ เริ่มแรกเราต้องรู้จักตัวตนของเรา ก่อน (มีข้อมูล) ซึ่งเราจะต้องแสวงหา เรียนรู้ ร่วมคิด ร่วมทำกับพี่น้อง ดังนั้นในการแก้ปัญหาของพี่น้องเราต้องกลับบ้านเกิดเพื่อไปแก้ปัญหาของพี่น้อง สิ่งที่ต้องตั้งคำถามคือ “เราจะทำอะไร”

กระบวนการดำเนินการเริ่มต้นใช้กระบวนการพูดคุยกับพี่น้องที่เกิดปัญหาโดยมีครูมาช่วยกันพัฒนา ดังนั้นในกระบวนการแก้ปัญหาของชุมชนต้องเชื่อมโยงการทำงานให้เป็นเครือข่าย อะไรที่เกิดขึ้นในชุมชนต้องมาจัดการร่วมกัน และผลักดันให้ท้องถิ่นสนับสนุนในเรื่องต่างๆ

หลักคิดเรื่องนโยบายสาธารณะ แผนชีวิตชุมชนและสมัชชาสุขภาพ

นโยบายสาธารณะ : เป็นนโยบายที่กำหนดมาจากภาครัฐและคนภายในชุมชนร่วมกันกำหนด ไม่ได้เกิดมาจากภาครัฐเพียงอย่างเดียว

แผนชีวิตชุมชน : คนในชุมชนร่วมกันหาทางออกของปัญหา ว่าควรทำอะไร อย่างไร

สมัชชาสุขภาพ : กระบวนการที่ทำให้ 3 ส่วน (รัฐ วิชาการ ประชาชน) มาคุยกันบนพื้นที่ข้อมูลเพื่อหาทางออกของปัญหาชุมชนร่วมกัน

การเชื่อมโยงสมัชชาสุขภาพเพื่อการจัดทำแผนชีวิตชุมชนได้อย่างไร

- หากเราอยู่ในกระบวนการชุมชนและศึกษาเครื่องมืออย่างเป็นขบวนการ และให้นำหน้าการปฏิบัติการที่ระดับหมู่บ้าน และวิเคราะห์ตัวตนของเราจากข้อมูลที่เรามีอยู่ โดยการปฏิบัติการต้องดำเนินการทุกระดับทั้งหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัดและชาติ ตลอดจนการผลักดันสู่ระดับนโยบาย
- ทำอย่างไรให้ท้องถิ่นเป็นหน่วยสนับสนุนกลุ่ม/องค์กรในชุมชน โดยให้ความต้องการของชุมชนเป็นหลักในการขับเคลื่อนงานของท้องถิ่น ให้กลุ่ม/องค์กรในชุมชนเกิดความเข้มแข็ง
- ประชาชนต้องรู้จักตนเอง ตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหา สังเคราะห์ปัญหา และแก้ปัญหาของตนเอง เพื่อให้เกิดความยั่งยืนของคนภายในชุมชนเอง

แลกเปลี่ยน

- การนำแผนชีวิตชุมชนไปปฏิบัติมักเริ่มจากปัญหาที่ประสบ ได้แก่ ไม่เคยมีสวัสดิการ เด็กมีปัญหา หรือคนไม่เข้าวัด สูการหาทางออกโดยกระบวนการที่ดำเนินการคือ มีการประชุมหารือร่วมกัน ทำแผนร่วมกัน ให้ความรู้ให้การศึกษาเพื่อเข้าใจถึงปัญหา นำสู่การลงมือทำ(ปฏิบัติธรรมร่วมกัน) จากนั้นทำแผนเพื่อนำเสนอสู่นโยบาย การระดมทุน รวมถึงการเชื่อมร้อยความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อาสมัครชุมชน
- ภาพคุ้นเคยที่เป็นประสบการณ์ร่วมเช่น ทุกอย่างต้องมาจากประชาชน นโยบายเป็นสิ่งที่มาจากภาครัฐ เปลี่ยนแปลงโดยภาครัฐ และการกำหนดนโยบายมี 3 รูปแบบ คือ รูปแบบน้ำตก(การกำหนดจากบนสู่ล่าง) รูปแบบน้ำพุ(แรงผลักดันจากล่างสู่บน) และรูปแบบผสมผสาน(เช่น สมัชชาสุขภาพ) ซึ่งสมัชชาสุขภาพต้องทำให้ครบองค์ประกอบเพื่อหาทางออกร่วมกัน รวมถึงเชื่อมระหว่างรัฐและชุมชน

- โจทย์ร่วมที่ต้องทำคือ การสร้างแนวทางความเข้าใจไม่ว่าจะเป็น พรบ. หรือ สมัชชาสุขภาพ การเชื่อมร้อยความร่วมมือทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ช่วงที่ 2 : สภาภาคแพ

แบ่งกลุ่มย่อย 3 กลุ่ม เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในรูปแบบสุนทรียสนทนา

โจทย์การแลกเปลี่ยนกลุ่มย่อย

1. หัวใจสำคัญของนโยบายสาธารณะ ปัจจัยสำคัญ และประเด็นสำคัญที่ต้องร่วมขับเคลื่อนสู่ นโยบายสาธารณะ
 - นโยบายสาธารณะ คือ นโยบายการจัดการท้องถิ่น และชุมชนที่ดูแลทั้งสุขและทุกข์ของประชาชน แนวคิดที่สำคัญ คือการคิดร่วมกัน วางแผนร่วมกัน ไม่คิดแทนประชาชน โดยคิดแล้วนำเสนอต่อ อบต. และผลักดันเป็นนโยบายระดับประเทศ
 - ปัจจัยที่สำคัญ คือ เกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ผู้ที่มีจิตสาธารณะ มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน เช่น การทำบัญชีครัวเรือน ฯลฯ กลัวประเทศด้อยพัฒนา ต้องการให้ประชาชนมีความรักและจริงใจต่อกัน ให้เกิดการพัฒนาเท่าเทียมกัน
2. เราจะทำอย่างไรจึงจะสามารถทำให้ภาควิชาการ ภาคนโยบายรัฐ ภาคสังคม ร่วมกันสร้างนโยบายสาธารณะใน 5 ปี
 - มีความจริงใจและมีจิตสาธารณะในการทำงาน และมีการประสานภาคีในการทำงาน
 - มีการประชุมร่วมกันอย่างต่อเนื่องทั้งชุมชน มีเวทีในการค้นหาปัญหา รวบรวมข้อมูลปัญหาทุก ๆ ด้าน สรุปปัญหา นำข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์และจัดทำแผนร่วมกัน และเสนอแผนแม่บทชุมชนต่อท้องถิ่น
 - จัดตั้งคณะทำงาน จัดเวทีสาธารณะสร้างความเข้าใจร่วมกันทุกภาคส่วน เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม และผลักดันนโยบายสาธารณะต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง
 - จัดทำวิจัยชุมชนเพื่อการพัฒนา และศึกษา/เรียนรู้จากแหล่งต่าง ๆ
3. จะบูรณาการแผนแม่บทชุมชนและกระบวนการสมัชชาสุขภาพ เพื่อจัดทำนโยบายสาธารณะท้องถิ่นที่เป็นจริงในสังคมไทยได้อย่างไร
 - เน้นการมีส่วนร่วม จัดเวทีสมัชชา บูรณาการทุกภาคส่วนในการกำหนดทิศทางในการแก้ปัญหาาร่วมกัน และสร้างเวทีการเรียนรู้ร่วมกันทุกภาคส่วน มีการทำงานร่วมกันอย่างเป็นทีม
 - ปลุกจิตสำนึกให้กับชุมชนในการรักษาสุขภาพให้แข็งแรง จัดทำแผนแม่บทร่วมกับภาคีที่เกี่ยวข้อง และจัดทำร่างข้อบังคับร่วมกัน

- สร้างแกนนำจิตอาสา สร้างแกนนำ ให้รู้สึกถึงข้อมูล เอาใจใส่ซึ่งกันและกัน และสร้างเครือข่ายภายในชุมชนเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- ส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา พัฒนาความรู้ดั้งเดิม ผสมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

ห้องย่อยที่ 3

“แผนพัฒนาหมู่บ้าน... กรรมการหมู่บ้าน”

คุณกฤตพงษ์ เกริ่นนำภารกิจของกรรมการปกครอง และกรรมการหมู่บ้าน รวมถึงอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน ให้กับผู้เข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้รับทราบ มติกรม. เห็นชอบเมื่อวันที่ 21 ก.ค. ให้ทุกกระทรวง ทบวง กรม ใช้คณะกรรมการหมู่บ้านบริหารจัดการในหมู่บ้าน

คำถาม

- ค่าตอบแทน เอาผลงานออกมาก่อน ทั้งนี้อาจมีการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการประชุม หมู่บ้านละ 1,000 บาท
- โครงสร้างโดยระบบของนักการเมือง ทำให้เกิดความแตกแยกของคนในหมู่บ้าน และการใช้เงินเป็นตัวนำในทุกสิ่ง

ช่วงอธิบายความสำเร็จของคณะกรรมการหมู่บ้าน

กำนันเกษตร ยศบุญเรือน คณะทำงานเครือข่ายแผนชีวิตชุมชนฯ : ณ วันนี้ ขบวนการแผนชุมชนกำลังหารูปแบบในการพัฒนาหมู่บ้าน เอาสิ่งที่คณะกรรมการหมู่บ้านทำแผนชุมชนของหมู่บ้านแล้วประสบความสำเร็จ มาขยายผล เป็นต้นแบบของการเรียนรู้ ซึ่งมีพื้นที่ที่สามารถเรียนรู้เพื่อการขยายผลอยู่ทั่วทุกภูมิภาค

ผู้ใหญ่ประสิทธิ์ ช่างแก้ว แกนนำภาคประชาชนจังหวัดราชบุรี : การทำงานของภาคประชาชนต้องสร้างการยอมรับก่อน งานภาคประชาชนได้รับการยอมรับจากภาครัฐ จากผู้ว่าราชการจังหวัดเนื่องจากใช้ข้อมูลสร้างการเรียนรู้จักตัวเอง และรู้จักจัดการตนเอง การทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในปัจจุบันต้องเป็นก้าวใหม่ เสมือนเป็นคณะรัฐมนตรีของหมู่บ้าน ต้องสามารถจัดการตนเองได้ และมีความเป็นตัวของตัวเอง กล้าที่จะปฏิเสธ เช่น อาจไม่ขอรับงบประมาณบางเรื่อง รู้จักปฏิเสธเงิน เพื่อไม่เป็นการสร้างความผูกพัน ดึงมวลชนออกมาจากพื้นที่ ส่วนการจัดการต้องมีความโปร่งใสลงบันทึกข้อมูลการได้รับผลประโยชน์ของคนในหมู่บ้านโดยไม่มีความลำเอียง หากเราทำอย่างนี้เป็นการบริหารการทำงานที่ถูกต้อง จะสร้างการมีส่วนร่วมของคนในหมู่บ้านเพิ่มขึ้น

กำนันอำนาจ กองสอน ต.บัวใหญ่ อ.น่าน้อย จ.น่าน : การทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในตำบลบัวใหญ่เอาผลงานมาดูกัน มีจุดเด่นคือเรื่องของการร่วมแรงร่วมใจ เช่นการนัดประชุมมีผู้เข้าร่วมประชุมครบทุกคน อันมาจากการใช้สื่อกระจายเสียงประชาสัมพันธ์ และการทำจดหมายเชิญประชุม โดยมี

หัวข้อที่ชัดเจนเพื่อให้ทุกคนรับทราบ อีกทั้งยังมีการส่งคณะกรรมการเข้าร่วมการประชุมสภาองค์กรชุมชนตำบลในทุกเดือน

ช่วงการแลกเปลี่ยน โดยหัวข้อในการพูดคุยกันคือ แนวทางในการทำงานร่วมกัน ควรเป็นไปในแนวทางไหน ที่ผ่านมามีอุปสรรคเช่นไร และทางเดินไปข้างหน้า

1. การจัดตั้งและพัฒนาคณะกรรมการหมู่บ้าน ต้องเน้นการให้ความรู้ชาวบ้าน และการอบรมกรรมการหมู่บ้านที่จะดำเนินการทั้งประเทศ ควรให้ความสำคัญกับสาระของการอบรมมากกว่าที่จะทำเพื่อให้เสร็จสิ้น เน้นการสร้างใจเข้าใจบทบาทหน้าที่ การทำงานร่วมกัน การทำงานกับท้องถิ่น สอนการจัดทำแผนชุมชน การเก็บข้อมูล เพื่อที่จะไม่ได้ไปลอกเลียนปฏิบัติ สามารถคิดและจัดทำขึ้นได้เอง และการใช้แผนชุมชนเป็นเครื่องมือขับเคลื่อนและประสานความร่วมมือ

2. กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำท้องถิ่น ต้องผ่านมาจากโรงเรียนผู้นำ เพื่อกล่อมเกลานิสสัย ให้รู้จักมีความเอื้ออาทร รู้จักการเป็นผู้นำ เพื่อรู้จักจิตของชุมชน รู้เขารู้เรา และใช้สื่อกระจายข่าวสารให้กับคนในชุมชน

3. การคัดเลือกกำนันในปัจจุบัน ควรมีการทบทวนว่าเป็นการริดลอนสิทธิของคนในหมู่บ้านหรือไม่เนื่องจากชาวบ้านไม่ได้เลือกโดยตรง ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้เลือก

4. กระบวนการจัดทำแผนแม่บทชุมชน การจัดทำแผนไม่มีปัญหา แต่ต้องให้ความสำคัญกับเรื่องการมีข้อมูลพร้อมใช้ การสำรวจข้อมูล การสังเคราะห์ เพื่อให้เห็นภาพอดีต อนาคตของตนเอง จากนั้นจึงจัดทำแผนชุมชนที่เป็นวิถีของชุมชน โดยการร่วมกันของคนทุกกลุ่มในชุมชน

5. การทำแผนพัฒนาท้องถิ่น แผนของหมู่บ้าน ต้องให้ความสำคัญกับองค์กรชาวบ้าน การประชาคม และการมีส่วนร่วมของคนในหมู่บ้าน เน้นความสำเร็จและการไม่เบียดเบียนของคนด้วยกันเอง ธรรมชาติเอาความดีไว้ในหมู่บ้าน

6. การทำแผนชุมชนมีผลสำเร็จไม่เท่ากัน แม้มีความรู้กันทุกคน แต่ปัจจัยของเราไม่เท่ากัน แผนชุมชนต้องไม่ใช่ความรู้สึกมาวัด บันทึกความร่วมมือ คนข้างบนจับมือ แต่คนข้างล่างไม่เข้าใจ และมีความสับสน เรื่องแผนไม่มีมาตรฐานเดียวกัน ทำเช่นไรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมานั่งคุยกัน บูรณาการ/ร่วมกันจัดทำแผน ประชาชนจะได้ไม่สับสน

คำตอบจากวิทยากร

1. การปฏิบัติหน้าที่และการพัฒนากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการหมู่บ้าน มีระเบียบปฏิบัติอยู่แล้ว และการอบรมเข้าสู่ตำแหน่งใหม่อาจไม่ทันทั่วถึง เพราะติดขัดเรื่องงบประมาณ ส่วนการจัดตั้งคณะกรรมการหมู่บ้าน ด้วยความรีบเร่งของการดำเนินการตามกฎหมาย บางพื้นที่อาจมีติดขัดบ้าง แต่ได้มีการเช็คข้อมูลไปยังอำเภอ และกำชับให้ดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบให้จงได้แล้ว

2. หน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน ได้พยายามปรับปรุงให้มีบทบาท หน้าที่มากขึ้น แต่ปัจจุบันอยู่ในระยะเริ่มแรก ได้มีการกำหนดแผนงานสร้างความรู้ ดิดอาวุธทางปัญญาให้ด้วยการอบรม โดย

โรงเรียนนักปกครองพื้นที่ โดยมีหลักสูตรที่ร่วมกันจัดทำขึ้นจากผู้แทน 20 หน่วยงาน แล้วถ่ายทอดหลักสูตรไปในแต่ละทุกจังหวัด

3. ตามกฎหมายกรรมการหมู่บ้าน มีเพียงแต่หมู่บ้าน ไม่มีในชุมชน

4. ปัญหาของการบูรณาการ จะไม่เกิดขึ้นหากทุกฝ่ายยึดหมู่บ้าน ชุมชนเป็นหลัก หน่วยงานต้องเป็นเครื่องมือ แต่หมู่บ้านต้องไม่ตกเป็นเครื่องมือของหน่วยงาน

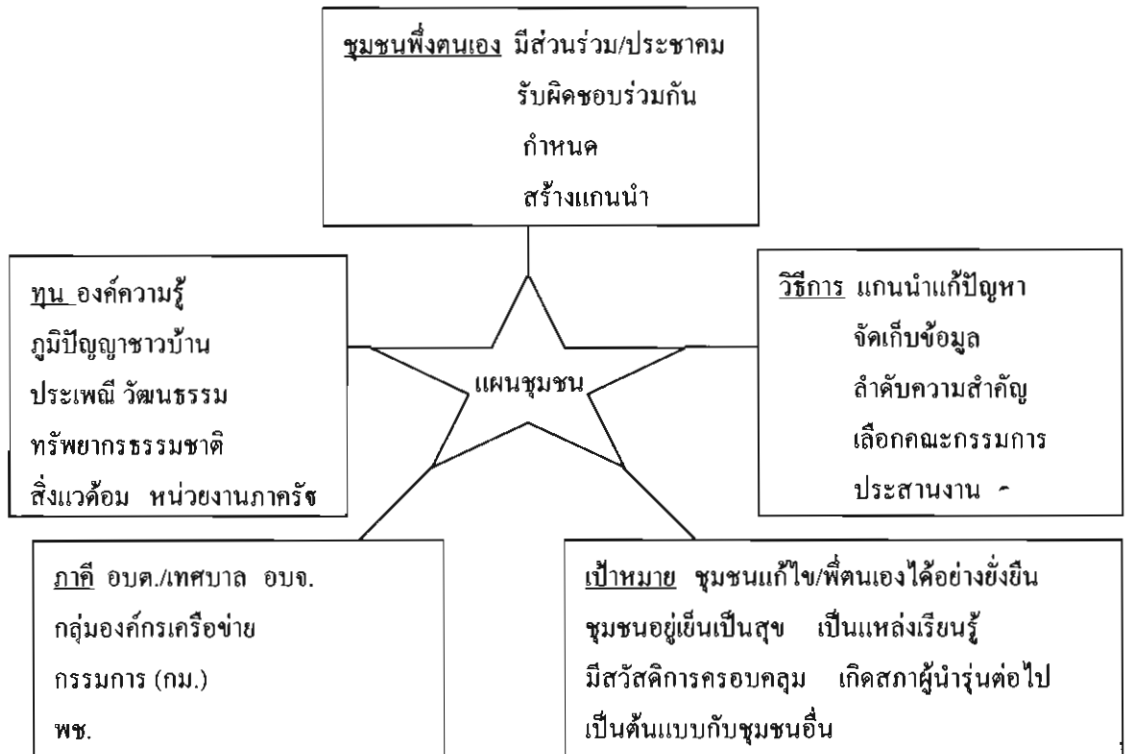

ห้องย่อยที่ 4 ห้อง การพัฒนาชุมชนด้วยแผนชีวิตชุมชน

กิจกรรมตอบคำถามเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำแผนชุมชน

๑. ท่านคิดว่าแผนชุมชนคืออะไร

แผนชุมชนคือ แผนงานพัฒนาชุมชน โดยชุมชน เพื่อชุมชน โดยคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้วยการคำนึงถึงข้อมูลในชุมชนเป็นหลัก เพื่อนำมาเป็นฐานข้อมูลในการวางแผน ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติ มนุษย์ แหล่งน้ำ ป่าไม้ฯ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านอาชีพ ด้านรายได้ รายจ่าย ด้านภาวะหนี้สิน ด้านปัญหาต่างๆ ด้านความต้องการและความคาดหวัง เป็นต้น

๒. ท่านคิดว่าทำไมต้องทำแผนชุมชน

- เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่เป็นจริง
- เกิดจากการรวมความคิดระดับฐานรากของคนในชุมชน
- เพื่อให้ได้แนวทางแก้ไขปัญหที่ตรงประเด็น
- เพื่อให้คนในชุมชนมีความสามัคคี
- เพื่อจัดทำแผนงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน
- เพื่อให้คนในชุมชนรู้จักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชน
- รวบรวมข้อมูลเพื่อเป็นแผนการจัดการบริหารชุมชน

สรุป การจัดทำแผนชุมชนเพื่อให้คนในชุมชนอยู่ดีมีสุข

๓. ท่านจัดทำแผนชุมชนอย่างไร

- หาข้อมูลชุมชน ทูทางสังคม ทูวัฒนธรรม
- ค้นหาศักยภาพชุมชน ทั้งผู้นำ ภูมินิเวศน์และทุนต่างๆ
- ค้นหาปัญหา สาเหตุ แนวทางแก้ไข กิจกรรมและโครงการ
- แนวทางแก้ไข แยกเป็น ๓ แบบ คือ

1. แก้ปัญหาได้เอง โดยยึดแนวทางพระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียง ทำแผนชีวิต
แผนครัวเรือน แผนชุมชน แผนตำบล

2. แก้ปัญหาโดยทำร่วมกับ อปท. และภาครัฐ

3. แก้ปัญหาโดยให้คนนอกแก้ปัญหาให้ ทั้ง อปท. และภาครัฐ

- ผลักดันเป็นนโยบายสาธารณะ
๔. ท่านคิดว่าการจัดทำแผนชุมชนมีประโยชน์อย่างไร
- รู้ข้อมูล รู้ปัญหาความต้องการของคนในชุมชน ชุมชนรู้จักวิเคราะห์ตนเอง
 - สามารถกำหนดทิศทาง เป้าหมายในการแก้ปัญหาและพัฒนา รู้จักใช้ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด
 - เกิดการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพัฒนา เกิดการรวมพลังเข้าไปสู่การเรียนรู้ชุมชน และเกิดการสืบสานประเพณี วัฒนธรรมชุมชน
 - เชื่อมโยงกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชนและภาคีร่วม เพื่อเกิดการเสริมสร้างและสนับสนุนให้กับแผนชุมชนนำไปสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืนและอยู่เย็นเป็นสุข
๕. ท่านมีวิธีในการผลักดันแผนชุมชนสู่แผนหมู่บ้าน/ตำบลอย่างไร
- ให้ประชาชนในหมู่บ้านลงบันทึกชื่อและเข้าร่วมประชุมร้อยละ ๗๐ ในหมู่บ้าน
 - ประชาคม เห็นชอบการดำเนินแผนงานแต่ละแผนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง
 - รวบรวมเป็นรายงานรูปเล่มทำสำเนา และส่งสำเนาไปยัง อปท. หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนต่อไป
 - ใช้วิธีทางลัด ใช้ความสนิทสนมกับผู้บริหาร อปท. ผลักดันแผนฯ
๖. ปัญหา อุปสรรคในการจัดทำแผนชุมชนมีอะไรบ้าง
- ประชาชนขาดความเข้าใจในการจัดทำแผนชุมชน
 - คณะทำงานไม่สามารถสื่อความเข้าใจกับแกนนำชุมชน
 - ผู้นำ/ภาคีพัฒนาไม่สนับสนุนการจัดทำแผนชุมชน
 - ระยะเวลาในการจัดทำแผนชุมชนไม่เหมาะสม
 - กระบวนการจัดทำแผนของท้องถิ่น/ท้องถิ่นไม่ไปทิศทางเดียวกัน
 - การประสานงานไม่ต่อเนื่อง ขาดความร่วมมือ บ้าน/วัด/โรงเรียน
 - เกิดความซ้ำซ้อนกับแผนของหน่วยงานอื่น
 - แผนชุมชนไม่ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานท้องถิ่น
 - ชุมชนไม่มีความพร้อม เช่น ทุนทางสังคม/ภูมิปัญญาชาวบ้าน
 - ขาดงบประมาณในการขับเคลื่อนแผนชุมชน
 - ขาดบุคลากร(จิตอาสา) ในการทำงาน

๗. ท่านมีวิธีในการแก้ไขปัญหอย่างไร

- ทำเวทีประชาคมในชุมชน เพื่อให้รู้จักปัญหาในชุมชนและความต้องการของคนในชุมชน
- เก็บข้อมูลมาวิเคราะห์ปัญหานั้นๆ และเรียงลำดับปัญหาที่เดือดร้อน เพื่อแก้ไขปัญหारे่งด่วนก่อน บรรลุไว้เป็นแผนชุมชนระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ สู้จังหวัดและเป็นแผนของ อบต.๗เชื่อมประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแต่ละระดับ

สรุปการแบ่งกลุ่มย่อย

ที่ผ่านมา การจัดทำแผนชุมชนเป็นรูปแบบแผนชุมชนสำเร็จรูป คือภาครัฐสนับสนุนความต้องการของชุมชนทุกรูปแบบไม่ว่าชุมชนจะเรียกร้องสิ่งใด ในระยะต่อมาภาครัฐจัดทำแผนพัฒนาเอง โดยไม่มีการสำรวจข้อมูลข้อเท็จจริง เกิดปัญหาการแก้ไขที่ไม่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ แต่ปัจจุบัน แต่ละกระทรวง แต่ละหน่วยงานสนับสนุนการจัดทำแผนชุมชนโดยชุมชนเอง ซึ่ง ชุมชนต้องผลักดันให้แผนชุมชนที่จัดทำขึ้นนั้นมีความเข้มแข็งมากขึ้น สู่การยอมรับที่สูงกว่า มีหน่วยงานที่รับผิดชอบมากถึง ๒๐ กระทรวง ดังนั้น ชุมชนที่จัดทำแผนที่สอดคล้องกับชุมชนต้องเลือกผลักดันแผนชุมชนไปยังหน่วยงานที่เหมาะสม มีเป้าหมายชัดเจนสอดคล้องกับแผนชุมชนนั้นๆ

จึงเป็นโจทย์ให้กับแกนนำชุมชนที่เข้าร่วมแลกเปลี่ยนวันนี้ ที่จะคิดว่าว่าจะผลักดันแผนชุมชนที่พัฒนาขึ้นให้กับหน่วยงานใดต่อไป?

จากการนำเสนอวันนี้ ที่แต่ละกลุ่มนำเสนอ แต่ละท่านต้องคิดว่าที่นำเสนอไปนั้น จริงหรือไม่ และจะนำไปใช้ประโยชน์อย่างไร? ในฐานะที่ทุกท่านเป็นแกนนำแต่ละจังหวัด

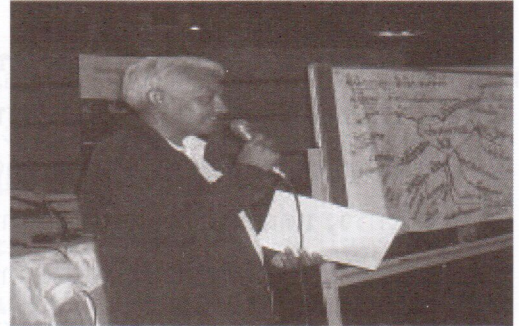
แผนชุมชนเป็นหัวใจของการเรียนรู้ การจดบันทึกเป็นขั้นตอนสำคัญในการพัฒนาแผนชุมชน และฝากให้ทุกท่านพยายามผลักดันให้ทุกคนในจังหวัดของแต่ละท่าน รู้เท่า รู้ทัน รู้กัน รู้แก่

ห้องย่อยที่ 5

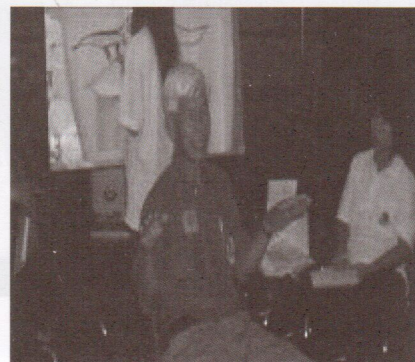
การบูรณาการแผนชุมชนกับท้องถิ่น

แผนชุมชนเป็นเครื่องมือที่บรรจุในแผนพัฒนาประเทศ เป็นกระบวนการที่นำคนมารวมกันในการพูดคุยกัน การพูดคุยกันบ่อยๆก็จะไม่เกิดความขัดแย้งกัน นำไปสู่ความเข้มแข็ง ในระดับจังหวัดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสามารถเสนอขอของบประมาณได้ ผู้ว่าฯทำแผนยุทธศาสตร์แล้วเสนอขอของบประมาณเอง แผนชุมชนคือฐานของการจัดทำงบประมาณจังหวัด ในระดับหมู่บ้านแผนพัฒนาหมู่บ้านก็คือแผนชุมชน ปี 2553 กระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดให้มีการจัดทำแผนชุมชนทุกหมู่บ้าน/ชุมชน และให้เอาแผนของหมู่บ้าน/ชุมชน มาจัดเวทีระดับตำบลด้วย ซึ่งการทำแผนนี้จะเป็นตัวชีวิตในการประเมินผู้ว่าฯ ดังนั้นเราต้องมีการวางบทบาทของเราเพื่อให้เกิดการเชื่อมต่อการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานและชุมชน

ความคาดหวังในการเข้ามาในท้องถิ่น

1. อยากมาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับท้องถิ่นอื่น
2. อยากได้การบูรณาการแผนชุมชนร่วมกันระหว่างชุมชนและท้องถิ่น
3. การแก้ปัญหาเรื่องข้อกฎหมายที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการหรือการแก้ปัญหาของชุมชน
4. อยากเห็นมุมมอง วิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ร่วมกันของชุมชนกับท้องถิ่น
5. อยากเห็นเรื่องการพัฒนาคน การพัฒนากิจกรรมในพื้นที่
6. อยากเห็นเรื่องการพัฒนาองค์ความรู้ในการทำแผนชุมชน
7. อยากเห็นการทำสื่อ ประชาสัมพันธ์
8. อยากเห็นเรื่องการบริหารจัดการที่ดีของชุมชนและท้องถิ่น
9. อยากเห็นเรื่องความสามัคคี ความร่วมมือ ความเอื้ออาทร ความโปร่งใส ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่อง....การบูรณาการแผนกับท้องถิ่น

1. ประสบการณ์ดีๆ เรื่องดีๆ ที่เราไปทำแผนชุมชนกับท้องถิ่น นำเรื่องดีๆ มาเล่าสู่กันฟัง และจะนำเรื่องดีๆ เหล่านี้ไปบูรณาการเรื่องแผนชุมชนกับท้องถิ่นได้อย่างไร

ประสบการณ์ดีที่ทำแผนชุมชนกับท้องถิ่น	นำเรื่องดี ๆ ไปบูรณาการร่วมกันอย่างไร
<ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถทำแผนเพื่อการจัดสรรงบประมาณลงหมู่บ้านชุมชนได้โดยตรง 2. มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน นำไปสู่ความสามัคคี 3. การทำงานที่สามารถตรวจสอบได้ การบริหารจัดการที่ดี 4. การนำแผนชุมชนสู่แผนท้องถิ่น จังหวัด ประเทศ 	<p>- มีการบูรณาการแผนชุมชนร่วมกัน เกิดการเชื่อมโยงแผนชุมชน การทำงานที่นำไปสู่การพัฒนาชุมชนในด้านต่างๆ</p>

2. ประสบการณ์แย่ๆ (ไม่ดี) ที่เราไปทำแผนชุมชนกับท้องถิ่น นำเรื่องแย่ๆ นี้มาเล่าสู่กันฟัง และจะนำเรื่องแย่ๆ นี้ไปแก้ไขอย่างไร

ประสบการณ์แย่ที่ทำแผนชุมชนกับท้องถิ่น	นำเรื่องแย่ไปแก้ไขอย่างไร
<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้นำระดับท้องถิ่นทำตามคำสั่งเท่านั้น ถ้าไม่มีคำสั่งไม่ทำ 2. ขาดการยอมรับจากผู้นำท้องถิ่น 3. การเมืองท้องถิ่น กลัวเป็นคู่แข่งทางการเมือง 4. ผู้บริหารท้องถิ่นไม่เข้าใจบทบาท / หน้าที่ 5. ผู้บริหารไม่นำแผนชุมชนไปใส่ในแผนท้องถิ่น 6. ผู้นำชุมชนไม่สามัคคีกัน 7. ท้องถิ่นให้ความสำคัญกับโครงสร้างพื้นฐาน ให้ความสำคัญแผนคุณภาพชีวิตน้อย 8. การตั้งเงื่อนไขให้ชุมชนทำงานโดยมีเงื่อนไข ในการให้การสนับสนุนงบประมาณเพื่อให้ชุมชนมาเป็นฐานคะแนนเสียงทางการเมือง 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สร้างความรู้การเมืองภาคประชาชน 2. การบูรณาการให้มีแนวทางร่วมกัน 3. การทำกิจกรรมร่วมกัน การจัดตั้งสภาองค์กรชุมชน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน 4. ให้รัฐแก้ไขระเบียบกฎหมายเพื่อประโยชน์ชุมชน 5. ให้มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ในทุกระดับ ระดับหมู่บ้านชุมชน จังหวัด ภาค ประเทศ 6. รณรงค์ไม่ให้มีการซื้อสิทธิ์ขายเสียง

3. ให้ดูตัวเอง ขบวนการแผนชุมชนของเรามีจุดอ่อน จุดแข็งในการทำงานร่วมกับคนอื่น และหาวิธีการที่จะปรับตัวในการทำงานกับคนอื่นอย่างไร

จุดอ่อน	จุดแข็ง	การปรับตัวในการทำงานกับคนอื่น
1.ท้องถิ่นไม่ให้ความร่วมมือ 2.ท้องถิ่นไม่ปฏิบัติตามแผนที่ชุมชนนำเสนอ 3.ขาดการประชาสัมพันธ์ และการติดตาม 4.ขาดการประสานงานระหว่างรัฐและชุมชน 5.ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือ 6.ผู้บริหารนำเรื่องการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง 7.ขบวนการตรวจสอบไม่เข้มแข็งและยอมรับ 8.ขาดการทำงานเป็นทีม	1.มีผู้นำเข้มแข็ง 2.ท้องถิ่นให้การสนับสนุน 3.มีข้อมูลที่ถูกต้อง รวดเร็วเป็นปัจจุบัน 4.มีแผนชุมชนที่เกิดจากการประชาคมของคนในชุมชน 5.มีการบริหารจัดการที่ดีสามารถตรวจสอบได้ 6.การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน 7.มีการทำงานเป็นทีม และองค์กรเข้มแข็ง 8.มีวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น 9.มีการประสานงานกับภาคีพัฒนาทุกภาคส่วน	- การประสานงานโดยให้คนในชุมชนที่ท้องถิ่นยอมรับ - จัดแกนนำชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมสภาฯ - การอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำแผนทุกระดับ - การสร้างจิตสำนึกเรื่องประชาธิปไตย การเมืองภาคพลเมือง

ข้อจำกัดเรื่องการทำบูรณาแผนชุมชนกับท้องถิ่น

1. การจัดทำแผนชุมชนต้องทำภายในเดือนมิถุนายนเพราะเป็นช่วงการทำแผน ถ้าเราทำแผนและส่งท้องถิ่นหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลังช่วงทำแผนก็จะได้ถูกนำเข้าไปในแผนท้องถิ่น
2. ท้องถิ่นมีงบประมาณที่จำกัด ไม่สามารถนำแผนที่หมู่บ้าน/ชุมชนเสนอมาได้ทุกโครงการ

การแก้ไขข้อจำกัดเรื่องการทำแผนชุมชน

เบื้องต้นให้มีการจัดเวทีทำแผนร่วมกันในทุกภาคส่วน เพื่อให้เข้าใจข้อจำกัดในการทำแผนชุมชน และการจัดลำดับความสำคัญของโครงการที่เกิดจากแผนชุมชนร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การจัดสรรงบประมาณได้ตรงกับ การแก้ปัญหาที่สำคัญก่อน การจัดสรรงบประมาณที่เกิดการยอมรับร่วมกัน เพื่อลดปัญหาการขัดแย้งในชุมชน

รูปแบบในการจัดทำแผนชุมชนก็ให้สอดคล้องกับพื้นที่ ชาวบ้านเป็นผู้คิดวิธีการในการจัดทำแผนชุมชนเอง โดยมีท้องถิ่น หน่วยงานภาคีพัฒนาให้การสนับสนุน

ห้องย่อยที่ 6

“สื่อกับการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นด้วยกระบวนการแผนชีวิตชุมชน” สื่อทีวีไทย

ช่วงแลกเปลี่ยน

- วิทยุชุมชนตำบลนาฝื่อ จ.อำนาจเจริญ ได้งบประมาณโครงการลงทุนเพื่อสังคม(SIP)ทำแผนชุมชนจึงมีแนวคิดที่จะทำวิทยุชุมชนไปด้วย
- ที่มาทำเพื่อทวงสิทธิภาคประชาชน (ทำจังหวัดละ 2 แห่ง)
- ทำตามกรอบที่กำหนดขึ้น 38 แห่ง ใน 19 จังหวัด
- ให้ออกกระจายข่าวหมู่บ้านประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านมาทำเวทีทำความเข้าใจเรื่องการทำวิทยุชุมชน ซึ่งทำโดยไม่หวังผลประโยชน์ ไม่ขัดกฎหมายและศีลธรรม ผู้จัดรายการต้องมีความซื่อสัตย์
- งบประมาณจะได้มาจากการบริจาคจากงานศพที่ญาติบริจาคมาให้ เพราะช่วยประชาสัมพันธ์งานผ่านวิทยุชุมชน

ข้อคิดเห็น

- สื่อชนบทไม่มีภาพ ไม่มีคนฟัง

ทีวีไทย

- ได้ดำเนินกิจกรรม “นักข่าวพลเมือง” ทำมาระยะเวลา 2 ปี ได้รับความสนใจจากภาครัฐและประชาชนเช่น ชุมชนราศรีศิลป์
- อบรมให้ความรู้การเป็นนักข่าว การถ่ายภาพ การตัดต่อ การเขียนสคริป
- รวมกลุ่มประมาณ 15 คน เน้นมีจิตที่อยากทำ ทีวีไทยมีงบประมาณในการอบรมบางส่วน ไม่มีเงื่อนไขว่าอบรมแล้วต้องมีข่าวส่งทีวีไทย

นักข่าวพลเมือง

- การพัฒนายกระดับประเด็นปัญหาให้มีความสำคัญจะได้รับการตอบสนองอย่างเป็นรูปธรรม
- มีปัญหาทางเทคนิคในการส่งข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ตในจังหวัดทางภาคอีสาน
- ปัญหาความไม่ปลอดภัยใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
- มีความเป็นจิตอาสามากกว่าค่าตอบแทน อยู่ได้ด้วยแนวคิด
- คิดว่าคุ้มกับการที่จะใช้เวลาออกอากาศในสถานีโทรทัศน์
- เครือข่ายในพื้นที่ควรมีการเชื่อมโยงกันสร้างทีมนักข่าวพลเมือง
- ผู้ใหญ่ชาติชาย เหลืองเจริญ ได้จัดตั้งเป็นกองทุนนักข่าวพลเมือง ทำให้ทีมงานนักข่าวพลเมืองอยู่ได้
- ทุกข่าวที่ส่งมาให้ทีวีไทยต้องได้รับการสกรีนก่อนเสมอ

แบ่งกลุ่มย่อย 3 กลุ่ม

ประเด็น

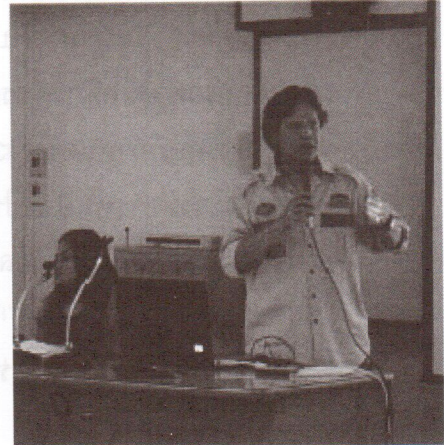
1. มีเรื่องราวอะไรที่ควรออกเป็นข่าว
2. การทำงานร่วมกับทีวีไทยควรมีแผนงานอย่างไร

สรุปผลการแบ่งกลุ่มย่อย

เรื่องราวที่ควรออกเป็นข่าว

กลุ่มที่ 1

1. แผนชุมชน
 - การประชุมของกระบวนการทำแผน
 - ประเพณี วัฒนธรรม
 - ผลสำเร็จของแผน
2. สิ่งแวดล้อมและทรัพยากร
 - สินค้าชุมชน
 - ปราชญ์ชาวบ้าน
 - สร้างคนต้นแบบ
 - คนดีของสังคม
 - ลด ละ เลิก อบายมุข

กลุ่มที่ 2

- กิจกรรมที่เป็นเอกลักษณ์
- มีความน่าสนใจ
- ที่เป็นผลกระทบต่อส่วนรวม
- ปัจจัยต่างๆที่ส่งผลต่อชุมชน (เจาะลึก)

ตัวอย่าง - ปัญหายาเสพติด

- ที่ทำกิน ในเรื่องหนี้สิน /เกษตรธรรมชาติ/ปากท้อง/มลพิษ
- ภูมิปัญญา
- เด็ก เยาวชน
- นโยบายรัฐที่ส่งผลต่อพื้นที่
- ร่องรอยความสำเร็จ ความบอบซ้ำทั้งของคนและชุมชน
- แผนชุมชน ทั้งกระบวนการและผลที่เกิด
- คนดี คนเก่ง ที่มีจิตสาธารณะ

กลุ่มที่ 3

1. วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญา
2. สาธารณะที่ส่งผลกระทบต่อพวกเรา

วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญา	สาธารณะที่ส่งผลกระทบต่อพวกเรา
1. ประเพณีไทยทรงดำที่ ต.ดอนข่อย จ.นครปฐม	1. สิ่งแวดล้อมมาตาพุด
2. ครูเร่ร่อนสอนภาษาอังกฤษ	2. ป่าไม้ที่เกาะช้าง
3. พิพิธภัณฑ์ชาวบ้าน – แยกทำเหมืองพลอย	3. ป่าดงสาละเมิน อ.โขงเจียม พังยับเย็น
4. ปีใหม่ไร้แอลกอฮอล์ที่โคกปราสาท ต.กระเทียม	4. พื้นที่สาธารณะของ ต.ท่าเสา อ.ไทรโยค
5.สำรวจความคิดเห็นของประชาชนในการใช้ งบประมาณด้านเศรษฐกิจสร้างอาคาร อบต.	ถูกครอบครองโดยนายก อบต. -
จำนวน 5,400,000 บาท	5. พื้นที่ทรัพยากรชายฝั่งอ่าวไทย
	6. ช่องว่างการพัฒนา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

การทำงานร่วมกับทีวีไทยควรมีแผนงานอย่างไรกลุ่มที่ 1

- ทีมทำงาน/คน/เครื่องมือ/อบรมพัฒนาศักยภาพ
- ติดต่อประสานงาน
- ทีมงาน - คปอ. ในประเด็น พอช. / สื่อ
- ตั้งทีมโต๊ะข่าวระดับตำบล เชื่อมโยงข่าวสู่จังหวัด เชื่อมโยงข่าวสู่ทีวีไทย

กลุ่มที่ 2

- ศูนย์ประสานงาน (จังหวัด/ ภาค)
- สร้างเครือข่าย
- อบรมพัฒนาศักยภาพคนทำสื่อ – เขียนบท/ถ่ายภาพ/ตัดต่อ

กลุ่มที่ 3

1. ประสานงานผ่านสภาองค์กรชุมชน
2. ให้ทีวีไทยอบรมบุคลากรของเครือข่ายแผน 4 ภาคระดับพื้นที่หมู่บ้าน/ตำบล/อำเภอ/จังหวัด
3. สร้างเครือข่ายทีวีไทยและนักข่าวพลเมือง
4. ให้ทีวีไทยเปิดโอกาสให้มีรายการจากภาคพลเมืองมากขึ้น

รายนามวิทยากรทีวีไทย

คุณภูมิพัฒน์	บุญเลี้ยง	081-8661509	โปรดิเวเซอร์
คุณสุวัจน	ทิพย์พินิจ	089-4848996	
คุณสกล	เจริญเวช	081-9336009	
<u>ช่องทางการติดต่อ</u> โทร 02-7911178, 02-7911057 FAX 02-7911624			
http://cittizen.thaipbs.or.th			

เสวนาเรื่อง
“ยกระดับความร่วมมือ สู่ชุมชนเข้มแข็ง”

รายนามผู้ร่วมเสวนา

นายกฤษดา สมประสงค์	หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมการมีส่วนร่วมและพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
นายจาร์วัฒน์ เกลี้ยงเกลา	ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น กรมการปกครอง
นางชุตินาฏ วงศ์สุบรรณ	ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผน (เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 10 ชช.) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
นายแพทย์อำพล จินดาวัฒน์ น.ส.ดวงพร เองบุญพันธ์	เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) ผู้อำนวยการสำนักสนับสนุนการสร้างสุขภาวะในพื้นที่และชุมชน (สำนัก 3)
นางทิพย์รัตน์ นพลดารมย์ นางวิไล นันดา	ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ กองส่งเสริมและพัฒนาเครือข่ายฝ่ายส่งเสริมและพัฒนาเครือข่ายชุมชนและประชาสังคม สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็กเยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ (สท.)
ดร.ไพศาล สุขปัญญา	หัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริมการบริหารจัดการชุมชน สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน
นายแก้ว สังข์ชู ดำเนินรายการโดย	คณะประสานงานเครือข่ายแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง 4 ภาค
นายกิติศักดิ์ สินธุวนิช	รองเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

เป็นการเสวนาเพื่อนำไปสู่การยกระดับสุขุมชนอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ซึ่งกระบวนการแผนแม่บทชุมชนได้ดำเนินการมาและมีการสนับสนุนความร่วมมือกันได้ในระดับหนึ่ง จะมาหาความร่วมมือและผนึกกำลังร่วมกันในวันข้างหน้าต่อไป ให้เครือข่ายเป็นพระเอก หน่วยงานเป็นผู้ช่วย ต่อสู้กับความยากจน

แก้ว สังข์ชู : พี่น้องที่มาในวันนี้มาทำสิ่งที่ดีให้กับสังคม แผนชุมชนเป็นเพียงเครื่องมือ ส่วนเป้าหมายคือการอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่สังคมปรารถนา ที่ผ่านมามีความสุขแบบพิมพ์เขียว ไม่ได้ทำให้เกิดทั้งระบบ เรายึดหลักพื้นที่เป็นตัวตั้ง องค์กรชุมชนเป็นกลไกในการพัฒนา ที่ผ่านมาเครือข่ายฯ ได้ทำการบันทึกความร่วมมือและนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมบ้าง หลายปีที่เราทำเรื่องการบูรณาการกันมาต่างมีเป้าหมายที่จะนำไปสู่การปฏิบัติร่วมกัน เราได้ทำการทบทวนความร่วมมือในการทำงานร่วมกันมา ซึ่งได้เห็นในหลายเรื่อง จึงเชิญหน่วยงานที่เคยทำงานร่วมกันมา มาร่วมวางแผน ร่วมคิดในกระบวนการทำงานให้นำไปสู่การปฏิบัติร่วมกันให้สามารถขับเคลื่อนไปสู่ระดับนโยบายได้ เมื่อสามารถแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติได้จะเป็นพลังที่ยิ่งใหญ่

สิ่งที่อยากเห็นคือความร่วมมือในแต่ละระดับที่นำไปสู่การสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ที่ผ่านมามีสามารถทำได้ระดับหนึ่ง และจะประสานการทำงานร่วมกันต่อไปตั้งแต่ระดับนโยบายกระทั่งถึงระดับปฏิบัติ

คุณทิพย์รัตน์ นพดลารมย์ ผู้อำนวยการ พอช. ได้เล่าให้ฟังถึงบทบาทการสนับสนุนการทำงานของขบวนองค์กรชุมชนมาโดยตลอด สิ่งที่สำคัญที่ได้ดำเนินการ เช่น การสร้างการเชื่อมโยงเครือข่ายซึ่งแผนชุมชนได้ทำหน้าที่อย่างดี การเชื่อมโยงข้อมูล ตั้งแต่รูปธรรมและพื้นที่การดำเนินงาน ให้ใช้ฐานทุน

ของตนเองมาทำงาน มาเผยแพร่เป็น ศูนย์เรียนรู้ร่วมกันระหว่างหมู่บ้าน ตำบล เกิดการขยายผลสู่ตำบลข้างเคียง

สิ่งที่ดำเนินการมา พบว่าการสร้างความเชื่อมโยงขบวนชาวบ้านแล้ว ยังต้องเชื่อมความสัมพันธ์กับหน่วยงานทั้งในระดับท้องถิ่นและส่วนกลาง โดยเฉพาะเรื่องแผนชุมชนที่ต้องเชื่อมโยงไปยังหน่วยงานในท้องถิ่นให้ได้ โดยเริ่มจากการนำข้อมูล มาทำแผนและเชื่อมโยงไปสู่การปฏิบัติร่วมกันของหน่วยงาน นำไปสู่การแก้ปัญหาในระดับประเทศได้

คุณดวงพร เฮงบุญพันธ์ ผอ. สำนักงานสนับสนุนการสร้างสุขภาวะในพื้นที่และชุมชน ได้เล่าให้ฟังใน 2 ด้านคือจากประสบการณ์ที่ได้เข้าร่วมทำงานกับชุมชน และมุมมองขององค์กรที่ทำงานกับพื้นที่ ประการแรกจากที่ได้ทำงานร่วมกับชุมชนประมาณ 30 ชุมชนที่ใกล้ชิดจาก 400 ชุมชน พบว่าการปฏิบัติเริ่มเป็นจริงเนื่องจากมีข้อกำหนดบังคับแล้ว แต่อยู่ที่ “ใจ” ของท้องถิ่นว่าจะใช้กระบวนการแผนชุมชนเป็นฐานหรือไม่ อีกประการหนึ่งคือแกนนำในระดับหมู่บ้านมีความเข้มแข็งมากทั้งในด้านการสื่อสาร

ในระดับหน่วยงาน ได้มีการดำเนินการใน 30 ตำบล มีความเข้มข้น ทั้งเป็นศูนย์หลักและแม่ข่าย ซึ่งทุกตำบลจัดทำแผนชุมชนทุกที่ เราใช้ “สุขภาวะทางปัญญา” ใช้พื้นที่เป็นตัวตั้งและสุขภาวะทางปัญญาตาม ในส่วนของ สสส. ได้มีการลงมือทำอยู่แล้ว ส่วนในการทำงานในระดับนโยบาย/ยุทธศาสตร์ ยังไม่มีการหารือกันอย่างจริงจัง ซึ่งอาจจะเป็นเรื่องที่ต้องหารือกันมากขึ้น

โจทย์ในการหนุนเสริมการจัดทำแผนชุมชน หลักๆ แล้วเป็นเรื่องของการจัดการมากกว่า เรื่องทางเทคนิค ยกตัวอย่างตำบลศิลาลอย ที่มีการใช้แบบสอบถามจำนวน 25 ข้อสำรวจข้อมูลทั้งตำบล และตำบลขุนทะเลที่ใช้การสำรวจข้อมูลและทำกิจกรรมเดือนละ 1 ครั้ง/กิจกรรม

จากสิ่งที่ได้ดำเนินการมาอยากจะเน้นไปยัง 1) การสร้างแม่ข่ายที่เข้มแข็ง ที่มีทั้งคู่มือ กิจกรรมการทำงาน 2) สร้างคนในพื้นที่ ให้ตื่นตัวและเป็นแกนนำขยายผลได้ เป็นกระบวนการสร้างคนที่ไม่ต้องรอมปรมาณจากหน่วยงานหรือรัฐบาล และ 3) เน้นการขยายผลในเชิงคุณภาพมากกว่าเชิงปริมาณ เนื่องจากการดำเนินงานเกือบเต็มพื้นที่ สิ่งที่สำคัญคือต้องเน้นไปที่คุณภาพของพื้นที่ที่จัดทำแผนชุมชนให้มีคุณภาพ

นายแพทย์อำพล จินดาวัฒนะ เลขาธิการคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ได้แลกเปลี่ยนในประเด็นว่า วันนี้อาจต้องทำการบันทึกในประวัติศาสตร์ที่เป็นการทำงานด้อยอดจากการทำงานแบบเดิมๆ เคยลงพื้นที่ไปยังตำบลบ้านใหม่ หนองบุญมาก นครราชสีมา ได้พบถึงการแบ่งแผนการทำงาน มีนายก อบต. ที่เคยขายปุ๋ยเคมีแล้วหันมาสนใจเรื่องการขายปุ๋ยชีวภาพ แม้แต่ที่บ้านจำรุงก็มีการตั้งเป็นมหาวิทยาลัยบ้านนอกที่มีคนมาดูงานมากมาย ที่กล่าวมาคือมีพื้นที่หมู่บ้านที่เป็นการทำงานที่มีความหลากหลายและเป็นทุนทางสังคมที่ดีมาก บางพื้นที่มีหน่วยงานเข้าไปสนับสนุน

การจัดงานวันนี้ถือเป็นเรื่องการจัดวางการทำงานกับชุมชนใหม่ ในขณะที่พี่น้องในพื้นที่กำลังทำงานพัฒนาในชุมชน และมีหน่วยงานเข้าไปสนับสนุนการทำงานมากมาย ทั้งโครงการของรัฐบาลและหน่วยงานที่สนับสนุน ในส่วนของ สช. ได้ยกระดับการพัฒนาสุขภาพให้ไปสู่ระดับนโยบาย

จากการดำเนินงานดังกล่าว จะเห็นว่าหน่วยงานต่างๆ ต้องจัดทัพใหม่ในการเข้าไปหนุนเสริม ซึ่งในการดำเนินงานจริงๆ ต้องมีการหนุนเสริมอย่างเต็มที่ พอช. ทำงานสนับสนุนองค์กรชุมชนมานาน ซึ่งถือเป็นยุค 2 ของการทำงาน ควร “จัดทัพกองหนุน” ใหม่ โดย พอช. ขับเคลื่อน นำเอาองค์กรต่างๆ เหล่านี้มาร่วมกันคิด อาจมาจัดเป็นรูปแบบ good meeting เพื่อให้ได้แนวทาง วิสัยทัศน์ร่วมและนำมาสู่ การสร้างยุทธศาสตร์ร่วม คือ ยุทธศาสตร์ทางด้านปัญญา ซึ่งยุทธวิธีในการทำงานของแต่ละหน่วยงาน อาจมีความแตกต่างกัน แต่ว่าทุกหน่วยงานเห็นยุทธวิธีร่วมกัน สรุปคือ มียุทธศาสตร์ร่วม แต่มียุทธวิธีที่ แตกต่างกัน

เจ้าภาพแกนหลักที่จะประสานการทำงานร่วมกันเสนอให้ พอช. เนื่องจากเป็นหน่วยงานกลางที่จะแสวงหาความร่วมมือ ประจวบกับรัฐบาลเข้าสู่ปีที่ 2 จะกลายเป็นพลังมากเนื่องจากรัฐบาลเองก็จะทำเรื่องนี้ อาจจะมีจัดกระบวนการสนับสนุนอย่างชัดเจน เช่นการประชุม สัมมนา ซึ่งจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ ข้ามพื้นที่ เช่นการท่องเที่ยว การแลกเปลี่ยนกิจกรรม เป็นความท้าทายในการทำงานมาก เปลี่ยนจากการดูถูกให้มาเป็นพลังการทำงานร่วมกัน

คุณกฤษดา สมประสงค์ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้จัดเป็น 1 ระบบ 2 กรม ทั้งกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และกรมการปกครอง ด้านกระบวนการสนับสนุนของแผนชุมชน ต้องยกให้กับทางสภาพัฒน์ฯ โดยทำนรอกิตติศักดิ์ที่ผลักดันเข้าสู่นโยบายของรัฐบาล กรมส่งเสริมเอง ถือว่าแผนชุมชนเป็นเครื่องมือที่ขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการดำเนินการแก้ไขความยากจน ทางกรมจะให้มีการแทรกกระบวนการแผนชุมชนในการทำงานของกรมฯ นอกจากนี้ยังกำหนดเป็นตัวชี้วัดการทำงานของกรมว่าผลักดันเรื่องแผนชุมชนมากน้อยแค่ไหน

ปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เป็นเรื่องของ “ความไม่เข้าใจ” ในการทำงานของท้องถิ่น เนื่องจากยังเข้าใจว่ามีการจัดทำแผนของท้องถิ่นแล้วทำไมยังทำเรื่องแผนของชุมชน ซึ่งระเบียบกำหนดไว้แต่ในระดับปฏิบัติยังไม่เป็นแบบเดียวกันระหว่างท้องถิ่นกับชุมชน

ในเวทีห้องย่อยแบ่งการหารือเป็น 3 ส่วน คือ เรื่องที่ติดขัดในการทำงานกับท้องถิ่น เรื่องที่ประสานการทำงานได้และเป้าหมาย ความต้องการที่จะทำงานร่วมกัน

ในปี 2553 ได้มีการปรับใหม่ คือ ท้องถิ่นต้องนำเอาแผนมาประชุม ประชาพิจารณในวงท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีการทบทวนการทำงานที่ซ้ำซ้อนกันอยู่ ระหว่างกรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

ดร.ไพศาล กรมการพัฒนาชุมชน นำเสนอในประเด็นเรื่องการพัฒนาชุมชนซึ่งเป็นเรื่องของคนในชุมชนต้องช่วยกันพัฒนา อ.หมอประเวศ ได้พูดถึงการสร้างสภาผู้นำ ซึ่งมีอยู่แล้วในหมู่บ้าน แต่ต้องสร้างให้มีความเข้มแข็งทั้งทางด้านสติปัญญา จิตใจ จำเป็นต้องสร้างพื้นที่ทำงานที่เข้มข้นและขยายไปสู่พื้นที่อื่น ในลักษณะ ครู ก. การทำแผนต้องให้เป็นรูปแบบการกระจายที่ไม่กระจุกอยู่ที่ใดที่หนึ่ง มีการจัดลำดับความสำคัญและมีเจ้าภาพหลักในการสนับสนุนการทำงาน

เรื่องที่สำคัญประการต่อมาคือ การสร้างเครือข่ายที่ต่อยอดจากการทำงานเข้มแข็งในหมู่บ้าน/ชุมชนแล้ว ให้เป็นเครือข่ายระดับตำบล อำเภอ จังหวัด ในระดับการสร้างเครือข่ายต้องมีหน่วยงานมารับผิดชอบในการเติมเต็มการทำงานให้กับชาวบ้าน

อีกประการคือการติดตามประเมินผลการทำงาน มีการสรุปทบทเรียน ที่ได้รับทั้งเรื่องที่ดีและไม่ดี เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาในอนาคต และให้มีส่วนร่วมของหน่วยงานทุกระดับอย่างแท้จริง

กรมการปกครอง ได้มีการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน การปกครองท้องที่ ซึ่งมีมาตั้งแต่ 2457 แต่การปฏิบัติในพื้นที่บางแห่งไม่เข้าถึงจิตใจของประชาชนและไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของพี่น้องประชาชน จึงได้มีกฎหมาย กม.ฉบับใหม่ในระดับหมู่บ้าน มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และกรรมการหมู่บ้าน ซึ่ง กม. มาจากทุกภาคส่วนของหมู่บ้าน ทั้งท้องที่ ท้องถิ่น ผู้นำกลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิ เข้ามาร่วมเป็น กม. ทำหน้าที่บริหารจัดการภายในหมู่บ้านของตนเอง ให้บรรลุเป้าหมายที่ประชาชนเป็นสุข และเป็นที่ปรึกษาของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และยังเป็นผู้จัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านหรืออาจเรียกว่าแผนพัฒนาหมู่บ้าน เป็นทั้งการจัดทำแผนใหม่และปรับหรือบูรณาการแผนที่มีอยู่แล้ว ซึ่งกรมการปกครองได้ชี้แจงไปยังนายอำเภอ ประธานการจัดทำแผนอำเภอ ไปยังจังหวัด ต้องเป็นแผนที่ต้องดึงมาจากหมู่บ้านตั้งแต่เริ่มต้น ซึ่งทางกรมการปกครองได้มีการประสานการทำงานให้เป็นแบบเดียวกันระหว่างกรมการปกครอง กรมส่งเสริม และกรมการพัฒนาชุมชน

คุณวิไล นันตา สท. มีภารกิจที่ดูแลกลุ่มเป้าหมายตามชื่อหน่วยงาน ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานน้อย จึงอาศัยการประสานการทำงานกับเครือข่ายแผนชุมชน ประมาณปี 2549 และเชื่อมโยงการทำงานมาจนถึงปัจจุบัน มีการโยกการการจัดทำแผนชุมชนให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว มีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ในการพัฒนา ดูแลกลุ่มเป้าหมาย ประสานกับขั้นตอนการจัดทำแผนชุมชน

ในทิศทางการทำงานร่วม คือ จะร่วมทำงานกับเครือข่ายแผนเป็นลักษณะหุ้นส่วนการพัฒนา เน้นการพัฒนา “คน” ในพื้นที่ ในระดับกระทรวงมีทรัพยากรอยู่มากพอสมควร เช่นกองทุนผู้พิการ กองทุนผู้สูงอายุ อยากให้ชุมชนเข้าไปใช้ประโยชน์จากกองทุนดังกล่าว

คุณชุตินาฏ สถาพัฒน์ฯ ในช่วงของการจัดทำแผนฯ 8 ที่เริ่มเปลี่ยนกระบวนการทัศน์มีการยึดคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา มีการใช้คำว่า ร่วมคิด ร่วมทำ ต่อเนื่องมาถึงแผนฯ 9 ซึ่งถือว่าเป็นกระบวนการจัดทำแผนที่มีส่วนร่วมมาโดยตลอด สิ่งหนึ่งที่เห็นได้จากการบรรจุอยู่ในแผนและนำไปสู่การปฏิบัติได้บ้างพอสมควร มีหลายชุมชนที่เข้มแข็ง มีแกนนำที่มีความสามารถ ซึ่งความร่วมมือกันของหน่วยงานต่างๆ ได้เริ่มประสบผลและเห็นความร่วมมือไม่ร่วมมือกันพอสมควร โดยเฉพาะ พอช. ที่เป็นกลไกกลางเรื่องนี้ แผนฯ 10 ที่ระบบให้มีส่วนร่วมของชุมชน กำลังผ่านไป แผนฯ 11 ที่ระบุถึงการปรับตัวให้เท่าทันกับความเปลี่ยนแปลงทั้งในและนอกประเทศ การจัดทำแผนฯ 11 จะเป็นการลงไปดูพื้นที่จริงทั้งในหมู่บ้าน ตำบล ได้เห็นประสบการณ์และข้อเท็จจริงในพื้นที่ เป็นการกำหนดแผนที่มาจากพื้นที่อย่างแท้จริง

ในการทำงานของภาคี ที่เริ่มประสานการทำงานในหลายระดับตั้งแต่หมู่บ้าน ตำบล จังหวัด ที่ถือเป็นการทำงานที่ตอบสนองต่อพื้นที่ได้อย่างดีที่สุด จุดสำคัญคือ พี่น้องในชุมชนที่ต้องเตรียมความพร้อมทั้งคน ปัญญา กระบวนการ เมื่อจะเดินต่อในวันข้างหน้า ต้องมีการสร้างผู้นำรุ่นใหม่ ที่มีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ซึ่งหน่วยงานจะประสานเรื่องกลไก ทูต เครื่องไม้เครื่องมือ และแผนชุมชนเองเป็นเครื่องมือที่จะนำไปสู่การสร้างคุณภาพ สร้างการพัฒนาคน พัฒนาชุมชนในพื้นที่

คุณทิพย์รัตน์ การสร้างหมู่บ้านทั้ง 76,000 หมู่บ้านให้ครบทั้งหมด คือ ต้องเน้นไปที่การกระจายอำนาจให้ลงไปสู่ชุมชนอย่างแท้จริง แผนชุมชนไม่ใช่แผนของเฉพาะแกนนำหรือผู้นำที่มาอยู่ในห้องนี้ ต้องเป็นแผนของคนทุกคนในตำบล ทั้งเด็ก เยาวชน การวางแผน การจัดการศึกษาของชุมชน ให้เป็นแผนของชุมชนอย่างแท้จริง โดยแต่ละหน่วยงานวางแผนการสนับสนุนอย่างแท้จริง

คุณดวงพร หลังจากวันนี้ ให้มีการจัดทัพทำงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องเพิ่มอีก 4 ช่องทาง คือ 1) ผ่านทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) ผ่านทางแกนนำองค์กรชุมชน 3) ผ่านทางนักพัฒนาเอกชน และ 4) ผ่านทางนักวิชาการที่มีหัวใจให้ชุมชนท้องถิ่น

น้ำแก้ว เชื่อว่าผู้นำที่มาวันนี้สามารถกลับไปแล้วทำงานได้อย่างแท้จริง เพราะว่าผู้นำมีการรับตำแหน่งของหน่วยงานหลายหน่วยงาน ถือว่าในระดับหมู่บ้านตำบล เกิดแล้วเป็นความดีความงาม และในระดับหน่วยงานข้างบนได้ดำเนินการแล้ว วันนี้เราต้องกลับไปช่วยกันทำให้หมู่บ้านให้น่าอยู่ร่วมกัน

ส่วนที่ 5 สรุปสาระสำคัญ

ในด้านเนื้อหาของการสัมมนาสะท้อนให้เห็นว่า แผนชีวิตชุมชนเป็นทางรอดทางออกของชุมชนได้จริง แต่ต้องเป็นกระบวนการเรียนรู้และจัดการตนเองของชุมชน ที่มีขั้นตอนของการพัฒนา ยึดหลักการพึ่งตนเองก่อน ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการคิด ตัดสินใจ และพัฒนาชุมชนของตน โดยต้องประสานความร่วมมือกับภาคีการพัฒนาในพื้นที่ วิชาการ และท้องถิ่น โดยมี แนวทางการสร้างพลังชุมชนท้องถิ่นด้วยแผนชีวิตชุมชน ดังนี้

1) ใช้แผนชีวิตชุมชนสร้างพลังชุมชนท้องถิ่นจากฐานราก โดยเริ่มจากชุมชนที่มีความพร้อมและความมุ่งมั่นต่อการพัฒนาให้ชุมชนเป็นแกนหลัก โดยชุมชน เพื่อชุมชน เพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นรู้เท่าทัน มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงของประเทศและของโลก

2) กระบวนการสนับสนุนการจัดทำแผนชุมชนต้องเป็นการสนับสนุนให้ชุมชนและเครือข่ายจัดกระบวนการด้วยตนเอง เพื่อความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน เช่น การพัฒนาระบบข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ การตัดสินใจของชุมชนที่มีการใช้ข้อมูลร่วมกันระหว่างชุมชนกับภาคี การพัฒนาคน /นักจัดการ/นักวิเคราะห์ทางสังคมในชุมชน การจัดการความรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการจัดทำสื่อเพื่อการขยายผล

3) สนับสนุนเชิงนโยบายให้มีการใช้แผนชีวิตชุมชนเป็นเครื่องมือลำดับแรกในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น เพื่อให้ภาคีพัฒนาทั้งส่วนกลาง พื้นที่ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางในการประสานความร่วมมือ เพื่อใช้แผนชีวิตชุมชนสร้างพลังและพัฒนาชุมชน สร้างนโยบายสาธารณะ ขยายเครือข่ายความร่วมมือทั้งแนวราบและแนวตั้ง

4) พัฒนาคูณภาพแผนชุมชนให้ครบทุกมิติการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรธรรมชาติ เป็นกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องที่มีคนในชุมชนเป็นหลัก เพื่อให้ชุมชนจัดการตนเองได้ครบทุกมิติที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต สอดคล้อง มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกภายนอก

ส่วนที่ 6 ความภาคภูมิใจในการจัดงานมหกรรมฯ/ผลที่เกิด

การจัดงานมหกรรมแผนชุมชนเป็นความภูมิใจกับผลงานที่เกิดจากการร่วมแรง ร่วมใจของ เครือข่ายฯ และการประสานความร่วมมือที่เข้มแข็งของภาคีการพัฒนา ทำให้การจัดงานลุล่วงไปตาม เป้าหมายและแผนการดำเนินงานที่วางไว้ แม้ว่าจะมีปัญหาข้อขัดข้องบางประการเรื่องสถานที่ การ ประสานงานเพื่อจัดนิทรรศการ และการบริหารจัดการในเรื่องการเดินทาง การพักผ่อนของผู้เข้าร่วมการ สัมมนา แต่เนื่องจากได้มีการประชุมหารือและวางแผนรายละเอียดการทำงาน ที่กำหนดหน้าที่ความ รับผิดชอบของทีมงานอย่างชัดเจนไว้ล่วงหน้า การจัดงานมหกรรมจึงเป็นงานที่เครือข่ายฯ เห็นว่าเป็น ความสำเร็จที่น่าภาคภูมิใจ และมีปัจจัยแห่งความสำเร็จ ดังนี้

1) กระบวนการชาวบ้านคิดเองทำเอง ได้มีการเตรียมงานเอง ได้มีการปรับเปลี่ยนการออกแบบ เวทีห้องใหญ่ ทีมยุทธศาสตร์ช่วยกันคิด/แนะนำการทำจากในเวทีใหญ่เป็นประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้ แสงสี เสียงออกในงานมหกรรมฯ เจ้าของสถานที่เอื้ออำนวยแต่ยังไม่ดีเท่าที่ควรจะเป็น คณะทำงาน/ ผู้รับผิดชอบแต่ละกลุ่มรับผิดชอบดี ทำงานกันอย่างเต็มที่ จึงส่งผลให้งานออกมาดี เห็นความสามัคคี เรื่องของภาพรวมถือว่าดี ประเด็นงานถือเป็นแบบอย่างให้เป็นประเด็นงานอื่นๆ ได้เรียนรู้ และภาคีได้ เห็นศักยภาพของเครือข่ายฯ แผนชีวิตชุมชน

2) ความเป็นองค์กร/เครือข่ายมีความเป็นพิเศษ สิ่งที่ทำให้เป็นองค์กร/เครือข่ายเพราะมีความ ศรัทธา ยอมรับซึ่งกันและกัน มีความรับผิดชอบดี และรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ คณะทำงานทุกคนรู้ วัตถุประสงค์ของการจัดงาน ผลที่เกิดจากงานมหกรรมฯ ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้, นโยบาย, การ เรียนรู้ ให้กันและกัน และเรียนรู้การทำงานร่วมกับภาคีพัฒนา เข้าใจภาคีมากขึ้น

3) จากการเชิญตัวแทนแต่ละจังหวัด และบอกให้เขารู้ว่าเขาเป็นเจ้าของร่วม ทำให้พี่น้องรู้สึก ถึงความเป็นเจ้าของ งานอื่นๆที่ผ่านมา ผู้แทนไม่รู้สึกเป็นเจ้าของ งานจึงออกมาไม่ตึง การจัดงาน สิ่งที่เกิดขึ้น ก) ผู้เข้าร่วมรู้สึกว่าการจัด เขาเองเป็นเจ้าของ ข) การแบ่งงานแต่ละกลุ่มถือว่าดี แต่ยังไม่เห็นการเชื่อมโยงการเท่าที่ควร แต่ก็สามารถทำงานไป ค) การสร้างจินตนาการร่วมกันของ คนทำงาน/ตัวแทนแต่ละจังหวัด ทุกคนเข้าใจภาพรวมของงานทั้งหมด และเกาะติดการทำงานร่วมงาน เป็นอันเดียวกัน/พวกเดียวกัน

4) การให้กำลังใจในการทำงานซึ่งกันและกัน รวมทั้งให้กำลังใจในการแก้ไขปัญหา ชื่นชมการ ทำงานดี โดยเฉพาะทีมยุทธศาสตร์ได้คิดโจทย์การปาฐกถาสอดคล้องกัน และเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับ งานของเครือข่ายฯ ได้เป็นอย่างดี สอดรับกับธงของแต่ละหน่วยงานร่วมกัน / คล้ายกัน ควรมีคณะ ตามงาน อะไรที่จะเป็นจริง/เป็นไปได้ ต้องตามภาคีหน่วยงาน ผลที่เกิดขึ้นหลังจากงานมหกรรมฯ ได้ เห็นผล เช่น สท. ได้ร่วมกันเราในการทำงาน เกิดความสัมพันธ์ที่ดี ได้ทิศทางการทำงานร่วมกัน การ ได้พูดคุยกับผู้บริหารและได้คำแนะนำ

5) งานจะดีอยู่ที่ระบบ วางให้ครบ ทั้งกระบวนการ และการจัดตั้งค่านึกถึงเวลา เราทำงานไปไม่ได้แข่งขันกันภาคี และภาคีได้ชื่นชมเครือข่ายแผนฯ ว่าทำงานด้วยจิตวิญญาณ ปรับตัวและมองทะลุทุกเรื่อง มนุษย์เราถ้ายังคิดไม่ได้อย่าไปสอนคนอื่น คนเครือข่ายแผนฯกล้าคิดกล้าแสดงออก คนเครือข่ายแผนฯ ได้เรียนรู้ตัวเองก่อนอย่างชัดเจน เราสามารถนำเอาบทเรียนของการจัดงานมหกรรมฯ ไปคิด / วางอย่างเป็นระบบ สามารถทำงานได้ทุกระดับ การจัดงานมหกรรมฯที่ผ่านมาดีกันบ้างเพื่อเป็นการก่อ ผลจึงออกมาดี/ภาพรวมถือว่าออกมาดีมาก เครือข่ายแผนฯต้องร่วมคิดอย่างจริงจังถึงแม้ขบวนการยังไม่สำเร็จเสร็จสิ้น ต้องทำให้ประเด็นงานอื่นด้วยว่าเขาชื่นชม และจะอย่างไรให้ประเด็นงานอื่นๆ เข้าใจเรา

6) เครือข่ายแผนฯต้องขอขอบคุณพี่น้องช่วยกันได้ดี และลูกน้องของผู้ใหญ่ประสิทธิ์ ช่างแก้ว ที่ช่วยงานได้ดี งานที่ออกมาดี เกิดจากการเตรียมงานดี ทุกคนรับผิดชอบได้ดี การรับผิดชอบสถานที่ ด้านนอก นิทรรศการจัดได้ดี ทุกคนช่วยกันจัดบูทนิทรรศการ ไม่ได้แบ่งว่าเป็นของภาคไหน และกลุ่มเป้าหมายผู้เข้าร่วมงานรู้สึกดีต่องานของเรา เมื่อเขาเปรียบเทียบกับการจัดงานอื่นๆ และยินดีที่จะเข้าร่วมงานอีกถ้ามีการจัดงานอีก และยังชื่นชมว่าเราจัดงานกันเองได้ดี

7) สิ่งที่เกิดขึ้นได้เพราะความเชื่อของพี่น้องเรา งานเป็นของคนเป็นเจ้าภาพร่วม ทำให้ทุกคนตั้งใจทำงาน ทุกคนรับผิดชอบได้ดี แต่ละกล่องงานมีความบกพร่องน้อย ทีมยุทธศาสตร์วางแผนได้ดีมาก สามารถบริหารจัดการความเสี่ยงได้ และชุดการบริหารจัดการทำงานได้ดี เครือข่ายแผนฯต้องเพิ่มศักยภาพทีมสื่อและทีมวิชาการ เพื่อให้คนอื่นๆได้มาเรียนรู้

8) สาระของงานทั้งเวทีใหญ่และเวทีด้านนอก เครือข่ายแผนฯได้ทิศทางของขบวนการได้เห็นทิศทาง สาระที่เราได้ที่สำคัญ เช่น ช่วงของคุณสมสุข บุญยะปัญญา สาระของอาจารย์หมอประเวศ วะสี หัวใจสำคัญคือชุมชนชาติปไต โดย เวทีเสวนาโดยผู้แทนเครือข่ายแผนฯ 4 ภาค, ห้องย่อย 6 ห้อง, เวทีเสวนาการยกระดับความร่วมมือของภาคีต่างๆ, และช่วงสุดท้ายการปาฐกถาของคุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ งานมหกรรมฯเปิดและปิดด้วยแม่(เพศหญิง) งานมหกรรมฯมีทั้งชาติศาสนาและพระมหากษัตริย์ รวมทั้งการออกแบบไวเนลในเวทีบอกเบ่งบอก/มีความหมาย สามารถตอบโจทย์ได้หมด เครือข่ายแผนฯคิดกันเองมอบหมายการทำงานกันเอง สิ่งตัวเองได้

9) องค์กรชุมชนเราต้องช่วยกันแก้ไขปัญหาดังๆ เช่น จัดการปัญหาที่ดินที่อยู่อาศัย, ทู่น, พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ, พัฒนาคน, ต้องมีแผนพัฒนา เป้าหมายตำบลยุทธศาสตร์การพัฒนาเป็นอันเดียวกับชุมชนชาติปไต เครือข่ายแผนฯต้องทำงานหนักขึ้น ต้องกล้าแสดงบทบาท ในห้องย่อยเกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างเรากับภาคีพัฒนา การจัดงานเป็นคุณค่าที่สอนให้เครือข่ายแผนฯได้เรียนรู้เป็นอย่างมาก ทุกสิ่งทุกอย่างในงานมหกรรมฯ ทำคนของเครือข่ายแผนฯมีจิตใจสูงขึ้นไป การจัดงานใหญ่ต้องมีเป้าหมายอย่างชัดเจน จากการทำงานเริ่มเห็นการเปลี่ยนแปลงบ้างแล้ว แต่ต้องสร้างการยอมรับ/ความเข้มแข็งของชุมชน ให้มากขึ้น ต้องสู้ให้เกิดชุมชนเข้มแข็ง

10) การจัดงานครั้งนี้ถือว่าเครือข่ายแผนฯสอบผ่าน ผู้บริหารหน่วยงาน/แขกผู้มีเกียรติ ที่เข้าร่วมงานฯ อยู่ตั้งแต่เริ่มต้น จนงาน และร่วมรับประทาน ช่วงการปิดงานมหกรรมฯมีการร้องเพลง

คนทำงาน และการแจกดอกไม้ ถือว่าทำได้ดีมาก ทำให้ผู้เข้าร่วมเวทีรู้สึกดี บรรยากาศในการจัดถือว่าดีและเป็นธรรมชาติ

ผลที่เกิดขึ้นแล้ว

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน โดยพลเอกสุรินทร์ พิกุลทอง (ประธานบอร์ดบริหารสถาบันฯ) ได้นำเสนอในวงบอร์ด จะเอารูปแบบของเครือข่ายแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง 4 ภาค ให้คนประเด็นงานอื่นไปทำเป็นตาม เพราะเป็นทำให้องค์กรเข้มแข็ง 1) จัดการเอง 2) วางแผนเอง 3) ไม่มีเจ้าหน้าที่มาจัดการ พลเอกสุรินทร์ พิกุลทอง เขียนเนื้อหา/รายละเอียดเองและให้เราดูจนพอใจ เพื่อไปนำเสนอในการประชุมบอร์ดบริหารสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน

ผู้บริหารสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (คุณสิน สีสวนและคุณสมชาติ ภาระสุวรรณ) ได้สรุปงานนำเสนอให้คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ และฝ่ายนโยบายได้รู้ก ทำให้เกิดเวทีสู่สาธารณะ และได้มีการลงไปดูพื้นที่ตำบลทุ่งหลวง อ.ปากท่อ จ.ราชบุรี ขอให้เรามุ่งมั่นกับงานแผนฯให้มากที่สุด และทำนรอกิตติศักดิ์ สินธุวานิช จะผลักดันไปสู่แผนฯ 11

เกิดการระดมทุน เพื่อเป็นทุนของเครือข่ายแผนฯ ได้ 23,580 บาท เพื่อเป็นทุนในการดำเนินข้างหน้าต่อไป และผู้ใหญ่ท่านได้แนะนำว่า ไม่ควรจะจัดเป็นมูลนิธิ ไม่ต้องไปขึ้นทะเบียน แต่เราจะทำงานของเราตามที่เรากำลังทำอยู่ ถ้าเรามีการสมทบมากๆ ก็สามารถเป็นสวัสดิการ หรือนำมาพัฒนาคนของเครือข่ายแผนฯ

ส่วนที่ 7 ภาคผนวก

- สรุปการประเมินผล

ผลการประเมินการสัมมนา
มหกรรมแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง สู่ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน
ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแยกได้ดังนี้

I. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบประเมิน

1. แยกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	64	58.2
หญิง	46	41.8
รวม	110	100.0

2. แยกตามอายุ

ช่วงอายุ	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 20 ปี	2	1.8
อายุ 21-30 ปี	8	7.3
อายุ 31-40 ปี	29	26.4
อายุ 41-50 ปี	36	32.7
อายุ 51-60 ปี	22	20.0
อายุ 60 ปีขึ้นไป	13	11.8
รวม	110	100.0

3. แยกตามตำแหน่งในชุมชน

ตำแหน่งในชุมชน/ตำแหน่งในกลุ่มองค์กร	จำนวน	ร้อยละ
1. ประธานกลุ่ม/ประธานเครือข่าย/ประธานสภาฯ/หัวหน้ากลุ่ม	19	17.3
2. รองประธานกลุ่ม/รองประธานเครือข่าย/รองประธานสภาฯ	5	4.5
3. เลขานุการ/ทรัพย์สิน	7	6.4
4. สมาชิกกลุ่ม/สมาชิกสภาองค์กรฯ/กรรมการทั่วไป	23	20.9
5. ผู้ประสานงาน	13	11.8
6. ที่ปรึกษา	3	2.7
7. คณะทำงาน จว./ขบวนจังหวัด/คปอ.จังหวัด/ศจพ.ปชช. จว.	31	28.2
8. อื่นๆ	9	8.2
รวม	110	100.0

4. แยกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	8	7.3
มัธยมศึกษาตอนต้น	16	14.5
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	32	29.1
อนุปริญญา/ปวส.	11	10.0
ปริญญาตรี	36	32.7
ปริญญาโทขึ้นไป	5	4.5
อื่นๆ ระบุ	2	1.8
รวม	110	100.0

5. ตำแหน่งอื่นๆ

ตำแหน่ง	จำนวน	ร้อยละ
กบจ	4	3.7
ผู้แทนระดับจังหวัด	11	10.1
กบอ.	7	6.4
ผู้แทนระดับอำเภอ	7	6.4
ที่ปรึกษา อบต. อปท	9	8.3
กรรมการหมู่บ้าน	20	18.3
อื่นๆ	51	46.8
รวม	109	100.0
ไม่ตอบ	1	

II. ระดับความพึงพอใจ ตามเนื้อหาที่ประเมิน

1. ความรู้ความเชี่ยวชาญของวิทยากรห้องย่อย

ระดับความพึงพอใจ	จำนวนผู้ตอบ	ร้อยละ
น้อย	2	1.8
ปานกลาง	18	16.4
มาก	70	63.6
มากที่สุด	20	18.2
รวม	110	100.0

2. ความรู้ความเหมาะสมของวิทยากรเวทีเสวนา

ระดับความพึงพอใจ	จำนวนผู้ตอบ	ร้อยละ
ปานกลาง	25	22.7
มาก	72	65.5
มากที่สุด	13	11.8
รวม	110	100.0

3. หัวข้อเนื้อหาที่มีความเหมาะสม

ระดับความพึงพอใจ	จำนวนผู้ตอบ	ร้อยละ
น้อย	2	1.8
ปานกลาง	21	19.1
มาก	69	62.7
มากที่สุด	18	16.4
รวม	110	100.0

4. เนื้อหาสาระที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ระดับความพึงพอใจ	จำนวนผู้ตอบ	ร้อยละ
น้อย	1	0.9
ปานกลาง	28	25.5
มาก	65	59.1
มากที่สุด	16	14.5
รวม	110	100.0

5. ประโยชน์ที่ได้รับจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ระดับความพึงพอใจ	จำนวนผู้ตอบ	ร้อยละ
น้อย	1	0.9
ปานกลาง	20	18.2
มาก	66	60.0
มากที่สุด	23	20.9
รวม	110	100.0

6. การนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์และสามารถนำไปปฏิบัติงานได้จริง

ระดับความพึงพอใจ	จำนวนผู้ตอบ	ร้อยละ
น้อย	4	3.6
ปานกลาง	25	22.7
มาก	54	49.1
มากที่สุด	27	24.5
รวม	110	100.0

7. การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมการประชุม

ระดับความพึงพอใจ	จำนวนผู้ตอบ	ร้อยละ
น้อย	3	2.7
ปานกลาง	32	29.1
มาก	53	48.2
มากที่สุด	22	20.0
รวม	110	100.0

8. การอำนวยความสะดวกในการจัดงาน

ระดับความพึงพอใจ	จำนวนผู้ตอบ	ร้อยละ
น้อยที่สุด	1	0.9
น้อย	2	1.8
ปานกลาง	28	25.5
มาก	55	50.0
มากที่สุด	24	21.8
รวม	110	100.0

9. ความพอใจโดยรวมของการจัดงาน

ระดับความพึงพอใจ	จำนวนผู้ตอบ	ร้อยละ
น้อยที่สุด	2	1.8
น้อย	1	.9
ปานกลาง	25	22.7
มาก	63	57.3
มากที่สุด	19	17.3
รวม	110	100.0

ค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจ

เนื้อหาที่ประเมิน	ความพึงพอใจเฉลี่ย
ความรู้ความเชี่ยวชาญของวิทยากรห้องย่อย	3.98
ความรู้ความเหมาะสมของวิทยากรเวทีเสวนา	3.89
หัวข้อเนื้อหาที่มีความเหมาะสม	3.94
เนื้อหาสาระที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ	3.87
ประโยชน์ที่ได้รับจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ	4.01
การนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์และสามารถนำไปปฏิบัติงานได้จริง	3.95
การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมการประชุม	3.85
การอำนวยความสะดวกในการจัดงาน	3.90
ความพอใจโดยรวมของการจัดงาน	3.87

หมายเหตุ

คะแนนเต็ม 5 คะแนน

รายชื่อเจ้าภาพร่วมการจัดงานมหกรรมฯ ครั้งที่ 2

เครือข่ายแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง 4 ภาค

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

กรมการปกครอง

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ

กรมการพัฒนาชุมชน

ทีวีไทย